

ΚΑΘΕΦΤΗΣ

Ετήσια περιοδική έκδοση
του Συλλόγου των ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αθανάσιος Απ. Πατσούρας
Ιωάννης Χρ. Σπύρου
Χρήστος Δ. Αναστασίου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΥΛΗΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. Αθανάσιος Πατσούρας
Τηλ. Επικοινωνίας: 26510 67164
Ταχ. Δ/νση: Νεοφ. Δούκα 6,
45332 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

2. Ιωάννης Σπύρου
Τηλ. Επικοινωνίας: 26510 67444
Ταχ. Δ/νση: Πρεμετής 6,
45332 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Πρόεδρος:

Νίκος Αναστασίου

Αντιπρόεδρος:

Μάνθα Πραμαντιώτη

Γραμματέας:

Μαρία Γιωτάκη - Σιόντη

Ταμίας:

Μαρία Δημητρίου

Μέλος:

Κώστας Πραμαντιώτης

Τηλ. Επικοινωνίας: 26510 35380
45221 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού: 15 Ευρώ

Εξωτερικού: 20 Ευρώ

ΠΙΣΤΗ ΜΑΣ

“ Χρωστάμε σ'όσους πέρασαν,
θαρρούν και θα περάσουν
κριτές θα μας δικάσουν
οι αγέννητοι, οι νεκροί ”

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ

Παιδί το αεριβόλι μου ώντας δικηρογράφος
ώνως το βρείς κι όνως το δείς να μην το αφαρήσεις.
Σκάγε το ακόμη το βαδιά και φράξε το αιολικό στεριά
και απούσιε τη γλώρη του και ανάτυνε τη γή του.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο χρόνος που έφυγε

Έφυγε τις προάλλες και ο τελευταίος μήνας του χρόνου. Δόξα τω Θεώ, καταφέραμε να φθάσουμε ως εδώ ως έθνος και ως λαός.

Νάτην πάλι η ψευδαίσθηση του τέλους και της αρχής, πως κάτι τελειώνει και κάτι καλό αρχίζει, έτσι δήθεν κάνουμε ένα μεγάλο άλμα και δρασκελίζουμε μια ολόκληρη μονάδα. Πρέπει να σκεφθούμε όμως ότι συνθήκες δυστυχίας βαραίνουν αυτές τις ημέρες των εορτών πολλές οικογένειες, κυρίως εκείνες των ανέργων.

Το έτος που έφυγε στις 31 Δεκεμβρίου μας άφησε μια πικρή γεύση για το 2013 ήταν ένας χρόνος γεμάτος δυσκολίες για πάρα πολλούς συνανθρώπους μας.

Το έτος 2014 που έρχεται πρέπει να κρατήσουμε ψηλά την ελπίδα μας, να είμαστε αισιόδοξοι και με θάρρος να διεκδικήσουμε όσα μας ανήκαν, να αγωνιστούμε με όλη μας τη δύναμη για έναν καλύτερο χρόνο.

Η Συντακτική Επιτροπή και το Δ.Σ. του Συλλόγου μας,
εύχεται σε όλους τους απανταχού Αμπελοχωρίτες,
φίλους και αναγνώστες του περιοδικού μας

«Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ»

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

και Ευτυχισμένος και δημιουργικός ο νέος χρόνος 2014.

H Σ.Ε.

Ένας ύμνος στη γυναικα

Ξεπερνώντας τα αυστηρά ήθη της εποχής, στις 23 Δεκεμβρίου 1912, στο φύλλο υπ' αριθμό 8 - της «Κρητικής Επιθεωρήσεως», που εξέδιδε και διεύθυνε ο δημοσιογράφος Βασίλης Καλαϊντζάκης, δημοσιεύτηκε ο παρακάτω φεμινιστικός ενδεκάλογος:

1. Ο βασιλεύς βασιλεύει
2. Ο Πατριάρχης άρχει και αυτού
3. Ο στρατιώτης πολεμά και για τους δύο
4. Ο πολίτης τρέφει και τους τρεις
5. Ο δικηγόρος μπερδεύει και τους τέσσερις
6. Ο φαρμακοποιός φαρμακεύει και τους πέντε
7. Ο γιατρός ξεμπερδεύει και τους έξι
8. Ο νεκροθάφτης θάπτει και τους επτά
9. Ο παππάς συγχωράει και τους οκτώ
10. Ο διάβολος παίρνει και τους εννιά
11. Η δε γυνή γεννά και τους δέκα

ΥΓ.

Για την αντιγραφή και για την ημέρα της γυναικας, που κάπου εκεί κοντά στο πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου εορτάζουμε ... συνυπογράφω, έστω και πολύ καθυστερημένα τον ενδεκάλογο του κυρίου Βασίλη Καλαϊντζάκη.

«Αλαταριάς»

ΚΑΘΡΕΤΗΣ

ΜΗΧΑΙΑΝ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ - ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΚΛΟΥΠΙΩΤΩΝ

ΕΚΔΟΤΑΙ:

Γ. ΠΡΗΣΤ - Κ. ΤΑΜΠΑΚΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 60 - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΟΛΑΡΙΑ 2

"Ετος Α! άριθ. Φύλλου 1

Σελονόπον Φεβρουάριος 1929

"Οποιας δὲν διακρίθηκε σε δικά του έργα, είναι άναξιος νὰ κατηγορῇ έργα άλλων.

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΣ

Δὲν ἐσκέφθηκεν ἄλλον οὐδὲ διενοήθημεν κανόνας διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Καθρέπτου» αὐξήσωμεν τὰ κατὰ χιλιάδας ἐν τε τῷ Πρωτευούσῃ τοῦ Κράτους καὶ ταῖς Ἐπαρχίαις κινηλοφοροῦντα παντοιεδῆ ἔντυπα. Δὲν ἐφαντάσθημεν διὰ ἐκδίδοντες τὸ παρόν θὰ ζήσωμεν ἐκ τούτου, τὸ μαρτυρᾶντος εἶναι τὸ αὐτὸν τὸ περιοδικικόν, διτε περιοδικὸν προορισμένον νὰ ἔξυπηρετῇ 80—100 συνδρομητᾶς, ἀντὶ τοὺς ἀποκτήσης καὶ τούτους, δὲν προώρισται ν' ἀποφέρῃ οὐλικά ὠφέλη εἰς τοὺς ἐκδότας του.

Ἐκεῖνο ὅπερ μας ὅψις εἰς τὸ διάβημα τοῦτο είναι τὸ ἔντελος: Ἐπειδὴ τὰ 9/10 τῶν φυγωριανῶν μας ἐνύρισκονται κατὰ τὰ 9/10 τοῦ χρόνου μακράν τῆς λιδιαιτέρας πατρίδος των καὶ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ διτε ἐκεῖθεν νοσταλγοῦσι πᾶν διτε μέτοχοιν σχειτάσαι, σκεψιθέντες ήχθημεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ πατρὸς ἐκδώσιμων τὸν ἀνάχειρας «Καθρέπτην».

Ἐν τῷ «Καθρέπτῃ» τούτῳ θὰ προσ παθήσωμεν διτε μας δύναμις, ἐν δυνατῷ συντομίᾳ, νὰ παρουσιάζωμεν πᾶσαν κίνησιν ἐν τῷ χωρίῳ μας, ἐπὶ τοῦ παρόντος, πᾶν τὸ ἀφορῶν τὴν ἐν γένει ἀπὸ πάσης ἀπόψεως πρόοδον μας, ἐπαινοῦντες τὴν ἀρετὴν καὶ στηλιτεύοντες τὴν κακίαν. Ἀσφαλῶς τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς τοιούτου, περιοδικοῦ, οἵτε νοσταλγοῦμεν νὰ παρουσιάσωμεν, ἔδει ν' ἀναλάβῃ ἀνώτερος ἡμῶν, ὃς οἱ καθηγηταὶ μας, οὐδὲπάτετεν παρακαλοῦμεν, διποτες ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς σχολῆς των, στέλλωσι τὰς περιστοικένας γηώμας των διὰ πᾶν σχετικὸν ζήτημα, ἄλλον ἐπειδὴ λόγῳ τοῦ ἐπαγγέλματος των ἀπέχουσι τοῦ χωριοῦ τρέμοντες μὴ δὲν ἐπιχρέσωμεν εἰς τὸ ἐν γένει διλον τοῦ περιοδικοῦ, διτε ἰδιών μας χρημάτων προέβημεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Α'. ἀνὰ κεῖρας τρύλλου, ἀνευ προηγουμένων, ὡς συνήθισται, διατυμπανίσεων, ἀγγελιῶν ἀλπ. Περὶ τῆς ἐκδόσεώς του Δὲν προέβημεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος μέση σκοπὸν κέρδους οὐδὲ ἐκμεταλλεύσεως τινος Ο ΣΚΟΠΟΣ

ΜΑΣ είναι τελείως ἀνιδιοτελῆς. Ο σκοπὸς μας είναι νὰ ἔξυπηρετήσωμεν, πάστρη δυνάμει, τὸν ταξιδεύοντας κυρίως συγχωριανούς μας.— Ἐὰν δὲν λαμβάνετε τακτικά γράμματα ἐκ τοῦ χωρίου δὲν θὰ σημαίνῃ, ἐφ' δόσον τὴν Ἑλλειψιν ταύτην ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ δι «Καθρέπτης» δργανόν τῶν ἀπανταχοῦ Σκλονιωτῶν, θὰ μαθαίνετε διλα τὰ γέναι τῆς Πατρίδος μας, διποτες δήποτε κι' ἀντὶ εἰσθε, θὰ γνωρίζετε ποῦ ἐργάζεται δι καθεὶς ἀλπ. Ἀν λοιπόν ἐπιχρωτήτης τὴν ἀπόφασιν μας δὲν ἔχετε ἀλλοιούσης μὴ νὰ ἔγγραφητε διλοι ἀνεξαιρέτως συνδρομητα. Ή συνδρομή ὑπελογίσθη μόνον εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ χάρτου καὶ τὴν ἐκτύπωσιν. Καὶ Σάς ποῦ εἰσθε εἰς 'Αμερικὴν για μιὰ ὥρα θὰ σᾶς φέρωμε στὸ χωρίῳ μας τὸ ἀγαπημένο σᾶς τὸ ὑποσχόμενα. Όπως εἰς τὸν Καθρέπτην βλέπομεν ιδιωτικὸν μας ἔτοι καὶ εἰς τὸν Καθρέπτην (περιοδικὸν) θὰ βλέπομεν πανταχόν τὸ χωρίῳ μας. Ἐν τέλει εὐέλπιστοντες διτε θὰ θελήσητε νὰ μὴ διακοπῆ ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ καὶ διτε θὰ στείλητε τὴν συνδρομὴν.

Διατελοῦμεν πρόσθυμος

Η Διεύθυνσις

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΛΛΟΤΕ

Στὰ παλαιὰ καὶ καλὰ χρόνια ὅπου ἐγένοντο πανηγύρια παραμιθέναι, διποτες οἱ ἀνθρωποι ἐγένετον ήσαν καὶ δι ποτόγρεος στὸ διάβασμα τοῦ πανηγυριοῦ ἔσερεν τὸ χρόδο σὰν κλονί βασιλικὸν διποτες διορδόντες τὸ πήγαινε γαῖταν. Ο παρατηρητὴς παρατηροῦσε τὰ δόλιστα λαοῦ φονιστανελάτα κορμιὰ κορμιὰ κυπαρισσένια διλοφορεύεντα στάσπα μὲ τοστροῦχα καὶ καλτοσ, μὲ φουστανέλα καὶ πιολύ, μὲ φέσι καὶ στελιάκι μένα λόγῳ διλα στὴν ἡμερησίαν διάταξιν σῆμερα δι παλαιὸς αὐτὸς συρμὸς ἐμαράνθη, ἀπολέσθη ἐνεκρόθητη Ἡ γραβάτα, τὸ κλάκ τὸ κασσόλι τὰ διποτες ἔσπαντον τόσον δισον σπανίζου τὴν σῆμερον ἡμέραν αὶ διμηριαὶ λέξεις σένα νεοελληνικὸ βιβλίο είναι στὴν διαθέσιν μας. Τὰ τραγούρδια τῆς παλαιᾶς καλῆς ἐποχῆς ἐλέγειστα δικούνται ἀπὸ τὰ στόματα τῶν μισοκαίρων καὶ τὰ γηραιά στόματα τῶν βαδιζόντων πρὸς τὴν δύσιν. Νεωτερισμὸς λοιπόν παντοῦ Τὰ Καρφενία τὰ διποτες ἀλλοτε ήσαν ἀληθινὲς στοὺς ἐκ-

πλήτεοι οιμεον διὰ τὸ παροντιαστικὸν τῶν ὡς λέσχης μὲ τάβλι καὶ τὸ ντόμινο μὲ τὴν πρέφα καὶ πόρερ. Ἡ διάλεκτὸς μας προποιεῖται ἀκούεται πληθυντικὸς καὶ λεπτότης ἀκρως εὐγενεῖς ἐπιφυτεῖ εἰς τινας κύριους. Αἱ γυναῖκες ὥλως ἀντιλέπτοις ἀπὸ τοὺς ἄνδρας εὐρίσκονται εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἀκολουθίου τὸν πάλιαν σιφόνην καὶ εἶναι γειμάτες πορώλιψεων καὶ δισειδιαμονῶν δις τόσον ἔλεπτεις ἀπὸ αὐτῶν τὸ σκέρτον καὶ τὸ νᾶτον τῆς γενετῶν γινναῖς, εἶναι τίμες εἰς ἀφάντιτον βαθύμον καὶ ἀντί ἐφωτιληγονίην ἐνασπόλουνται ίδιαζόντων εἰς τὸν ἀργαλιὸν καὶ τὴν ὁσκα καὶ εἰς τὰς οἰκισκὰς τῶν ἀνάγρας. Ήμειν ὅμως πολλὰ ἔξ αὐτῶν κουρονούσθεντες εἰς τὸ ἄρχοντον λόγον εἶναι ἐπὶ τῇ ὑποθήσει ἢ θειά μον Γεωργουδανάσια) δύον καὶ ἕαν τέλε κατηγορήσθωμεν τῷρα ἐλπίζομεν τόσον νάτις ἐπανίσθωμε ἀργότες μαδὲν πιστεύομεν ἄλλη ἐλπίζομεν τὸ ἐπάγγελμα δὲν εἶναι τοῦ πτοεύνη ὄπιως ἡτοὶ ἀλλοὶ τοῦ κτίστον ὃς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τοῦ διδυσκάλουν. Ἡ συγκοινωνία μας εἶναι ἀλιευτάτη καὶ ἡ μονοική κινέται ἐλαφειδῶς (ἴγετο τοῦτο διότι διαμπρολᾶς μον διατήσης μεταπάσιον θειάσια μετὰ τὸ βιολί τους ὅταν ἐγὼ βαφῶ τὸν Ντέιφι ἐν πάσῃ ὅμως νάμνη τὸ πρῶτο ἐλεύθερον βῆμα πρὸς τὰ ἐμπτύδες πρὸς τὴν πρόσοδο σήμερα ἔχομε τηλέφωναν ἀδιον ἀργον την πινακινωνίαν καλύτερον δύσθιτον ἐξοφασμόν συλλείον ἐκκλησίας, καὶ ἡ αἰωνίως κρεμάμενη καμπάνα «εἰς τὸ πορνωπον». Μὴ εἴηση τὴν θέσιν της. Ἀλλὰ πράσινοι ἀδέντη πρέπει νῦν ὑπάρχη μεταξὺ ήμων καὶ τὰς πίστες καὶ θέλεις δις ἡς πάλιοι ἀνθρώποι πατάρθωσαν τὰ ἀκατόρθωτα. Ἡ ἐργασθήσανταν ἄπαξ ἄπαντες μέ φλογερὸν ξήλων νῦν ἐξαγάγομεν ἀπὸ τὰ σπάργανα τὴν χαντακιωμένη τὴν Κεδρίνα καὶ τὴν καταστήσωμεν μίαν ἐκ τῶν καλυτέρων καὶ προσεντικτέων κανονιήτων τῆς ἐπαρχίας Τζινιμπούν. Ἐργαζόμενοι παρασκευάζομεν μίαν καλύτεραν ἀδιον καὶ μένει αἰωνία ἡ μνήμη εἰς τὰς δυσιθέν μας ἐρχομένας γεννεῖς, καὶ τῶνομ μας παραδίδεται εἰς τὴν Ἀθανασίαν. Πρήτον τι λέγει καλύτερον εἶναι νῦν ἔχωμεν δύομα καὶ λόγον πιούτη ἀμύθητα.

Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΜΑΣ

Νῦν παρακολουθῶμεν μετὰ προσοχῆς τὸν μόρφιμον, ἐργαζόμενον καθ' ὅλον τὸ θερινὸν διάστημα καὶ ἀναπτυσσόμενον κατὰ τὴν ψυχρὰν κειμενὴν περιόδον. Οκτὼ ἔως ἐννέα μῆνες ταξεδίον τακτικὸν, ἀφοῦντο νῦν μένωμεν είτα εἰς τὸ χωρίον, ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα μέχρι τέλους Μαρτίου. Μένοντες δὲ ὅχι νῦν συγχράζομεν εἰς τὰ «μαγαζεῖν» (συγγριώμην ἀπὸ τοὺς μπακαλῆδες) ἀλλὰ νῦν ἐργαζόμεθα ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν ἀπελλούσην, ὅπως καταστήσωμεν ἀφ' ἐνὸς τὸ κατ' ενθηματιμὸν ἐπανομασιέν χωρίον μας εἰς Ἀμπελοχύριον, πραγματικὸν ἀμπελοχύρῳ—ἀντιθέτοις ἐβιττίσῃ στενοκεφάλως—ὅχι μόνον θά κάνοντες μαὰ ἡμέρα νῦν εἰτούμεν ἀπὸ ποὺ εἴμεθα ἀλλὰ καὶ νῦν τρωγώμεν εἰς τὸ μέσον τῆς λέξεως μὴ ἀποκάμομεν ἔως δου τελειώσωμεν!—μη! βέβαια «Κεδρία» δὲν ἐσήμαινεν, ἀμπελοχύρῳ σημαίνει. «Ἡ τὸ χωρίο νῦν μὴ ἀλλάξῃ ἢ νῦν τ' ἀλλάξῃ περιοδεύων υπάλληλος. Ἀκούς Ἀμπελοχύρῳ! Ποιός

ἔχ' ἀμπέλ' συστηματικὸ δῆν ἔνα ἀπὸ τὰ δαρτανίτικα ἐδῶ;... λέγε ντε!... τὶ κουμπιάζει; Κανένας, ἀ ὥρε 10 κλήματα στὸν πάτο ἀπ' τὸ χωράφ' νομίζεις εἶναι ἀμπελοχύρῳ. «Οχι, ἄλλ' οὕτως ἔδειξε τοῖς στενοκεφαλοφρονοῦσι καὶ κατὰ συνέπειαν ἀκολουθήσουσι τοὺς πολλοὺς «εἳτι κακῶς» ὅποτε μετὰ πάροδον δὲ ἐτῶν θὰ δυνάμεθα νῦν λαμβάνωμεν ἐν εἰσόδημα οὐδὲν εἰκαταφρόνητον, διότε θὺν εἶναι καὶ ἡ κατὰ τὸ γῆρας σύνταξις μας, δι' οὗ οἱ υπάλληλοι ἐπὶ 30τείναν καὶ πλέον μοχθοῦσι.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ 1928

Κατά τὸ λήξιν ἔτος 1928 ἐγεννήθησαν στὸ χωρό μας 14 ἄρρενα καὶ 9 θήλεα ἐν ὅλῃ 23. Ενυμφεύθησαν 8 καὶ ἀπερίσσασαν 17 καὶ ἐνα νηπίον 18, δηλούσι στὸν ποὺ εἶναι τὸ γεροτριπείον μας ἀλλον δέν χωρεῖ. «Ἄς ἔχουν οὖν ὑπ' ὑψει τον οι σκοπούστες νῦ ταξιδεύσουσι εἰς τὸ αἰώνιον ταξίδι, διτε τελώνιστον διά μιαν τρετάνιν δέν ὑπάρχει θέσις. Οἱ ἔτοιμοι οἱ σφίζουσι τὰ δοντά μέχρις ἐκκενώσεως θέτειν.

ΕΛΛΒΙΨΕΙΣ

“Ολα τ' ἀχει. ἡ Φατμὲ ὁ Φερετζές τῆς λείπει. ἀπὸ ποὺ ν' ἀρχίσωμε καὶ ποὺ νὰ τελειώσωμε; Τίποτε δὲν ἔχομεν, ἡ κατάστασις ὑπὸ τὴν όποιαν ζῶμεν εἶναι πρωτόγονος, εἶναι τελεῖφος /δαμαλα, εἰμεθα...ἄλλα δχι, εἰμε θα δινθρώποι μὲ θέλησιν προικισμένοι, μὲ τὸ σπουδαιότερον δπλον. Ἡ φωτιὰ καλῶς χρησιμοποιουμένη κινεῖ τὰ πάντα, ἀμαξεστοιχίας, ἐργοστάσια, πλοία κ. λ. π., κακῶς, καταστρέψει τὸ πάν. Μάλιστα λένε πῶς δταν πρωτοβρήκησον τὴν φωτιὰ κάποιος, γιὰ τὰ καλὰ ποὺ διδεῖ στὸν δινθρώπο, ήθελησε νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ νὰ τὴν φιλήσῃ! πρόσεχε δμως, τοῦ λέγει ἄλλος, δὰ σου κάψῃ τὰ γένεια! Ἀπὸ μας λοιπόν ἐξαρτᾶται νὰ ενημερώσωμεν προοδεύσοντες η καρκινοβιστούστες νὰ καταστραφόμεν. Αἰσθητοέρα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀλλειψις στὸ χωριό μας εἶναι ἡ τοῦ νερού διανθρωπος διὰ τῆς θελησίας κατεδάμασε τὸ πάν, ήμεις δὲ δὰ μπορέσουμε λέτε νὰ φέρωμε τὸ νερό ἀπὸ ποὺ ούτοις «Κότσιαρι» ἡ ἀλλούθεν; «Ἄν είπωμεν ἀδύνατον εἶναι τὸ ίδιο σᾶν νῦν παραδεχώμεθα ὅτι είμεθα βλάκες. Ποιός τὸ παραδέχεται τὸ ἐπίθετον τοῦ ήλιθου, ὅτι ούδεις δέχεται τὸ ἐπίθετον τοῦ ήλιθου, ὅτι τοι καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ούδεις πρέπει νῦ εἴπη ἀδύνατον. Ἅς στρέψωμεν τὴν θέλησιν μας, ἀφοῦ τὴν ἐκτυπώσθωμεν πολλοὶ πρός τὸ καλὸν τοῦ έαυτοῦ μας καὶ τῶν τέκνων μας. Οι μεταγενέστεροι θὰ μας μνημονεύσουν αἰωνίων. Ἐμπρός λοιπόν μὲ θέλησιν καὶ δὰ τὸ ἐπιτύχωμεν, ἀλλως τε δὲν πρόκειται νὰ γκρεμίσωμε τὴν στρογγούλα νῦ τὴν κάμωμε κάμπτο, ἔνα αύλακι θὰ σκάψωμε ἀπό 1500 μέτρα, κι' ἀπό ἔνα 100στάρικο δλοι μας γιὰ τίς σωλήνες κι' ίδιον δλον τὸ «Ηράκλειον ἔργον» έτοιμον, ἔται δὲν εἶναι;

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΜΩΜΕ

Νῦν φαίνεσαι λιγώτερο ἀπὸ δτι εἰσαι, λέγει ένα ορτη, γιὰ νῦ ἔχεις τὴν άξια σου. Τὸ ἐφαρμόζουμε ήμεις αὐτό; «Οχι, Ίδιον, βγαίνω στὸ μαγα-

ζι ντυμένος σάν διεγκυριητής Οδυλίας, ένωστο στη σπίτι για στρώμα της συκκι, για σκέπασμα τό ήδιο, σακκι για μαξιλάρι, μά πόσι συκκιά; αύτη νοικοκάρης είλικα, οχι ένα συκκι μόνον.

Μέ κατέστα μεταξιοτή έγινε δίχρος "παιάνιοφοντ", (νύ μή μας κοταλιμόνι οι άλλοι) ή γυναίκες καὶ τὰ παιδιά θεόμπλετοι! μανιοδάμφην έγιν στὸ μαγεῖ, καρέδες καμπιά δερψιρά τὴν ἡμέρα, οὗτε δράμ' ζεχαρ' στὸ σπίτι. "Οταν φένων, πάνω δόλο μ' αὐτοκάντηρο δπον είναι, στὸ ξενοδοχεῖο, β φρέσ τὴν ἡμέρα καρέας, ζυχυροπλαστεῖν, ὑπνο τὸ βράδη βέβαια σὲ καὶ πρεβίτη καὶ γίνονται 100 δραμές τὴν ἡμέρα, στὸ σπίτι λάδι δὲν είναι, άλλι ποτὲ πάρα πλειστον ή δὲν είναι 2 κολούδης ἀκόπη (ή 2 γάστρες πον λέμε). Γενικῶς οἱ άρρενες ζεμεν καὶ οις ἄτομαι εἰ γυναίκες μας ὅμως παιδιά καὶ σπίτι, 3 αἴδνες πίσω απ' ἡμέρας, ένω δηπετε ἐν συμβαίνη τῷ ἀντίθετον γυναίκα σπίτι παιδιά καὶ έπειτα δέ γον. Παιδίον ένα ένα άπο τὸ μαγ. Καὶ μέ τὸ σεῖς (κατὰ τὸ πανηγύρι για τὴν εἰπονμε) καὶ μέ τὸ πάτη, στὸ σπίτι, τὶ νὰ ίδῃ έκει . . . μέτων μὲν βγῆ η γυναίκα νὰ τὸν καλλονορίσῃ καὶ τὸν σερβίρῃ; Όχι! τὴν πηγαίνει σάν φίδι μεσοκομένο ἀπό τὸ φυρτόν ελαφί, ξένια κ. λ. π. ή μικρος ξενίρει νὰ μιλήσῃ ή νὰ κιντάξῃ καὶ, ζη, οὐα τὶς τὸ χρόνια φύλαγε 10 γιδια, 10 λοιπόν καὶ ένα ποὺ δημειεύει απτή ἀπό τὴν πόλην συναντούσει, γίνονται ένδεξα. Τὶ πρέπει νὰ περιμένει έπειτα; . . . Λοιπὸν δοις πατερόδες ίδιας θήμεων, νά κάμιομε χοίκοι τὰ πρόματα, για νά γίνουν τὰ κορίτσια μις ἀνθρωποι ἀντιτέως, ἔκμεταλλευμάθε τὰ παιδιά μας, ἀς μᾶς λείψῃ έκεινο τὸ ξενύγαλο (ή μητρας τρώμε τὸ γιαγούτη, έγω ποτὲ δὲν έψη για). Θά ζήσωμε τότε καλλίτευτον ἀσφαλῶς. Πιγρά μὲν ή ἀλλήκοια ἀλλά διφεύλικεν νά την λέγωμεν. Νά φροντίζωμε πάντοτε νά φαινόμεθα ιγνώτερο ἀφ' δι τη εμεδα. Από πότε; Από τὴ στιγμὴ αὐτή. Εμπρός άμ' έπος άμι έργον.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Πολιτεῖες χωρίς σπίτια θας βρεθοῦν. Λέγει δι μέ γας ιστορικός "Ομηρος, ἀνθρωποιδημως χωρίς θηρισκειαν ἀδύνατον. Ήμεις έχουμε τὴν εὖ τιγιάν νά εμεδα — δονομιζόμενα — Χριστιανοὶ Ορθόδοξοι. Ειμεδα γιαγια πράγματι, ἀς τὸ έξετάσωμεν: Ως πρὸς δια τὸ άλλα ζητιμάτα είμεθα σχετικῶς μορφωμένοι, ὅμιλούμεν περὶ ἴγεινης, συζητούμεν περὶ έκεινόσεσων, περὶ ἀστονογύματος, περὶ τοῦ ἣδη ζητούμενοτὸν "Ἄρη (ποὺ φθάσαμε φωτασθήτη) περὶ μεταμοσχεύσεως γερόντων κλπ. (μενδοδος Βορονόφ) περὶ τοῦ ἵτερετέρων κλπ. Ενῷ δὲν γνωνίζουμε γιατὶ κατεβάνονται ἀπό τὸ στασίδιον διανα κατεβαίνονται οἱ ἄλλοι. Ως πρὸς δια, λέγω, πρόδοιν, μάνον θηριστικάς ιστιμέθα ή διτιθηζοροῦμεν ἀπελπιστικάς. Λέν έχουμε ίδεαν ούτε ἐν γενικαῖς γραμματίσ τὶ πιστούμεν, πῆς κτλ. τὶ λέγεται "Άγιος Γραφή, τὶ Τερά παράδοσις, τὶ μιστήφια κλπ. δὲν ζημιεύει, ἀλλά ούδε ένδιαιρεθείμεν νά μάιτομεν. Ωσάν νά εμεδα ἀδινάτασι σωματικῶς, κηρύττομεν έαυτοῖς ἀδιαιρόμενοι πρὸς τὸ μέρη γεγονός, τὸ συγκλονίσαν ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, πρὸς τὸ γεγονός τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Ι. Χριστοῦ καὶ τῆς σωτηρίας μας. Άλλα μὲ μη τορέζουμεν. Πρότον μάν κάμιομε βήματα καὶ έπει-

τα άλματα. "Όλοι μας ἀπό μιά εἰκόνα στὸ σπίτι, περὶ ἀνατολικὸν μέρος, προσευχῇ προνί καὶ βράδιν, πρὸ καὶ μετά τοῦ φραγτοῦ. Εκκλησιασμὸς τακτικὸς κατά Κυριακάς κλπ 'Εσσοτάς ἀργίας. "Όλοι μας ν' ἀγοράσοιεν ἀπὸ μίαν 'Άγιαν Γραφήν (Παλαιάν καὶ Καινήν) τιμάται δραγ. κατω τῶν δῦο καὶ νά έγγραφωμεν συνδρωματι εἰς τὸ ἀριστον Θρησκ. Περιοδιδιδόν 'Ζηνη'. "Ισως εἶπη τις δὲ θά γεινωμε παπάδες διοι παντοτῶν, διτ καὶ οἱ παπάδες πρέπει νά τά έφρωμόσον δοσα ἀνεράθιστα ἐκ τῶν ἀντοντεισμένο 'Ελλ. Κράτος). Καὶ οἱ Λαϊκοὶ Χριστιανοὶ διφέύλιον νά κατέζουν διπερ έχονταν. "Αν φινῆ καμπιά δημοκρία στὴν ἀρχῃ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρων, νά ἐπιμένωμε μέχρις οἵ νικησιωμεν. Τὸ πρότο συγάρο είναι ἀηδές καὶ δῦο νά φτη θήσει κανεῖς, ἀλλά δμως δὲν τὸ πετά, καπνίζεις Σον καὶ Ζον Κ. Ο. Κ. καὶ σήμερα έγεινες ένιας κατωστής πρώτης τάξεως, καὶ καὶ ἀσού είπουν νά τὸ κόψης λέεις ἀδύνατον. "Ετοι λοιπὸν δες ἐφαρμόσωμεν δοσοι έχομε διαζύγιον μὲ τὴν ιρησκεία η δοσοι δὲν τὴν λογαριάζομε, περὶ τὴν γνωρίσωμεν δοτία είναι καὶ δοπίονος ἑπόσχεται νά μᾶς κάμη. Θά έπρεπε νά μη ὑπῆρχεν ἄλλο βιβλίο στὸν κόδιον ἀπὸ τὴν 'Άγια Γραφή. Οι ἀνθρωποι θά δοσαν ἀδελφοὶ τότε πραγματικοὶ ὑπὸ ένα πατέρα, τὸν έν τοῖς οὐρανοῖς. Αποφάσισε λοιπόν ν' ἀλλάζεις διο σήμερα, πώσα αμέσως, ζηι αινίρον τὸ ανθριν τὸ λέγες διάβιλος, δ Χριστὸς λέγει σήμερον.

ΦΡΙΧΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΕΠΙΤΗΜΙΟΝ

Παρηγήθων δ.φ' ήσ είδον τὸ φαεινὸν φῶς τοῦ ήλιου νά ἀνατελλη ὑπὲρ τὸν Κεδριώτα πρόζειν τα 22 διλόκληρα χρόνια, καὶ οὐδέποτε ἥκουσα ἐν τῇ ήμετέρᾳ 'Εκκλησιάς τὰς 'Αράς τις ἐκφωνημένας τόσον ἀτελπιστικῶς κατὰ τῶν ἐνόχων ωστε καὶ ήμετες οἱ ίδιοι νά πτοηθῶμεν καὶ κατανυκτικά νά λιπηθῶμεν τὴν δλεθρίαν κατάστασι: τῶν ἐφιχιτμένων. "Ἐν τῶν τρανοτέρων κακῶν ἀπὸ τὰ δοτία μαστίζουν τὴν ἀνθρωποτίνην υπόστασιν είναι τὸ φοβερὸν ἐκκλησιαστικὸν φωκτὸν κατηγορητήριον. Είναι ἔκεινο τὸ δοπίον ἀνοίγει πληγάς ἀνιάτους, είναι ἔκεινο τὸ δοπίον ἀνθίζουσαν γῆγη τὴν μεταβάλει καὶ εἰς ἀκαρπον καὶ ἀνθιζούσας πόλεις εἰς ἐρήμημοις κατνιζόντας, είναι ἔκεινο τὸ δοπίον εύημερούσις οἰκίας τὰς γειμῆτει ἀπὸ πένθος καὶ συμφορᾶ, είναι ἔκεινο τὸ δοπίον τῇ ἐνεργείᾳ του ἀφαρπάζει τὸν ἡγήτορα τοῦ οἴκου καὶ μεταβάλλει τὴν ἑστίαν εἰς δυστυχίαν καὶ εἰς ἄλλας δυστυχίας ἀδυνάτου περιγραφῆς καὶ ἀφίνει τὰ δυστυχῆ δυστυχισμένα παιδιά μικρά τε καὶ μεγάλα εἰς δρόμον ἀκανθιζόσπατον. Είναι ἔκεινο τέλος πάντων τὸ πυροβόλον ὅπλον τοῦ δοπίον αἱ σφαῖραι του θανατικαὶ θανατικαὶ ἐργάζονται

δόλο ἐργάζονται ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ὑπούρων ἔως οὗ αἱ ἐντὸς αὐτῶν ἐκκρηκτικαὶ ὑλαὶ ἐκρηγνυόμεναι φέρουν προώρους θανάτους.

Καὶ τότε ταξιδεύοντες εἰς τὰς νήσους τῶν μακάρων ἐγκαταλείποντες χώρας ὀνείρων ἀντὶ νάνεών τοῦ εὖρων πάντας πόλυχρύσους ἐν τοῖς αἰθερίοις παλατίοις ἀνοικτὰς ἀσφαλῆς εὑδωμεν τοῖς περιττοῖς κρίνοντα τὰ ἐργαὶ μιας καὶ ἐννέα πλεονάζουν εἰς ἀγαθὰ καὶ καλὰ τότε διποίαν καρδάναν καρδομεν καὶ διποίαν θεόντα μαυράσιοιν εἰσαγόμενοι ἐντὸς αὐτῶν καθίσωμεν δεξιόνεν Ἀβραάμ, ἀντιθέτως ἀντὶ διθιόδην ἐλαχίστων ἵκανοποιοῦντες τὴν ἐπιθυμίαν μας καὶ ἀντὶ καλῶν κάμινοντες κακά στερούμεθα αἰσιούς ζωῆς. Δυστυχίσμενοι ἔνοχοι ναὶ ἐννοῶ τὸν τρέμοντα παλμὸν τῆς καρδίας σας καὶ εἴμαι βέβαιος πῶς καὶ σείζεταινοεῖτε ἐν τῷ ἀκούσματι τῆς κατηγορίας σας. Ἀλλὰ κυριαρχεῖσθε καριαρχεῖσθε ὑπὲρ τῆς ἐπιθυμίας ας καὶ φροντίζετε διὰ τὰς γηγενούς ματαίστητας, κλέπτετε κατηγορεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς σας ὃσον οἶδον τε κρυφώντων ν' ἀποφύγητε τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ εἰς μάτην ὑπάρχει ὄφθαλμὸς ὃς τὰ πάντα δρᾶ καὶ φωτίζει ἀπείρως τοὺς ἀδικημένους, φροντίζετε διὰ τὴν ἔξασφάλισιν τῆς ζωῆς σας ζωῆς μελλούσης καὶ οὐχὶ διὰ τῆς προσκαίρου αὐτῆς ταύτης τῆς παρούσης οὔτε ἄργυρος μήτε τροφὴ ἀλλὰ οὐδὲ καὶ ἔνδυμα πολυτιμότερον ζωῆς. Μιὰ εἰλικρινῆς μετάνοια καὶ μία ἀπότομος περιορίσης τῶν κακῶν σωθῆσθε ἀλλὰ καὶ αὐτὴν αὐτῆσσον ἡ ὑπομονὴ ἐν ταῖς υλίψεσι θὰ ἀναγγωστοῦσι τὰ σφάλματά σου καὶ θὰ αἰσθανθῆσιν ἐγκαρδίως ἀντέροιν ἀμείλικτον Δαιμόκλιον σπάθη καὶ θὰ φοβηθῆσι καὶ θὰ τοέμιντο. Ναὶ διότι εἶναι ἑτούμην νὰ καταφερθῇ ἐπὶ τοῦ τραχήλου σου. Σφυρηλατισμὸς λοιπὸν χαρακτήρων καὶ διάπλασιν συνειδήσεων εἶναι τὸ μοναδικὸν φάρμακον κατὰ τῶν ἐπικειμένων κακῶν. Ἐάν θέλητε νὰ ἰδητε προκοπήν, ἐάν ἐπιθυμήτε εἰρήνευσιν ἐν τῷ οὐκόντων ὑμῶν σκεψθεῖτε τὸ πρῶτον καὶ ἐπειτα πράξετε καὶ ἀναλογισθῆτε διὰ μίαν καὶ μόνον στιγμὴν ἐάν ἀλλος τις κακὸς δαιμὼν προέρεταιν ἀλλούς τινὰς νὰ πράξουν διὰ τοὺς κακῶν σκέπτεσθε, ἐναντίον σας. Ἀποφεύγετε ἀποφεύγετε τὸ κατηγορητήσιον τῆς ἐκκλησίας διὸτι εἶναι φοβερὸν τόσον ὑπὲρ τοῦ καρδιῶν τὸ ἀκούετε μόνον διὰ τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως ήτις εἶναι ή γλυκυτάτη ἀνάπτωσις θὰ προκόψητε καὶ μιὰ δόδινος καρδανγή θ' ἀνατελλήγη ὑπὲρ τὸν δρῖζοντα μας.

ΕΡΑΝΟΣ ΕΞ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ἡ Ἐνορ. Ἐπιτροπεία Σκλούπου καὶ δημοσίᾳ τιμάσιτε τοὺς συνδρομητάς τοῦ Τεροῦ Ναοῦ "Ἄγιος Νικόλαος" τοὺς ἀποστέλλαντας δολάρια 67 δι' ἀγορὰν ἐπιτλ.ων τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἔξης:

1) Χρήστον Γ. Αλεξίου	Δραχ.	1500
2) Δημήτριον Κ. Ἀπ. Πατσούραν		1500
3) Ἀθανάσιον Ἀπ. Πατσούραν		1050
4) Γεώργιον Ἡ. Πατσούραν		1000
5) Κώσταν Ἡ. Πατσούραν		500
6) Κώσταν Νικ. Τριάντον		500
7) Δημ. Ζάχον (Μακεδονία-Θράκη)		200
8) Θεόδωρον Γιαλελῆν (Μεσσηνίας)		100
9) Παναγιώτην Όλύμπιον		50
10) Γ. Παπαζήσην (Κωστίτσι—Κατσανοχώρια		200
11) Πολυχ. Νοπολέοντα (Σουφλὶ Θράκης)		100

Τὸ δλν δολλ. 67

ΣΗΜ.—Είναι δι πρῶτος ἔξι Ἀμερικῆς σταλεῖς διὰ κοινωφελές ἔργον ἐν Σκλούπῳ ἔφανος. Τὸ παράδειγμά των εὐχόμεθα νὰ μμηθοῦν καὶ οἱ ἐν ἄλλαις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς διαμένοντες πατρῶται δεδομένον δι τοιούτου οἱ ἀνωτέρω συνδρομηταὶ διαμένοντον ἀπαντες εἰς μίαν πολιτείαν τὸ EL DORADO, ARK.

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΟ ΓΟΥΡΟΥΝΙ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΩ

Ἡ Αάμπρω ποῦ κάθεται στὰ προσήλια, ἐδῶ καὶ δυὸς χρόνια είχε μιὰ γουρούνα καὶ ἦθελε καὶ καὶ σώνει νὰ βρῇ ἔνα γουρούνι ἐπιβήτορα (αἴνι λέγεται ἔτοι στὰ γουρούνια) πρὸς πολλαῖς ασιασμὸν τοῦ γένους της. Ἐκ τῆς πολλῆς ἐφεύης τῆς Λάμπρως ἔμαθεν ὅλο τὸ χωρὶ καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ δι' Ἀλεξῆς Λάμπρως, διὰ καὶ καλέσας τὴν Λάμπρω τῆς λέγει γουρούνι ἔχει διπάρεας μιου στὸ ξηροτήγαδο. Τὴν ἀλλή μέρα νά σου ή Λάμπρω καὶ στὸ ξηροτήγαδο, στὸν μπάρμπα Γιώργου τὴν στάνη: Ποῦ τοὺς γροῦν — τ' λέει — τὸ γροῦν — τοῦ λειεὶ ἀρειμανίς ὁ μπάρμπα Γιώργος — τὸ γροῦν π' μ' ἔστη οἱ Αλέξ... Τότε δι μπάρμπα Γιώργος νοήσας δι τοιούτου περὶ ἀπάτης τῆς ἔδωκε μιὰ τούφα ξηνύγαλο καὶ ἔφας καὶ τῆς εἰπε νὰ γυρίσῃ πάλι στὶ σπίτι της καὶ δι τοῦτο δὲν ἔχει γροῦν, δὲ Λάμπρω ἐμβριψησαμένη τῷ πνεύματι καὶ σταυροκοπηθεῖσα, ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὴν θαυμάζουσα τὸ γεγονός! Ἀλλοι ὑστερα τῆς ἐλεγον δι τὸ Μαντζύλας ἐκ σίγουρο γροῦν (δι Μαντζύλας ἀπὸ Χουλιαράδες ὁ τροφοδότης τοῦ χωριοῦ μας, ποῦ μᾶς φέρνει τές μεριές κατά τρεῖς κοῦφτες παρατάν) ἀλλος, δι τὸ ἀρχιτοέλεγγας Νίκος Ἀγγέλης [Λεβεντούνης] μὲ τὴν περιφημη γκρεμπού τοὺς τοι, ποῦ ἔχει τὴ στάνη σ' Αλάν Βρέτ [Σιλιάνη] αὐτὸς ἔχει γροῦνια; ἀλλὰ μπαῖ ή Λάμπρω καεῖσα στὴν κορκούτη φυσᾶ καὶ τὸ γιασῦρι φοβηθεῖσα μῆτως ή ἐσχάτη πλάνη γείνη κειρότερα τῆς πρώτης ἥσυχασε ἀκοενθεῖσα στὴ γουρούνια της. Ταῦτα Λάμπρω ἐν Σκλούπῳ πέπονθε.

ΥΓΙΕΙΝΑ

Μή κατνίζετε διόλου. Μή πίνετε ποτὲ ωράκι, κονιάκ, τσίπουρο κλπ. μόνον όλίγον οἶνον μετά τὸ φαγητὸν, ὡφελεῖ κατὰ τὸν ὄμηρον «ἀνδρὶ δὲ κεκμηκότι οἶνος μέγα μένος ἀρέξει» καὶ κατὰ τὸν Δαβίδ «καὶ οἶνος καρδίαν ἀνθρώπου εὐφραίνει» όλίγον δμως, δὲ πολὺς ὁδηγεῖ εἰς μέθην καὶ ἡ μέθη εἰς καταστροφὴν! (συγγνώμην ἀπὸ τὸν Γιάννη Μπαλωμένον γιὰ τὰ παραγγέλματα) ἐγκράτιαν οἱ ἄγαμοι καὶ οἱ ἔγγαμοι, διότι εἴπαν οἱ σοφοί: «ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἐγκράτεια εἴναι οἱ δύο ἀκρογωνιαῖοι λίθοι τῆς ύγείας».

‘Απ’ τὸ Γιατρούσσον’ ὅχι τοῦ . . .

ΓΙΑΤΙ:

Τὸ διατὶ λένε τὸ ἔξετάζει ἡ φιλοσοφία. “Ἄς τὸ χρησμοποιῆσωμε καὶ ἡμεῖς ἐπ’ όλίγον. “Οσα χρήματα παιζοντες οἱ Σκλουπιῶτες τὸ χρόνο, τὰ παίρνουν οἱ γείτονές μας οἱ Κατσάνοι; ὅχι. “Οσα χρήματα μπαίνουν στ’ χωριό μας, μπαίνουν στό χρόνο σὲ κανένα ἀπό τὰ Κατσανοχώρια; ὅχι. Τότε γιατί ζοῦν πολύ καλλίτερα ἀπὸ ἡμᾶς οἱ Κατσάνοι; Διότι ἔχουν τάξιν καὶ ἡμεῖς τὰ πᾶμε δὲλα κοτούροι! Κοτουρότεσσα σᾶν δμακ. Κώστα Γοσύρη! Τάξις λοιπόν, Τάξις, Λάξις! Πάντα εύσχημόνως καὶ κατά τὰξιν γενέσθω. Ιέγει καὶ δὲ Ἀπ. Παύλος.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
Πρόδεδρος στὸ χωριό μας εί-

ιαί δὲ κ. Νικ. Γ. Ἀλεξίου, ἀντιπρόδεδρος δὲ κ. Στέλιος Κ. Ξενάρφωτος καὶ σύμβουλοι οἱ κ. κ. Γρηγόριος Π. Πάνος, Στέλιος Γ. Τόλης καὶ Βασ. Πάνος. Ἐνοριακοὶ ἐπίτροποι τῆς Ἐκκλησίας “Αγ. Νικόλαος, εἴναι δὲ κ. Κώστας Μητροκάθαστας ταμίας, δὲ κ. Δημ. Ν. Ἀλεξίου ἐπίτροπος καὶ διευθύνων δὲ φημέριος Ιερεύς Γεώρ. Χρ. Παπαγεωργίου. Διδάσκαλος εἴναι δὲ ἔξ ‘Αγγάντων ἀπὸφ. Ιερ. σχολῆς Ἀρτης κ. Κων. Κρεμπούνης. Τὸ χωρίον μας ἐπιστήμον ας ἔχει δύο καθηγητὰς, τὸν κ. Χηρ. Ἀλεξίου, καθηγητὴν Γυμνασίου Ἀρτης καὶ τὸν κ. Δ. Μπαλωμένον ίδιωτ. Καθηγ. εἰς Ἀθήνας σπουδάζοντας δὲ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἔνα τὸν κ. Νικόλαον Π. Πάνον φοιτητὴν Νομικῆς. Δημοδιδασκάλους ἔχει δύο τὸν κ. Κων. Παπαχριστον ἀπόφοιτον τριταξίου διδασκαλείου Ιωαννίνων, ὑπηρετοῦντα εἰς Πλάκαν-Ραφταναίων καὶ τὸν κ. Δημ. Τόλην ἀπόφοιτον μονοταξίου Ιωαννίνων ὑπηρετοῦντα εἰς Νησίσταν-Ἀρτης φοιτῶντας δὲ εἰς διδασκαλεῖα ἔνα, τὸν κ. Κων. Νότην δης πεντατοξίου Ιωαννίνων. ἀπέφοιτους γυμνασίου ἔνα τὸν κ. Χρήστον Κ. Σπύρου φοιτῶντας δὲ εἰς γυμνάσια 3 τὸν κ. κ. Χρήστον Δ. Σπύρου Χρήστον Κ. Πραμαντιώτην καὶ Κων. Ι. Μπαλωμένον φοιτῶσι δὲ καὶ 5-6 παιδιὰ εἰς Ἐλλ. σχολεῖα 2 τοῦ Ἀθαν. Πατσούρα ἔνα Γεωργίου Σπύρου ἔνα τοῦ

Κώστα Γέροντα κ. ἄ. ἀπεφοίτους Ιερ. Σχολικούς είναι τὸν κ. Χρήστον Γ. Διημητρίου ιεροψάλτην τῆς Ἐκκλησίας μας. Αὐτὴν εἶναι ή κλασσική μόρφωσις τοῦ χωριοῦ μας. Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων ἀσχολοῦνται εἰς τὰς τέχνας, κυρίως δὲ εἰς τὴν τεῦκτηστον καὶ διάφορα ἀλλὰ ἐπαγγέλματα. Γενικῶς ή μὲν ὁρμώσις τῶν ἀνδρῶν εἰς τὸν σημεῖον, ή δὲ τῶν γυναικῶν μόρφωσις εἶναι θύλιβρα καὶ τιῦτο πρόδεις αἰσχύνην μας!

Μυλωνᾶς στὸ χωριό μας είναι δ. Τ. Τόλης στὴν «Κετραγιά» ἐπέξειοικώς, διὰ μίνην διετί αν, καὶ ἀήκοι τος τοῦ ὑδρομύλου στὴν Ἐκκλησίαν καὶ στὴν «Σκούλα» ως νοικοκύρης, διότι εἴναι αὐτήμα του. Αγροφύλα καὶ δραγάτ' δὲν ἔχομε, θέλομε καὶ καλὸν καὶ μὲ λίγους παράδεις, τέτοιον δὲν τὸν βρέσκουμε, μόνον δὲ κούκος λαλεῖ ἀπλήρωτις. Εἶχαμε τὸν Χρ. Πραμιτιώτη, καλλίτερος δὲ βρεσκεταί, είναι ἔτος, καὶ ἐκεῖνο δὲν εἶχαν γίνει κι' αἱ διατυπώσεις στὸν διεριμό του, μόλις μετὰ βασάνων κατώρθωσε, ὑστεραὶ ἀπὸ ἓντα χρόνο, νὰ πάρῃ τὸ μισθό του· βάλαμε τὸν Ἀγιστείδη τὸ Σιδηρᾶ (ἐκ Μιχαλιτσίου γιαμβρός μας) δταν ἀλεθενὸς μύλος πέταγε τὸ Α. σημεῖον τοῦ ἀγροφύλακος καὶ πήγαινε καὶ ἔκανε τὸν μυλωνᾶ, δταν δὲν ἀλεθενὸς μύλος τοὺς πάλι τὸ Α καὶ τὴν γκλίτσα στὸ χέρι... δξω κι' ἐκεῖνης. Τώρα λοιπὸν δὲν ἔχομε!

κι' οὕτε θὰ βρεύμε καθὼς τὸν θέλομε. Μαγαζεὶα σιδήρων είναι τρία τῆν κ. Βασ. καὶ Γεωργίου Πάνου παντοπωλεῖσν καὶ τσαρουχοποιεῖσν, τοῦ κ. Σ. Ξεκάρδιφωτον παντοπωλωκαφενεῖσν καὶ ραφεῖσν καὶ τοῦ κ. Δημ. Άλεξίου παντοπωλεῖσν. Νερὸν ἀκόμη πίνομε ἀπὸ τὸ πηγάδι κάτω ἀπὸ τὴν λεύκα τοῦ Παπαδημήτρη. "Εγειναν καὶ 5—6 στέρων διωρθώσαμε πέρουσι (κατὰ Αύγουστον) καὶ τὴν βρύση «Γκάτετς». Ερριξεν ἐφέτος 30 πόντους χιόνι ποῦ ἔμεινενε στὸ χωριό 25 ἡμέρες, κι' ἔνα κρύο τὸτε μετὰ ἀπὸ τὰ Φῶτα τσουχτερό ποῦ ἔχουν χρόνια νὰ τὸ θυμηθοῦν οἱ παλιοὶ (δηλ. οἱ γέροντες). Τὰ κούτσουρα στὸν ἡμερησία καὶ νυκτερινὴ διάταξι, δοσοὶ εἶχαν προμήθεια ἀπό τ' «Ἀνήλια» (τὸν δεμένο λόγκο, δεμένος κι' ὅλο ἔνα λυτός), καὶ οπέρασαν. Φάσες μόνον ἔξ ἥλιθαν ἐφέτος, εἶπ' ὁ Θύμιος, σκότωσε τὶς 2 αὐτὸς, μένουν καὶ 4.—Λαγός σὲ σύνορο Σκλουπιώτικο δὲ βόσκει, ἄνπάρη λάθιος καὶ ξεπέσει κανένας δὲν ξῆ περισσότερο ἀπό 24 ὥρες, τον σκοτώνουν οἱ Πραμαντιωταῖοι μὲ τὰ κυνηγετικὰ σκυλιά των, οἱ μόνοι φημισμένοι κυνηγοὶ τοῦ χωριοῦ μας. Κατὰ τὸν κατήφορο ποῦ πῆρα θύρα πολλὰ νέα ἀκόμη ἀλλὰ δὲν μὲ χωρεῖ ὁ «Καθρέπτης», γιά τοῦτο ἄλλα τέτοια στὸ προσεχὲς.

Κ Ε Δ Ρ Ι Α

Είναι τὸ νέον δνομα τοῦ Χωριοῦ μας Ωνομάσθηκε δὲ «Κεδρᾶ» ἀπὸ τὰ πολλὰ κέδρα του. Δὲν είναι ἀλλο χωριό σχεδόν

στὴν "Ηπειρο, νὰ ἔχῃ τόσα κάθδα εστω καὶ γαμηλὰ, διότι ψηλά δὲν ἔχει. Τὸ νέο ὄνομα εἶναι καλὸς, διότι δὲν εἶναι ἄλλο, ὅχι μόνον στὴν "Ηπειρο ἀλλὰ καὶ στὴν "Ελλάδα δὲν ἀκούστηκεν ἄλλη! «Κεδριὰ» ἀποφεύγεται δύνεν ἡ σύγχισις, εἶναι δισύλλαβον κλπ. Πλλὴν ὅμως στάλθηκε καὶ μιὰ ἀναφορὰ μὲ κάμπιτοσες ὑπογραφές νὰ ὀνομασθῆται Ἀιτελοχώριον δηλ. τόσο μακριὰ ἱερᾶς ποῦ νὰ γυρίζουν τὸ φάκελλο καὶ ἀπὸ τὸ ἔλλο μέφος νὰ τὴν χωρέσῃ! "Ἄς ὄνομασθῇ ὅπως θέλουν, δὲν σημαίνει τίποτε τὸ ὄνομά, δοσο! τὸ ποδῆλα, δες τὸ ποῦμε τοιανταφυλλούλουλουδοχο! Ὁριον δταν δὲν εἶναι τέοιο ποία ἡ ώφέλεια; . . . «Κεδριὰ» λοιπὸν τὸ νέο ὄνομα τοῦ Χωριοῦ μας, ἥτο καὶ τώρα κατὰ νεωτέραν διαταγὴν «Ἀιτελοχώριον» καὶ κύριος εἶδεν ἀκόμη! . . .

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ

Τὸ χιόνι ἀπὸ τῆς 1 Ιανουαρίου μέχρι σήμερον ποῦ τυπούται τὸ περιοδικόν (20 Φεβρουαρίου) σκεπάζει ἀπὸ ἀκρουν εἰς ἀκρον τὸ Χωρίον μας. Νομίζει τις δτι εὐρίσκεται εἰς τὸν Β. Ηόλον.

Ετέλεσαν τοὺς γάμους των τὸν παρελθόντα Ιανουαρίον οἱ κ. Κων. Παπαχρήστος δημιοδίδασκαλος μετὰ τῆς Δίδος Αλκατερούντης Γ. Τάτση, τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ἀντήλαξεν δ κ. Απόστ. Κ. Πραμανιώτης, καὶ Ἀπόστολος Χρ. Τζουβάριας μετὰ τῆς Δίδος Αλκατ. Β. Παπαδημητρίου ἐκ Ραφταναίων παράνυμφος παρέστη δ κ. Εύθ. Κ. Τόλης.

Τὸ σχολεῖον μας ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν του ληξάσις τῆς μηνιαίας δοκιμαστὶ καὶς γειμερινῆς διακοπῆς. Οἱ ταξειδεύμενοι κτίσται τοῦ χωριοῦ μας δις ἀποπειραθέντες νὰ ταξειδεύσωσιν ἄχρις τοῦδε ἡμιποδίσθησαν ὑπὸ τοῦ καιροῦ. Οἰκονομικὴ ἔξαντλησις ἀπὸ ἄχρου εἰς ἄχρον. "Ἄν μείνῃ λίγον καιρὸ ἀκόμη τὸ χιόνι τὰ σιτάρια ἀσφαλῶς πρέπει νὰ τὰ σπείρωμε καλαμπό κια, διότι ςὰ παγώσουν. "Η Λίμνη στὰ Γιάννενα πάγωσε πέρα πέρα καὶ τὸ τελευταῖον σήμερα ἐσπάσε τὸ ἔλαττιον τοῦ ὠρολογίου μου κι' ἀφοῦ τὸ ἐτύλιξα μὲ 40 διαχρημάτς τὸ ἔδωκα στὸν κ. Απόστολον Πατδιύφα μεταβαίνοντα εἰς Ιωάννινα νὰ τὸ ἐπισκευάσῃ!

Απεβίωσαν τὸν Ιανουάριον ἡ Σοφία τοῦ Κώστα Γιαννούλα καὶ 2 παιδάκια ἔνα τοῦ Απ. Τζενιβάρα κι' ἔνα κοριτσάκι τοῦ μαχ. Ιωάννου Χρ. Τζουβάρα.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

"Οσαὶ ςὰ λάβητε τὸ περιοδικὸν τὰ σιείλητε ἀμέσως τὴν ἔρεμή γιὰ νὰ ἐκδοθῇ καὶ τὸ δεύτερο, ἀνιιθέτως ςὰ τὸ καταδικάσωμεν ἀμα τῇ γειτέσει τοῦ αὐτον. Διὰ τὴν καλλιτέραν ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ δεχόμενα αὐτοπροσαιρέτενς εἰσφερόμενοι.

TO KALLITEXNIKON TYPΟGRAPHEION
ΕΡΜΗΣ
Σύντασις — ΚΑΙ ΠΛΑΝΗ 6 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Διαλιμβάνει τὴν ἐκτέλεσιν παὶ τὸς εἰδους τυπογραφικῶν
ἔργων

Σας παραθέτω δύο ποιήματα συναδέηφων Αξιωματικών που έχουν καταχωρηθεί στην εφημερίδα του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΑΠΟΣΤΑΡΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΟΥ (ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΑΥΣ)

Οι Επίορκοι

Ψάχνουν για τους επίορκους ...
Να βρούνε, ποιοι και πόσοι ...
Όταν οι πρώτοι επίορκοι
είναι τριακόσιοι!

Τα χείριστα νομοθετούν
για πίστη για πατρίδα
κι ασύστολα δολοφονούν
την κάθε μας ελπίδα! ...

Ν' απονείμουν θέλανε
σ' επίορκους αριστεία,
υπεύθυνα και σοβαρά
και όχι πια αστεία.

Σ' αρχικακούργους και ληστές
μέγιστης εμβελείας,
τότε, αλί και τρισαλί,
αλλού κανείς δεν θα τους βρει,
εκτός απ' τη Βουλή μας!...

Σαράντα χρόνια κακουργούν ...
και για να μην τους πιάσουν.
φρόντισαν και το Σύνταγμα
στα μέτρα τους να φτιάσουν! ...

Παραγραφές για πάρτη τους
και ασφαλείς δικλείδες
και για το δύσμοιρο λαό
δόκανα και παγίδες!...

Αποδοχές τρικούβερτες
για πάρτη τους και απάτες
και φόρους ανυπόφορους
για του λαού τις πλάτες!...

Κι αυτούς, που με την μπόχα τους
το σύμπαν το βρομίζουν
Έλληνες, λέει, και χριστιανοί
Τρέχουν και τους ψηφίζουν!...

Από την Αλεξανδρούπολη
Σεραφείμ Νικόλαος Α/νχης ε.α.

Οι Έλληνες αγαπούν την Ελλάδα

ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΛΗ

Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες και οι Έλληνες πρέπει να είναι χαρούμενοι και ευτυχισμένοι για να μπορούν να υπηρετούν την πατρίδα τους.

Από το 1821, μετά από τετρακόσια και για την Ήπειρο και Μακεδονία πεντακόσια σκεδόν χρόνια τουρκικής σκλαβιάς, ο λαός επαναστατεί για να φύγει ο τύραννος από την πλάτη του.

Πώς μπόρεσε ο ραγιάς και κράτος τόσους αγόνες δουλειές, άσθεστη τη φλόγα της ελευθερίας, πώς κράτησε τη γλώσσα, τη θρησκεία, τα ήθη και έθιμα! Χύθηκε ποτάμι το αίμα και πλήρωσαν με τη ζωή τους κιλιάδες Έλληνες μαζί και φιλέλληνες που σύνοραζαν το μεγάλο τόλμα, και έτσι τα κατάφεραν! Με τι συνθήκες, με τι μέσα, δόλοι γνωρίζουμε από την ιστορία και περισσότερα η οιδικοί. Όμως πιο διχόνοια άρχισε από τα πρώτα χρόνια της μικρής χώρας μας, «Έβαλαν το πόδι τους». Άγγλοι, Γάλλοι, Ρόσοι, Γερμανοί για να εισπράξουν από τα επινίκια.

Περνά ο καιρός και τα χρόνια κάτι προσπαθεί να ορθοποδίσει, το κράτος και ο λαός. Ο νέοι ξενιτεύονται, ειδικότερα οι Ήπειρωτές στα πέρατα του κόσμου:

Κων/πολη, Σμύρνη, Ρουμανία, Ρωσία, Αίγυπτο, Αμερική. Παρ' όλες τις μεγάλες δυσκολίες στις νέες πατρίδες, μεγαλουργούν. Γίνονται έμποροι, διπλωμάτες, πολιτικοί. Το πνεύμα τους όμως μένει πάνω στη φωτιά πατρίδα και στέλνουν τα χρήματα τους, τους κόπους και την αγάπη τους για να βοηθήσουν. Γίνονται οικοδομικά έργα μεγάλης τεχνικής, σχολεία, πανεπιστήμια, ιδρύματα και αγαθοεργά και αποτίματα. Μεγάλοι ευεργέτες, αθάνατοι Έλληνες! Και οι νεώτερες γενιές πρέπει να είμαστε περήφανοι για αυτούς τους θησαυρούς!

Περνά ο καιρός και έρχεται ο Α'

παγκόσμιος πόλεμος και πάλι η Ελλάδα μπροστά για να βοηθήσει. Χάνονται νέοι και παλικάρια μεγάλη προσφορά στο βωμό για ειρήνη. Η μεγάλη κατάρα του έθνους μας, η διχόνοια μας φέρνει κοντά στην Μικρασιατική καταστροφή το 1922. Χάνονται πατρίδες, η Ιωνία εξαφανίζεται, το κόσμημα, πιο πόλη των πόλεων και η αρχόντισσα πιο Σμύρνη καλεγεται. Πρόσφυγες, λαός διωγμένος από τις εστίες τους. Πλούτος, δόξα, πνεύμα, τέχνη, γράμματα, θρησκεία, εμπόριο εξαφανίζονται.

Η διχόνοια και οι κυβερνήσεις που δεν στάθηκαν στο ύψος των δύσκολων περιστάσεων ευθύνονται. Στην Ελλάδα και πάλι φωτιά, ορφάνια και νέοι που άφησαν τα κορμιά τους στα χέρια του εχθρού.

Δύσκολα χρόνια, μεγάλος ο αγώνας για επιβίωση, για μόρφωση, για οργάνωση του κράτους. Βίαια - βίαια για μια καλύτερη ζωή. Περνά ο καιρός και τα χρόνια παρά τις δυσκολίες, άνδρες του πνεύματος, της τέχνης και των γραμμάτων στολίζουν την πατρίδα μας και γίνονται γνωστοί σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμος της εποχής.

Μια μεγάλη Λερναία Ύδρα θέλει να καταστρέψει την Ευρώπη. Το ένα κεφάλι κόβεται και το άλλο φυτρώνει. Αυτό το καινούριο θηρίο λέγεται φασισμός. Νέος πόλεμος που έφτασε και πάλι στην πόρτα της Ελλάδος το 1940. Ιταλοί και Γερμανοί.

Με τι μέσα να αριθμήσουν οι Έλληνες; Μόνο με την ψυχή τους και την αγάπη για την πατρίδα. Δαβίδ εναντίον Γολιάθ. Οι Έλληνες και πάλι μεγαλουργούν. Ρίχνουν τα κορμά τους, οι νέοι στον αγώνα. Γιατί; Για ποιο λόγο; Επειδή μια ομάδα τρελών ανθρώπων έκανε τρελά όνειρα; Μας συγκαίρουν για τον αγώνα που δώσαμε σαν μεγάλοι μάρωες, αλλά ο λαός υποφέρει. Ξεριζω-

μός, φωιά, ορφάνια, φτώχια και δυστυχία, από άκρη σ' άκρη σε όλη τη χώρα. Η Ήπειρος σπίκωσε μεγάλο βάρος και ειδικότερα τα Γιάννινά μας και ολόκληρη περιφέρειά μας.

Χάθηκαν χωριά που τα «έφαγε» η φωτά, σπίτια, παλάτια έγιναν στάχτη. Άνθρωποι πρόσφυγες στον ίδιο τους τοπό.

Με τη ρούχα που φορούσαν έμειναν και ξεκίνησαν και πάλι από την αρχή. Αυτοί όμως που κάθηκαν, που δεν ξαναγόρισαν στις οικογένειές τους; Πόνος και φωτιά και πάλι ορφάνια και δυστυχία.

Ο Θεός βοήθησε και σιγά - σιγά σπίκωσε και πάλι το πληγωμένο της κορμί η Ελλάδα μας. Οι άνθρωποι προσπάθησαν και πάλι να ξαναπάξουν τη ζωή τους, να μάθουν γράμματα οι νέοι με χίλιες δυσκολίες, να μάθουν τέχνης, να ξεκινήσουν ξανά το εμπόριο δειλά - δειλά.

Και πράγματα άρησε να ξεμερώσει μια καλύτερη μέρα. Πόσο δεν αγωνίστηκαν οι άνθρωποι για δεκαετίες μετά το 1950! Δούλεψαν σκληρά σε μία κατεστραμμένη χώρα για να την ξαναστήσουν στα πόδια της.

Δάσκαλοι και καθηγητές να μάθουν τα παιδιά γράμματα χωρίς βιβλίο και μέσα διδασκαλίας. Να υπηρετούν σε δύσβατα χωριά χωρίς καριά βούθεια, χωρίς δρόμους, χωρίς πλεκτικό φως, χωρίς νερό. Να πορεύεται όλη π οικογένεια σε ένα άθλιο δωμάτιο κοντά στο σκολείο.

Γιατροί με μόνο μέσο τη διάγνωση, τις γνώσεις, τα χέρια και το αυτί τους. Μπαχανικοί με λίγα μέσα να ξανακάνουν δρόμους που δεν υπήρχαν, σχολεία, δημόσια κατέρια.

Λίγο-λίγα τα πράγματα βελτιώθηκαν και άρχισε μία καλύτερη ζωή για τους κουρασμένους ανθρώπους. Και άρχισαν να χαρογελούν και να ονειρεύονται ένα καλύτερο μέλλον για τη παι-

διά τους.

Μα τώρα η γίνεται και άλλο κεφάλι πέταξε η Λερναία Ύδρα; Γιατί; Πώς φθάσαμε, έως εδώ; Ποιος έφταξε;

Οι πολιτικοί μας που τόσα χρόνια τους βοηθήσαμε με την ψήφο μας;

Οι άρχοντες του τόπου που φρόντισαν μόνο για το δικό τους καλό και τον εαυτό τους;

Μερικοί που θέλουσαν να πλουτίσουν σε βάρος των υποδοίπων; Νιροπή και αίσχος σε όλους!

Ο λαός υποφέρει ξανά και είναι κρίμα. Γιατί κοβούνται οι συντάξεις των ανθρώπων που τόσο δύσκολα πέρασαν στη ζωή τους. Γιατί οι εργαζόμενοι να μην μπορούν να τα «φέρουν βόλτα» που λέει και ο λαός. Γιατί οι νέοι να είναι άνεργοι με τόσο πικαρία στα χέρια τους; Πώς οι κυβερνώντες μπορούν και ανέχονται οι λαός τους να είναι δυστυχισμένοι!

Η Ελλάδα μας θέλει τη παιδιά της να είναι χαρούμενα, γιατί αναγνωρίζει τη θυσίας που έκαναν όλα τα χρόνια για να την δοξάσουν.

Δεν γράφω όποτε σαν ειδικός, ούτε σαν επιστήμων, αλλά σαν ένα άτομο αγανακτισμένο όπως εκατομμύρια άλλων ανθρώπων και σαν άτομο που αγαπά τη χώρα μου και τους ανθρώπους της.

Ενωθείτε όλες οι μεγάλες δυνάμεις για να βοηθήσετε να ξεπεράσετε την κρίση. Κυβερνήσεις, κομιτατικά, επιστήμονες, ανθρώποι των γραμμάτων και τεχνών να δεξετε τούτη τη δύσκολη ώρα πάσσο αγαπάτε την πατρίδα σας!

Το χρωστάτε σας γενιές που πέρασαν και που έχονται...

Δείξτε με τον καλύτερο τρόπο σ' αυτούς που μας μισούν ότι η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει και ότι είναι η καλύτερη χώρα του κόσμου που φάτσε με τις ιδέες της και τη φιλοσοφία της από τους αρχαίους μας ακόρι προγόνους.

❖ Περίμενε σε λίγο γλυκοχαράζει ❖ «Ομολογία συναδέλφου»

Το 1952 δρισκόταν στην πλατεία Κλαυθμώνος στην Αθήνα όταν ένα άγημα του Πολεμικό Ναυτικού είχε λάβει θέση για την υποστολή της σημαίας (εκεί ήταν το κτίριο του Γραμματείου Ναυτικών). Τότε, όταν γινόταν έπαρση ή υποστολή της σημαίας όλα νέκρωναν, ούτε μύγα δεν κινούνταν. Στο τέλος της τελετής ένας Αξιωματικός πλησιάζει εκνευρισμένος τον πάγκο ενός πλανόδιου καστανά και τον ρωτάει γιατί δεν σηκώθηκε όρθιος. Ο καστανάς προς στιγμήν έμεινε βουδός και αμιλητος και μετά από λίγο του είπε:

«Πώς να σηκωθώ, κύριε Αξιωματικέ, της τα έδωσα και τα δύο. Και σηκώνοντας τα μπατζάκια του παντελονιού του, φάνηκαν δύο πόδια κομμένα πάνω από τα γόνατα. Ως θυσίας σύμβολο!

Σβήνοντας τη μηχανή του χρόνου κι έρχομαι στο σήμερα.

Μία εφημερίδα γράφει:

«Τουρκικό πλοίο κάνει βόλτες από Εύβοια ως την Κρήτη». Ακούω στις ειδήσεις: «Οι άνεργοι στην Ελλάδα ξεπέρασαν το 1.500.000», ανοίγω το ραδιόφωνο και ακούω να λέει, «2.000 Έλληνες αυτοκτόνησαν από την αρχή της χρίσης ... Δηλαδή τα παιδιά, τα εγγόνια και τα δισέγγονα των αγωνιστών του 1940 κατάντησαν άνεργα και αυτοκτονούν;». «Θεές φυλάξοι».

Χωριανοί αν σήμερα είχαμε εκείνον τον καστανά εδώ στην πλατεία των Ιωαννίνων είμαι σίγουρος ότι δεν θα σιωπούσε, ούτε θα έδειχνε τα κομμένα πόδια του αλλά θα φώναζε και θα χούγιαζε όσο πιο δυνατά θα μπορούσε και θα έλεγε «Αλίμονο σας άθλιοι...».

Αχ! Πατρίδα μου πως σε κατάντησαν! ...

Δεν ξέρω πόσο θα κρατήσει το μαρτύριό σου αλλά μη φοβάσαι, κάνε ακόμα λίγο υπομονή, εσύ γνωρίζεις από αυτά. 400 χρόνια ήσουν σκλαβωμένη, γεύτηκες Μικρασιατικές καταστροφές, βρέθηκες υπό τριπλή

Γερμανική, Ιταλική και Βουλγάρικη κατοχή και άντεξες, έχεις ακόμα παιδιά υπόδουλα στην Κατεχόμενη Κύπρο.

Περίμενε, σε λίγο γλυκοχαράζει...

Γ.Γ.

Θα αργήσει πολύ τάχα να φανεί ο καστανάς! ...

«Αλαταριάς»

Βουβή λύρα

Τη λύρα μου πήρα τραγούδια να πω
ένας κόμπος όμως δε μ' αφήνει.
Τα μάτια μου καρφώνονται σ' ένα όραμα:
Λαός κάτω, με χέρια υψωμένα,
Λαός κάτω με κραυγές απόγνωσης.
Δεν βγαίνει από μέσα μου ούτε μια νότα,
ούτε στίχος δεν πλέκεται έτσι.
Πώς να τραγουδήσω σ' ένα τέτοιο θέαμα;
Ποιος θ' ακούσει χαρούμενο τραγούδι;
Κλάμα ταιριάζει, όχι χαρά
κι αυτό βουβό, δε βγαίνει
να γίνει βοή, να γίνει κραυγή
θρόνους να κουνήσει, καρέκλες να σπάσει.
Και κάθομαι βουβός το μέλλον να κοιτάζω.
Δε βλέπω όμως φως, δε βλέπω χαρά
και μένει η λύρα έτσι ξεκρέμαστη
στα χέρια μου που την πήραν
σκοπούς χαρούμενους να τραγουδήσουν.

N.D. Αναστασίου

~~ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ~~

Η ζωή είναι παράξενη. Δεν είναι ένας ίσιος δρόμος που μπορείς ακόμα και με κλειστά μάτια να τον διασχίσεις.

Έχει εμπόδια, δυσκολίες, αντιξούτητες. Αυτά προσπαθείς να τα ξεπεράσεις. Άλλού τα καταφέρνεις, αλλού όχι. Εκεί που τα καταφέρνεις παίρνεις θάρρος, δύναμη, αυτοπεποίθηση και συνεχίζεις τον αγώνα για πιο πέρα πορεία.

Άλλού όμως δεν τα καταφέρνεις, απογοητεύεσαι, δέχεσαι την κατάσταση όπως είναι και δεν προσπαθείς να την καλυτερέψεις.

Πιστεύεις ότι έτσι είναι και ότι δεν μπορεί τίποτε να αλλάξει.

Εδώ ταιριάζει η ιστορία του ελέφαντα του τσίρκου.

Σ' ένα τσίρκο, εκτός των άλλων, είχαν κι έναν ελέφαντα για διάφορα νούμερα.

Μετά την παράσταση, ένας εργάτης του τσίρκου έπαιρνε τον ελέφαντα, τον έβγαζε έξω σ' ένα οικόπεδο και τον έδεναν σ' ένα μικρό πάσσαλο, που κι ένα μικρό παιδί θα μπορούσε να τον βγάλει από το χώμα.

Έτσι θα μπορούσε και ο ελέφαντας να τον τραβήξει με μεγάλη ευκολία και να φύγει.

Όμως δεν το έκανε.

Και έμενε εκεί, λες και ο πάσσαλος δεν μπορούσε να βγει. Γιατί όμως;

Όταν ο ελέφαντας ήταν μικρός και τον έφερναν στο τσίρκο, μετά την παράσταση τον έδεναν σ' έναν πάσσαλο, βαθειά χωμένο και τσιμενταρισμένο. Μάταια πάσχισε να τον ξεριζώσει και να φύγει.

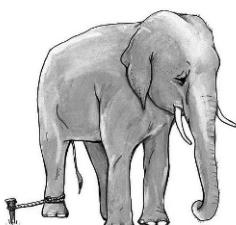
Για πολύ καιρό προσπαθούσε. Το μόνο αποτέλεσμα ήταν να ματώσει το πόδι του από την αλυσίδα που τον κρατούσε.

Κι έτσι σταμάτησε την προσπάθεια.

Από κει και πέρα, μόλις τελείωνε η παράσταση και τον έδεναν στον πάσσαλο, δεν κατέβαλε καμιά προσπάθεια.

Συμβιβάστηκε με την ιδέα ότι τίποτα δεν μπορεί πια να καταφέρει.

Αν όμως δοκίμασε μια ακόμη φορά να σπάσει τα δεσμά του σίγουρα θα είχε πετύχει το στόχο του.

N.D. Anastasiou

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΣΚΛΟΥΠΙΩΤΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΩΤΟΣ

90 χρονών

Σκλούπο Τζουμέρκων

15 Δεκέμβρη 2009

Εγώ δε θα σ' έτρωγα.

Ένα φιλάκι νήθελα.

Κι εσύ απόλικες το σκυλί!

Από το βιβλίο της συγγραφέως

Γεωργίας Σκοπούλη

που κυκλοφόρησε το 2013:

«ΣΤ' ΑΠΟΣΚΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ».

Σκλούπο το λέγαν το χωριό μας κι όχι Αμπελοχώρι που το λένε τώρα.

... Μετά ανοίξαν, λίγες στην αρχή γυναίκες, αμπέλια και στη συνέχεια δεν υπήρχε οικογένεια που να μη βγάζει εκατό οκάδες κρασί.

Λέω γυναίκες ανοίξαν τ' αμπέλια, γιατί άντρες δεν υπήρχαν εκείνη την εποχή στο χωριό. Δούλευαν σε άλλα μέρη οικοδόμοι, χτίστες.

Γεννήθηκα στο χωριό στο 1919. Ο πατέρας οικοδόμος, η μάνα αγρότισσα.

Πήγα στο Δημοτικό. Το τελείωσα. Πήγαινα με τα ζώα. Μ' έστελνε η μάνα να συμμαζέψω τα γίδια, να τα βοσκήσω στα λιβάδια. Ο πατέρας με είχε μοναχογό και με φρόντιζε. Και τα ρούχα και τα παπούτσια, απ' όλα είχαμε. Και το φαγητό δε μας έλειψε. Είχα και δύο αδερφές. Μόλις τελείωσα το σχολείο, τον άλλο χρόνο ήρθε ο πατέρας, Χριστούγεννα ήταν.

Πέρασαν και οι Απόκριες και ξεκίνησε πάλι για δουλειά. Με πήρε κι εμένα μαζί του. Φλεβάρης ήταν του 1932. Πήγαμε στο Αγρίνιο. Στην αρχή πήγαινα λάσπη στους μαστόρους. Μετά δύο χρόνια μ' έβαλε κι εμένα να χτίσω. Να μάθω την τέχνη. Καταρχήν ήταν λίγο δύσκολο. Σιγά-σιγά μου άρεγε. Και με δύο χρόνια την έμαθα την τέχνη.

Μας πρόσεχαν οι νοικοκυραίοι. Μας μαγείρευαν, και καμιά φορά μέναμε και στα σπίτια τους. Άμα βρίσκαμε κάνα δωμάτιο, στο ίδιο το χωριό, νοικιάζαμεν.

Μόνοι μας πλέναμε τα ρούχα μας. Πηγαίναμε σε κάνα ποτάμι, είχαμε και σαπούνι. Του πατέρα εγώ τά 'πλυνα.

Φεύγαμε το μήνα Φεβρουάριο. Αποκρεύαμε στην Πολίτσα, το χειμαδιό, κάτω χαμηλά προς τον Άραχθο ποταμό, όπου μέναμε το χειμώνα το καλοκαίρι μέναμε πάνω στο χωριό. Και φεύγαμε. Να σου πω ακριβώς όταν πρωτοέφυγα.

Μας ετοίμασε η μάνα τα ρούχα σ' ένα σακούλι μάλλινο. Το 'βαλα στην πλάτη και λίγο ψωμί, αυγά, και φύγαμε με τα πόδια μέχρι το Κουτσελιό, όπου έρχονταν τότε αμάξι. Πήγαμε στα Γιάννενα, μείναμε ένα βράδυ στο χάνι, στους Γοργολαίους, και την άλλη μέρα με λεωφορείο πήγαμε στο Αγρίνιο. Εκεί ήταν ένας από τα Πράμαντα που είχε χάνι.

Μέναμε εκεί μέχρι να βρούμε δουλειά έξω στα χωριά της Μακρυνείας, αν δεν είχε μέσα στην Πόλη. Το καλοκαίρι πηγαίναμε στην Πελοπόννησο. Εκεί δουλεύαμε όλο το καλοκαίρι.

Γυρίζαμε το Νοέμβριο ή τα Χριστούγεννα, ανάλογα τον καιρό και τις δουλειές. Το 1940 ήμουν κληρωτός. Παρουσιάστηκα στα Γιάννενα.

Εκπαιδευτήκαμε στα Λιθαρίστια, ήταν οι παλαιοί στρατώνες.

Πήγα 3 Μαρτίου. Ήμασταν οχτώ παιδιά από το χωριό μου. Μείναμε εκεί μέχρι τον Αύγουστο. Μετά μας έστειλαν σε αποθήκες πυρομαχικών και τις φυλάγαμε. Είχαν πάρει την Αλβανία οι Ιταλοί, και οι δικοί μας τό 'χαν υπ' όψιν ότι θα μας κηρύξουν τον πόλεμο.

Όταν κηρύχτηκε ο πόλεμος ήμουν με άδεια. Τις αποθήκες πυρομαχικών τις είχαμε στα Σερβιανά. Την προηγούμενη μου λέει ο λοχίας, Σιώτο, θέλεις να πας να δεις τους δικούς σου; Θέλω, είπα. Κίνησα και πήγα τη μέρα του Αϊ-Δημητριού, Σάββατο. Και τη Δευτέρα κίνησε ο πόλεμος.

Τη Δευτέρα έπρεπε να παρουσιαστώ. Έφτασα στο Φορτώσι με τα πόδια. Μου λέει μια γυναίκα. Κηρύχτηκε ο πόλεμος, παιδί μου! Πού πας;

Ας κηρύχτηκε, της είπα. Γύρισα στα Σερβιανά. Καθίσαμε πεντέξι μέρες και μετά μας έστειλαν στο μέτωπο. Και στα πυρομαχικά άφησαν άλλους, πιο ηλικιωμένους. Είχαν κάνει επιστράτευση. Μας έβαλαν στο αυτοκίνητο, το βράδυ μείναμε στα Γιάννενα και την άλλη μέρα το πρωί μας έστειλαν στην Γκραμπάλα. Βρήκαμε κι άλλους χωριανούς εκεί.

Είχαν φτιάξει ατομικά ορύγματα, γιατί οι Ιταλοί τους ρήμαξαν με το πυροβολικό! Το βράδυ, κυρία Γεωργία, μας κάνουν μια επίθεση οι Ιταλοί! Δεκαπέντε μέτρα πιο κάτω τους κατέλαβε ο σκοπός. Εγώ ήμουν κοντά στο λοχία. Πιο πάνω ήταν κι άλλος δικός μας στρατός. Πήγαινε και πες τους νά 'ρθουν για ενίσχυση, μου λέει. Εγώ κάνω την ανηφόρα με τις σφαίρες να σφυρίζουν γύρω μου! Ευτυχώς δε με πήρε καμιά! Κατέβηκαν και οι άλλοι, αλλά οι Ιταλοί υποχώρησαν.

Σε πεντέξι μέρες έγινε η μεγάλη επίθεση. Περάσαμε τα Δολιανά, Δελβινάκι, και φτάσαμε στα σύνορα. Εκεί ήταν οχυρωμένοι καλά οι Ιταλοί.

Κάναμε πεντέξι μέρες για να τους διώξουμε. Τους πλευροκόπησε και το πυροβολικό, κι αυτό μας βοήθησε πολύ, αλλιώς δεν τους κάναμε καλά! Προχωρήσαμε προς τις θέσεις τους. Τι να δούμε! Τόσοι σκοτωμένοι! Μπήκαμε στην Αλβανία και πήγαμε σ' ένα μεγάλο χωριό, Λιπόχοβο απέναντι από το Αργυρόκαστρο. Μείναμε καμιά εικοσ' πενταριά μέρες για να ξεκουραστούμε. Εγώ ήμουν στο δέκατο πέμπτο σύνταγμα, όγδοη μεραρχία. Προς τα βουνά της Αλβανίας πήγε άλλο σύνταγμα.

Όλο το διάστημα ήμουν μαζί μ' ένα χωριανό μου. Μετά πιαστήκαμε και κουμπάροι! Φύγαμε, αφού παρελάσαμε στο Αργυρόκαστρο περάσαμε στην πρώτη γραμμή. Οι Ιταλοί ήταν απέναντι και εκεί σταμάτησαν. Εμείς από δω, και το χιόνι ένα μέτρο! Οχυρωθήκαμε στα ατομικά ορύγματα, και οι Ιταλοί που μας είχαν δει έριχναν βόμπες. Έρχεται μια και σκάει πάνω στα χείλη του ορύγματος και με γιόμοσε χώματα και σκάγια! Είσαι; Φωνάζει ο χωριανός. Είμαι! τού 'πα. Ήρθαν οι Γερμανοί και κατέλαβαν την Θεσσαλονίκη.

Μετά κατέβηκαν στα σύνορα, στην Κακαβιά, νομίζω Απρίλιος ήταν. Άρχισε η οπισθοχώρηση. Μέχρι το Αργυρόκαστρο πηγαίναμε όλοι μαζί.

Μετά κατεβήκαμε προς Βροσίνα παρέες παρέες. Στην Κακαβιά έγινε μια μεγάλη μάχη. Εμείς δεν ήμασταν εκεί.

Φτάσαμε προς τα χωριά της Δωδώνης και παραδώσαμε τα όπλα. Δεν τα παραδώσαμε ακριβώς, τα βάλαμε σ' ένα καλύβι στο χωριό Μελιγγούς, κάτω χαμηλά. Ήταν εκεί ένας λοχαγός.

Μαζευτήκαμε πεντέξι χωριανοί πήραμε κι ένα μουλάρι, γιατί είχαμε και μουλάρια, φορτώσαμε τα πράγματα, ποια πράγματα; τι είχαμε; και κινήσαμε για το χωριό. Περάσαμε από τα Σερβιανά, Φορτώσι, κατεβήκαμε στη γέφυρα της Πολιτσάς και φτάσαμε στο χωριό.

'Οσο για φαγητό, στο δρόμο πριν φτάσουμε στο Αργυρόκαστρο, ήταν αποθήκες και μας δώσανε κουραμάνες και τυρί...

Τρεις μήνες έκατσα στο χωριό, και τότε αρραβωνιάστηκα. Όχι μόνο εγώ, τέσσερα-πέντε παιδιά αρραβωνιάστηκαν αμέσως μετά τον πόλεμο.

Αν και τότε ήταν Κατοχή, δεν είχε ο κόσμος και δεν πολυπαντρεύονταν...

Ήταν από το χωριό η Αγγελική, την ήξερα. Με προξενιό. Την ήθελα, μου άρεζε. Δεν τά 'χαμαν σιασμένα. Ήμασταν από άλλο μαχαλά.

Ας πει και η Αγγελική παρακάτου που δεν κρατιέται, όπως βλέπεις!

Τότε που λες, κυρά-Γεωργία, με χάλεβαν πολλά παιδιά!

Από τρεις-τέσσερις μεριές. Με ρώτησαν όμως οι γονείς μου ποιον θέλω. Ασφαλώς και τον ήθελα το Βαγγέλη. Ήταν όμορφος, ήταν και μοναχοπαίδι, και είχε κι ένα σπιτάκι...

Α! Ήμουν από νοικοκυρόσπιτο. Είχαμαν περιουσία.

Δε μας έλειψε τίποτα. Ήμουν οικογένεια Βλάχα. Κώστα Βλάχας με τ' όνομα! Είχε πολύ κρασί και το πούλαγε. Έρχονταν από τα απέναντι χωριά, Χουλιαράδες, Γκούρα, Πράμαντα, και αγόραζαν. Στη μέση ήταν ο Άραχθος και είχε πολύ νερό. Χίλια κιλά κρασί, το έβαζαν σε ασκιά, τα έδεναν με σκοινί, και τα τράβαγαν οι απέναντι!

Κι εμάς μας υποχρέωναν οι γονείς να πίνουμε κρασί, επειδή είχαν πολύ! Μια οκά την Ημέρα! Άλλο το πρωί, άλλο το βράδυ, ρίχναμε και ψωμί μέσα και ήταν σαν λειτουργιά.

Όταν πάεινα στα ζώα έπαιρνα ένα μπουκάλι, έδινα και στους άλλους τσομπάνους να πιούν. Είχαμε κρασί, γλυκό σα μέλι, και μ' άρεγε πολύ!

Είχαμαν και πολλά σύκα, τα λιάζαμαν, τα έβαζα ανάμεσα σε συκόφυλλα πάνω σε σανίδες μέχρι να λιαστούν, τα ζυμώναμαν με μούστο και φτιάχναμαν πασμάδες. Γεμίζαμαν μια κασέλα, πάνω από εκατό πασμάδες.

Και τα είχαμαν όλο το χειμώνα, γιατί κλεινόμασταν από τα χιόνια.

Τα είχαμαν για κέρασμα. Τα ζέσταιναν, έβαζαν και στο μπρίκι λίγο τσίπουρο και το'καναν πόντς και το'πιναν. Κι εγώ ακόμη τώρα στο τσάι βάζω λίγο τσίπουρο. Και καμιά φορά, άμα μου πονάει, βάζω λίγο τσίπουρο, λίγο μέλι και το πίνω.

Θα σου φτιάξω κι εσένα, κυρά-Γεωργία, να πιεις...

Να σου συνεχίσω τώρα, κυρα-Γεωργία, για το προξενιό.

Έστειλα, που λες, έναν πρώτο ζάδερφο. Του είπαν, θα σου απαντήσουμε σε δυο μέρες, να συνεννοηθούμε η οικογένεια. Δε ζήτησα προίκα.

Λίγο αργότερα έδωκαν ό,τι έδωκαν και στο άλλο κορίτσι. Πριν παντρευτούμε πήγαινα εγώ στο σπίτι. Αυτή δεν ερχόταν. Της έλεγαν να μη βλεπόμαστε! Άλλα εμείς... Ας έρθει η Αγγελική να μας πει... Άντε, Αγγελική! Φέρε το ποντς στην κοπέλα. Μια φορά, που λες, να γελάσεις! Θα σας το πω το μυστικό!

Χα! Χα! Έχει πλάκα! Υφαινα εγώ στον αργαλιό και δίπλα ήταν κάτι πουρνάρια. Είχαμε ένα σκυλί λίγο ζαθό, όλη νύχτα αλύχταε. Άλλα και όταν ερχόταν κάποιος αλύχταε. Και να ο Βαγγέλης! Το σκυλί δε σταμάταε.

Οι γονείς μου και οι νύφες ήταν στον έργο, στα χωράφια.

Εκεί που κουβεντιάζαμε του λέω, φύγε γιατί μπορεί να'ρθουν οι άλλοι.

Εκεί που πήγα λίγο παραπάνω να τον ξεκινήσω να φύγει, στάθηκε. Τι θες; Του λέω. Να σε φιλήσω. Εγώ, του είπα, φιλί όταν θα έρθω στο δικό σου το σπίτι θα έχεις!

Επέμενε! Φύγε, θα λύσω το σκυλί! Δεν έφευγε.

Πάω κι εγώ και λύνω το σκυλί! Όπου φύγε φύγε! Θύμωσε...

Πάει στο σπίτι και φτιάχνει ένα γράμμα. Λέει στη μάνα του να πας και να το δώσεις στην Κούλα! Κούλα με φωνάζανε. Ήρθανε οι νύφες το βράδυ. Γιατί δε φάνηκε ο Βαγγέλης απόψε; Είπαν. Ήρθε γληγορότερα, βιάζονταν, είπα. Την άλλη μέρα ήρθε η πεθερά και μου δίνει το γράμμα.

Έγραφε: Εγώ δε θα σ' έτρωγα. Ένα φιλάκι ήθελα. Κι εσύ απόλκες το σκυλί! Και μετά αργότερα το'μαθαν στο χωριό και του'λεγαν, πώς δε σ' έφαε το σκυλί! Δεν παραδίδαν τα κορίτσια τότε! Είχαμαν σέβας!

Θα σ' πω και για το γάμο! Γάμος! Και τι γάμος! Κάναμαν τ' αρραβωνιάσματα την Άνοιξη και τα Χριστούγεννα παντρευτήκαμαν. Γάμος για ενθύμιο! Αρχίναε από την Τετάρτη βράδυ. Αναπιάναμαν τα προζύμια. Πάειναν τρία παιδάκια από τη γειτονιά στο σπίτι του γαμπρού και σίταγαν (κοσκίναγαν) το αλεύρι για την κουλούρα για να την πάει στη νύφη.

Την Πέμπτη το απόγευμα η νύφη με το δικό της το σόι έκοβαν την κουλούρα, κι ένα κομμάτι το πηγαίναν στο γαμπρό.

Την Παρασκευή πήγαιναν στα σπίτια τα καλέσματα. Είχαν μια τσίτσα, ξύλινο παγούρι, με τσίπουρο.

Έπινε ο βλάμης μια γουλιά κι έδινε και στους άλλους. Αυτό ήταν το κάλεσμα. Σάββατο ξεκουράζονταν όλη μέρα. Την Κυριακή άρχισε ο καθαυτού γάμος. Και τα δύο σόγια μαζί έπαιρναν τα τραγούδια:

Αφήνω γειά, μανούλα μου

Μια Παρασκευή κι ένα Σαββάτο βράδυ

Η μάνα μ' έδιωχνε από την αγκαλιά της

Φεύγω κλαίγοντας φεύγω παραπονώντας

Αφήνω γειά, στους γείτονες

Στη μάνα στον πατέρα και στ' αδέρφια.

Στο καλό! έλεγαν οι γονείς. Κι έκλαιγαν και μου γιόμιζαν τις τσέπες λεφτά. Όλοι κέρναγαν, γονείς, αδέρφια, γειτόνοι, συγγενείς.

Τα στεφανώματα γίνονταν στην εκκλησία, δυο παιδάκια πέταγαν ρύζι και κουφέτα. Και μετά στο σπίτι του γαμπρού. Χωριάτικα ρούχα φόραγε η νύφη, τι θα φόραγε! Ένα μπλε φόρεμα, ποδιά κόκκινη, μαντίλι πολίτικο και σιγκούνι με γαϊτάνι.

Καλά, όπως είχαν και τα καμποχώρια. Αρχινάγαν πάλι τα τραγούδια:

Έβγα, πεθερά, στην πόρτα. Να δεχτείς τη νύφη.

Την καρτέραγε η πεθερά και της έδινε ένα πιάτο και το'σπαγε. Και μετά δυο μαστραπάδες κρασί και το'χυνε κάτω λίγο-λίγο μέχρι να μπει μέσα στο σπίτι. Και το βράδυ οι συγγενείς από τα δυο σόγια γλένταγαν και τρώγαν όλοι νύχτα. Σιμά το πρωί, έπαιρναν τη νύφη και ένα κομμάτι μπουγάτσα, πριβέντα το λέγαμε, και πήγαιναν σ' ένα πηγάδι. Το άφηναν πάνω στο πηγάδι και έβγαζε λίγο νερό η νύφη και τραγούδαγαν:

Να πας, Μαλάμω, για νερό

Κι εγώ στη βρύση καρτερώ

Να σου θολώσω το νερό.

Ετοι ήταν το έθιμο. Την μπουγάτσα τη μοίραζαν στον κόσμο.

Οι μεγάλοι το χειμώνα φεύγαν για τα χειμαδιά. Εγώ έκατσα οχτώ μέρες και μετά πήγα στην εκκλησία για την ευλογία. Η μάνα κι ο πατέρας μού είχαν δώσει μια μανάρα προβατίνα και πέντε προβατάκια. Πήρα μια βελεντζούλα, κι ένα σάσμα φτιαγμένο από γίδια, σαν την κάπα που όταν βρέχει δε βρέχεσαι και στεγνώνει αμέσως, και τα φορτώθηκα στην πλάτη μου.

Ζαλικωμένη και με άλλα ρούχα ξεκινάμε για τα χειμαδιά όπου ήταν η πεθερά και ο πεθερός. Μπροστά ο Βαγγέλης, τράβαγε από το σκοινί τη μανάρα, πίσω τα πρόβατα και παραπίσω εγώ. Άιντε να σ' πει τα δικά του ο Βαγγέλης! Μετά το γάμο, αφού προχώρησε λίγο ο χειμώνας, ξανάφυγα ταξίδι. Μέσα στην Κατοχή. Πήγα στο Φανάρι κάτω, Καναλάκι μεριά.

Έχτιζα και πληρωνόμουν με καλαμπόκι ή ρύζι. Μόλις μαζεύονταν λίγο τα πήγαινα στο χωριό. Καθόμουν κάνα δυο μέρες, μέχρι να πλύνουν και τα ρούχα και ξανάφευγα. Άλλες φορές έρχονταν η μάνα με τη γυναίκα και τα έφερναν ζαλικωμένες. Πολλές φορές στην Κατοχή πήγαμε και στην Ανέζα της Άρτας για να πάρουμε καλαμπόκι.

Μια φορά πήγαμε στους Μελιγγούς να φτιάξουμε ένα φούρνο.

Στο σπίτι ενός παπά. Τι θες; Ρωτάει ο παπάς. Καλαμπόκι. Δεν έχω, θα σου δώσω καπνό. Ο πατέρας κάπνιζε, και δέχτηκε. Την άλλη μέρα αρχίσαμε δουλειά. Από κει πέρναγαν αντάρτες, όλο έπεφτε και καμιά οβίδα...

Καθώς αποχωρούσαν οι Γερμανοί, κάπου αντιλήφθηκαν αντάρτες, και άρχισαν να βάλουν. Όλο το χωριό έφυγε, έφυγα κι εγώ με τον παπά.

Ο πατέρας έκατσε σε μια γωνιά, δεν ήρθε μαζί μας. Λέει ένας γείτονας, πού είναι οι μαστόροι; Στο σπίτι του παπά έπεσε μια οβίδα! Το παιδί εδώ είναι, ο μάστορας δεν ήρθε, είπαν. Πάμε στο σπίτι, ο πατέρας ήταν σκοτωμένος! Τον τυλίξαμε σε μισή βελέντζα και τον θάψαμε εκεί. Πάνω στο χρόνο πήγε η μάνα με τρεις-τέσσερις γυναίκες και τον βγάλαν και τον φέραν στο νεκροταφείο του χωριού...

Εφτά παιδιά κάναμαν. Το ένα, μετά σαράντα μέρες, πέθανε από καρκαλιά, δηλαδή κοκίτη. Το άλλο γεννήθηκε πεθαμένο στον πέμπτο μήνα γιατί είχε σηκώσει βάρος πολύ η γυναίκα. Άλλα τρια αγόρια και δυο κορίτσια έζησαν. Όλα τα παιδιά μεγάλωσαν στο χωριό. Το χειμώνα κάτω στα χειμαδιά και το καλοκαίρι στο χωριό. Το χειμώνα που αρχίναγαν το Δημοτικό έμεναν στο χωριό με τη γιαγιά. Από μικρά η γυναίκα μου τα μάθαινε γράμματα.

Τους έλεγε ιστορίες, θρησκευτικά, αριθμητική. Το βράδυ πριν κοιμηθούνε, από τη μια μεριά εγώ από την άλλη αυτή, λέγαμε τραγούδια από το σχολείο. Εγώ πήγαινα κι ερχόμουν. Δε μεγάλωσαν εντελώς χωρίς τον πατέρα.

Σπούδασαν όλα τα παιδιά. Γυμνάσιο πρωτοπήγαν στην Άγναντα. Πέρασε και ο άλλος στο Γυμνάσιο και δεν μπορούσαμε να έχουμε τρία στην Άγναντα, ένα στο χωριό που πήγαινε Δημοτικό, και ένα στην Πουλίτσα στο χειμαδιό που δεν πήγαινε ακόμη σχολείο. Τα μαζέψαμε όλα και νοικιάσαμε ένα σπίτι στα Γιάννενα. Η γυναίκα έμεινε ακόμη τρία χρόνια στο χωριό μέχρι που πέθανε η μάνα μου. Και πήρε και την αδερφή μου που δεν ήταν καλά στην υγεία της, της φτιάξαμε ξεχωριστό δωμάτιο, και την είχα μέχρι που πέθανε. Χρόνια πολλά έζησε μαζί μας... Στο μεταξύ, με τους σεισμούς, πήγαμε στην Κεφαλονιά που είχαν μεγάλες καταστροφές και χτίζαμε. Τότε πήραμε καλά λεφτά, και μας έμειναν και αγοράσαμε οικόπεδο στην Κιάφα, κοντά στους άλλους χωριανούς. Το 1962 δούλεψα στην Κιάφα. Τα σπίτια μας ήταν όλα λαθραία, γιατί ήταν εκτός σχεδίου. Όλα τα παράνομα τα έχτισα εγώ.

Στην αρχή ήταν μικρά και με τσιμεντόλιθους. Μετά μέσα τα χτίσαμε με τούβλα κόκκινα, βάλαμε και αφρολέξ για την υγρασία και τα σοβατίσαμε. Χτίζαμε πεντέξι σπίτια σε δυο μέρες! Με το τσιμεντόλιθο χτίζεις γρήγορα. Οι άλλοι φύλαγαν τσίλιες να μην έρθει η αστυνομία!

Αναγκάστηκε μετά και η γυναίκα μου να δουλέψει.

Δεν άντεχα άλλο, πήγαινα σε δυο δουλειές!

Η γυναίκα μου καθάριζε γραφεία μηχανικών. Και πήραμαν λίγο ανάσα... Τώρα είμαστε καλά, πολύ καλά. Και περνάμε καλά.

Αφού είμαστε στα πόδια μας και έχουμε τα λογικά μας!

Στους ήρωες της αντίστασης

Από τον Πρόεδρο του συλλόγου Ν.Δ. Αναστασίου

Ησασταν ασυμβίβαστοι! Δε μάθατε ποτέ
Το κεφάλι να σκύβετε!
Σκλαβιά και τυραννία μακριά από σας,
ΛΕΥΤΕΡΙΑ το μεγάλο ιδανικό σας.
Και ευτυχώς που υπάρχουν άνθρωποι
Που τη ζωή τους θυσιάζουν
Τα ιδανικά, τα μεγάλα να πετύχουν
Αυτοί δε λογαριάζουν τη ζωή,
Το όραμα τους νοιάζει,
Αυτό θέλουν ζωντανό να κάνουν.
Και το πετυχαίνουν.
Τη **ΛΕΥΤΕΡΙΑ** ποθούσαν κι αυτοί εδώ
Πιστοί συνεχιστές της ιστορίας μας.
Είναι η κληρονομιά μας.
Αυτή μας έφτασε στο σήμερα,
Γαλουχηθήκαμε με τα νάματά της.
Οι Θερμοπύλες και οι Μαραθώνες
Εγίναν φάροι φωτεινοί
Και το δρόμο του **ΧΡΕΟΥΣ** μας φωτίζουν
ώστε πάντα ελεύθερη την πατρίδα να κρατάμε
Κι αυτοί εδώ για λευτεριά διψούσαν
Κι αυτή θέλει θυσίες.
Το δέντρο της ποτίζεται μόνο με αίμα,
Δε δίνεται δώρο από κανένα.
Τα αγαθά της όμως είναι κοινά
σε δικαίους και αδίκους.
Αυτή, η **ΛΕΥΤΕΡΙΑ**, στάθηκε όραμά τους,
κοντινό ή μακρινό.

Αυτή ήταν σπν σκέψη τους, σπν καρδιά τους.
Θέλει δύναμη ψυχής αυτή, θέλει ανδρεία
και δεν είναι για όλους εφικτή.
Θέλει το είναι μας να πλημμυρίζει
με μια λαχτάρα, έναν πόθο,
το κεφάλι ψηλά, περήφανα να στέκεται,
ο κατακτητής, ο εχθρός σε φυγή να τρέπεται
μπροστά στο ποτάμι το ορμητικό
που τείνει να τον καταπιεί.
Είναι πλούσια η ιστορία μας, με αγώνες, με θυσίες,
αρκεί η μνήμη μας να λειτουργεί,
αρκεί το μεγαλείο του παρελθόντος φάρος να γίνεται
το δρόμο του αγώνα, της θυσίας, να φωτίζει,
το δρόμο της αρετής, το δρόμο του χρέους.
Στο βάθος του αχνοφέγγει το έπαθλο: **Η ΛΕΥΤΕΡΙΑ**.
Πού θα ήμασταν σήμερα χωρίς πόρωες;
Θα ήμασταν εδώ, ελεύθεροι, να τους τιμάμε,
να περηφανεύομαστε γι' αυτούς;
Ίσως πει κάποιος: Και τι μ' αυτό,
βλέπουν αυτοί, νιώθουν αυτοί;
Είμαστε όμως εμείς εδώ, η παρουσία τους vontή είναι.
Τους έχουμε μπροστά μας,
καθρεφτιζόμαστε στα μάτια τους μέσα,
και εκεί βλέπουμε τον εαυτό μας.
Άλλοι, από ντροπή τα μάτια κατεβάζουν
γιατί δε στάθηκαν στο ύψος που έπρεπε,
όταν οι περιστάσεις τους καλούσαν.
Άλλοι περήφανοι, γιατί συνέχισαν τον αγώνα,
και τον συνεχίζουν ακόμα στην ζωή τους.
Άλλοι, οι νεότεροι, γεμάτοι zήλεια, ίσως.
Θα ήθελαν να είχαν τέτοια τιμή,
συνεχιστές του αγώνα τους να είναι
Και υπόσχονται σιωπηλά.

Άμες δε γ' εσόμεθα πολλώ κάρονες
 (εμείς θα γίνουμε πολύ καλύτεροι).
 Μακάρι! Έτσι, και μόνο έτσι, υπάρχει μέλλον,
 έτσι, και μόνο έτσι, η Ελλάδα θα zήσει,
 ελεύθερη, χωρίς τυράννους,
 και το δρόμο του χρέους να δείχνει
 σ' αυτούς που το κεφάλι τους έχουν σκύψει
 και οι τύραννοι σκληρά τους εξουσιάζουν.
 Τότε μόνοι οι ήρωες μπροστά μας
 ήσυχοι τον αιώνιο ύπνο θα κοιμούνται,
 ευτυχείς που η θυσία τους έγινε δέντρο
 και καρπούς - τη λευτεριά - σε μας προσφέρει.
 Δε zητάνε αντάλλαγμα για τη θυσία τους.
 Ταπεινοί στέκονται μπροστά μας.
 Σίγουρα όμως θα zητούσαν
 σεβασμό και τιμή στη θυσία τους.
 Και νομίζω πως την έχουν.

Λίγα λουλούδια σας προσφέρουμε
 φτωχά μπροστά στο δικό σας μεγαλείο,
 ευλαβικά υποκλινόμαστε μπροστά σας
 το σεβασμό και την τιμή που σας πρέπει
 προσφέροντας και ευχόμαστε
 Ας είναι αιωνία σας η μνήμη.

Στην Παναγιά την Ελεούσα

Αν είχα πλιότερο μυαλό
Τραγούδια να σου γράψω,
Θα βλεπες πόσο σ' αγαπώ
Χωρίς εσένα δεν αντέχω! ...

Ένα κομμάτι τ' ουρανού τα μάτια σου,
κι όταν τ' αντικρίζω
τα πέρατα της γης ανοίγουνε
και εκεί ψηλά σε βλέπω και δακρύζω...

Σε νοιώθω σαν αεράκι, να' ρχεσαι απαλό
και να γλυκαίνεις τις πίκρες της ζωής μου,
τραγούδι μου σιωπηλό,
φάρμακο είσαι της ψυχής μου.

Κάθε στιγμή θα σε υμνώ
με τις γεροντικές μου τις δυνάμεις,
Αχ! Παναγιά μου σε παρακαλώ, μην αποκάμεις
να μ' ακούς το πόσο αγαπώ...

K. Γ. Πραμαντιώτης

Σημείωση:

Η εικόνα της Παναγιάς της Ελεούσας έχει τοποθετηθεί στο τέμπλο της Αγίας Παρασκευής στην Αλαταριά (Μια ελάχιστη δική μου προσφορά για την προστασία της).

Παιχνίδια της Σωής Διήγημα N.D. Αναστασίου

Άριστος μαθητής ο Δημήτρης. Οι καθηγητές του τον παρότρυναν να δώσει εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο. Πώς όμως; Η φτώχεια ή καταραμένη δεν επιτρέπει τέτοια όνειρα. Όμως να θυσιάσει το μέλλον του, να πετάξει τις ικανότητές του; Βρέθηκε όμως λύση. Το ίδιο καλοκαίρι που τελείωσε το Γυμνάσιο έτσι λέγονταν τότε, - ένας χωριανός του προσφέρθηκε να του δώσει δουλειά στην Αθήνα. Ένα ξενοδοχείο χρειάζονταν έναν νυχτερινό υπάλληλο για την ρεσεψιόν. «Θα μπορείς εκεί στο δωμάτιο, πίσω από τον γκισέ, να διαβάζεις κιόλας» του είπε. Δεν περίμενε και πολύ. Είπε το «ναι» και σε μια βδομάδα στην Αθήνα.

Οι γονείς του τον αποχωρίστηκαν με βαριά καρδιά, δεν ήθελαν όμως να του σταθούν εμπόδιο στα σχέδιά του. Ας δοκίμαζε τις δυνάμεις του.

Και τις δοκίμασε.

Τον Σεπτέμβριο έδωσε εξετάσεις στην ΑΣΟΕΕ, για οικονομολόγος.

Πέρασε 2^{ος}, με υποτροφία. Έπρεπε όμως να εγκαταλείψει τη δουλειά στο ξενοδοχείο. Δε γινόταν το βράδυ άυπνος και τη μέρα στη Σχολή.

Παρακάλεσε τον χωριανό του, αν ήταν δυνατόν, να εργάζεται μόνο δύο μέρες τη βδομάδα, όταν την επομένη δε θα είχε Σχολή. Αυτός δέχτηκε.

Ενθουσιάστηκε με την επιτυχία του και ήθελε να τον βοηθήσει.

Έπρεπε όμως να βρει σπίτι και μάλιστα κάπως φτηνό για να του φτάνουν τα χρήματά του.

Κάπου στη Λιοσίων βρήκε ένα παλιό σπίτι. Δεν τον πείραζε. Το νοίκιασε. Στη Σχολή πήγαινε με τα πόδια. Ούτε τα χρήματα του περίσσευαν, ούτε όμως συγκοινωνία υπήρχε για τη Σχολή του.

Και στη Σχολή του ο Δημήτρης πάλι αρίστευε. Οι καθηγητές του τον πρόσεξαν αμέσως και αυτός δεν τους απογοήτεψε.

Ωραίο παιδί ο Δημήτρης.

Ψηλός, πολύ όμορφος, ευγενικός και γλυκομίλητος με όλους.

Όλοι τον ήθελαν στην παρέα τους, πολύ δε περισσότερο τα κορίτσια.

Με τους συμφοιτητές του που έκανε παρέα πήγαινε κάπου-κάπου και σινεμά. Εκεί γνώρισε και τη Λουκία.

Ήταν και αυτή φοιτήτρια στο Φυσικό τμήμα. Δεν άργησαν να ερωτευτούν.

Πολύ όμορφη κοπέλα η Λουκία, από επαρχία κι αυτή.

Η σχέση τους προχώρησε και αποφάσισαν να ζήσουν μαζί, στο σπίτι του Δημήτρη. Δεν παρασύρθηκαν όμως από τον έρωτά τους.

Έβαλαν τις σπουδές τους πάνω απ' όλα.

Ήταν και οι δυο τους από φτωχές οικογένειες, δεν επιτρέπονταν ν' αφήσουν το χρόνο να χαθεί. Η Λουκία μάλιστα θαύμαζε το Δημήτρη και συχνά τον ενθάρρυνε. Έβλεπε στο πρόσωπό του έναν μελλοντικό επιστήμονα, ίσως και καθηγητή, γιατί όχι.

Είχε μεγάλες ικανότητες ο Δημήτρης.

Αυτή μάλιστα βρήκε και μια δουλειά για δυο ώρες το βράδυ. Έπρεπε και αυτή να συμπληρώσει το επίδομα των γονέων της, που ήταν μικρό.

Τρία χρόνια κύλησαν χωρίς να το καταλάβουν. Η Λουκία, μόλις τελείωνε τη Σχολή, έτρεχε στο σπίτι, συγύριζε, μαγείρευε, τακτοποιούσε τα πάντα. Ήθελε να μη στέκεται εμπόδιο το περιβάλλον του σπιτιού στο πρόγραμμα μελέτης τους. Το απόγευμα συνήθως διάβαζε στο σπίτι. Καμιά φορά πήγαινε και στη βιβλιοθήκη της Σχολής και μετά στη δουλειά.

Πολύ κουραστικό.

Κουράγιο, έλεγε στον εαυτό του. 'Ένας χρόνος έμεινε ακόμα.

Μια μέρα όμως, που γύρισε ο Δημήτρης στο σπίτι απ' τη βιβλιοθήκη αργά, βρήκε το σπίτι ασυγύριστο.

Περίμενε να γυρίσει η Λουκία μα πουθενά.

Ανησύχησε. Όλη νύχτα έμεινε σχεδόν άυπνος. Τίποτα.

Την άλλη μέρα πήγε στη Σχολή της. Δεν την είδε πουθενά.

Ρώτησε κάποιους φοιτητές, τίποτα. Ας περιμένω, σκέφτηκε, ας μη βάζω κακό στο μυαλό μου. Και έφυγε. Δεν πήγε στη Σχολή.

Κατ' ευθείαν στο σπίτι. Ίσως κιόλας να γύρισε, σκέφτηκε. Τίποτε όμως.

Τι να συνέβηκε όμως; Πού πήγε; Ούτε ένα σημείωμα;

Σκέφτηκε τη δουλειά της, αλλά και εκεί απορημένοι.

Πώς εξαφανίστηκε έτσι; Θα περιμένω, σκέφτηκε ο Δημήτρης. Κάποτε θα γυρίσει και θα μάθω τι συνέβηκε. Και περίμενε. Δεν εγκατέλειψε όμως τη Σχολή. Φοίτηση, διάβασμα, όλα κανονικά.

Μπορεί η Λουκία να έμπλεξε με άλλον, σκέφτηκε, μπορεί να μην άντεχε τη λιτή τους ζωή. Πολλά μπορεί έβαζε με το μυαλό του.

Όμως δε μπορούσε να δικαιολογήσει αυτή τη στάση της. Έπρεπε να του το πει. Και δεν έφτανε η εξαφάνιση της Λουκίας. Ήρθε και άλλο εμπόδιο στη ζωή του. Έπρεπε να αδειάσει το σπίτι του σ' ένα μήνα, γιατί ο ιδιοκτήτης του θα το έδινε αντιπαροχή.

Βρήκε όμως εύκολα σπίτι στην Κυψέλη, που ήταν μάλιστα και κοντά στη Σχολή του και θα κέρδιζε χρόνο για το διάβασμά του στη βιβλιοθήκη της Σχολής. Το ήθελε το διάβασμα στη Βιβλιοθήκη, γιατί εκεί έβρισκε ότι βιβλίο ήθελε και ο Δημήτρης ήθελε πολλά βιβλία.

Το όραμά του ήταν μεγάλο, οι φιλοδοξίες του υψηλές.

Χτύπησε το κουδούνι. Μια κυρία, μικρή σε ηλικία και πολύ όμορφη μάλιστα, του άνοιξε την πόρτα. «Είμαι ο φοιτητής που σας τηλεφώνησε για το σπίτι» της είπε κάπως συνεσταλμένα. Έλα, πέρας μέσα να το δεις, του είπε. Ήταν το δωμάτιο της υπηρεσίας μας. Αυτή μας εγκατέλειψε. Δεν ξαναπροσέλαβα άλλη εδώ και ένα χρόνο. Όμως κάθε φορά που κατεβαίνω τη σκάλα, γιατί εγώ μένω επάνω, στενοχωριέμαι που το βλέπω εγκαταλειπμένο. Δεν έχω ανάγκη από λεφτά. Το νοικιάζω μόνο για να μη μουχλιάσει και να αλλάζω και καμιά κουβέντα με κάποιον. Τα χρήματα που θα δίνεις να είναι λίγα, ίσα-ίσα για καθαριότητα και συντήρηση.

-Ευχαριστώ για την προσφορά σας, της είπε.

-Ε, όχι και πληθυντικό πλέον. Να με φωνάζεις Αλίκη, σκέτο, χωρίς κυρία. Το «κυρία» με κάνει να νιώθω μεγάλη.

-Και κρατάτε ένα τόσο μεγάλο σπίτι μόνη σας; Μόνη σου ήθελα να πω.

-Δεν είμαι πάντα μόνη. Έρχεται και ο άνδρας μου, όταν παίρνει άδεια ή όταν μπαρκάρει στον Πειραιά.

Είναι Α' Μηχανικός του Εμπορικού Ναυτικού. Δυστυχώς όμως απουσιάζει πολύ για μεγάλο χρονικό διάστημα. Δύσκολη η μοναξιά. Αν έχεις χρόνο και διάθεση να έρχεσαι επάνω και να μιλάμε και λίγο.

Δεν το απαιτώ βέβαια.

- Σίγουρα, μετά τη βιβλιοθήκη μπορώ να σας κάνω παρέα για λίγο, της είπε.

Και έγινε. Γύριζε από τη Σχολή και ανέβαινε στο σαλόνι της. Έπιναν τσάι, συζητούσαν. Και δεν άργησε το πλησίασμα. Πολλές φορές κοιμόταν επάνω στην κρεβατοκάμαρά της. Του εξομολογήθηκε τα πάντα.

Κόρη έμπορου από την Κηφισιά. Σε μια εκδρομή να και ένας ναυτικός με τη στολή του. Θαμπώθηκα. Κοριτσάκι τότε εγώ, 17 ετών. Φαίνεται ότι του άρεσα κι εγώ. Με πλησίασε. Πιάσαμε κουβέντα. Κεραυνοβόλος έρωτας; Άγνοια της ζωής; Όπως θέλεις πάρτο. Προχωρήσαμε γρήγορα στο γάμο. Η διαφορά της ηλικίας μας δε μας πείραξε καθόλου. Ήταν τότε αυτός στα 30. Τώρα όμως κοντεύει τα 50 και η διαφορά είναι εμφανής πέρα από το ότι τον περισσότερο καιρό απουσιάζει και εγώ ζω μόνη μου. Και δεν έχουμε και παιδιά. Αυτά θα γέμιζαν τη ζωή μου.

Πέρασε ένας χρόνος. Ο άνδρας της ήρθε μια φορά μόνο και έμεινε 10 μέρες. Στο διάστημα αυτό ο Δημήτρης κλεισμένος στο δωμάτιό του και διάβασμα, διάβασμα πολύ. Έδινε τότε εξετάσεις για το πτυχίο και έπρεπε όχι μόνο να το πάρει, αλλά και με άριστα. Και το πήρε με την πρώτη εξεταστική τον Ιούνιο. Η χαρά του απερίγραπτη.

Ένα μέρος του οράματός του πραγματοποιήθηκε. Ακολουθούσε το στρατιωτικό. Μεγάλη η στενοχώρια του. Δεν ήθελε να φύγει μακριά από την Αλίκη.

- Μη φοβάσαι, του είπε. Όλα θα πάνε καλά. Έχω πολλές γνωριμίες. Θα πας στην Αεροπορία και θα σε φέρω στο Τατόι. Τα βράδια θα έχεις έξοδο. Το πρωί θα πηγαίνεις με το λεωφορείο της Υπηρεσίας.

Περνάει απ' εδώ, από την Πατησίων.

Έτσι και έγινε, όπως τα είχε σχεδιάσει η Αλίκη. Ένιωθε μεγάλη ευτυχία. 22 ετών, πτυχιούχος και υπηρετεί στην Αθήνα, κοντά στην Αλίκη. Ούτε στο όνειρό του δε θα το φανταζόταν αυτό. Η ατυχία όμως χτύπησε την Αλίκη, αν λέγεται ατυχία. Ο άνδρας σκοτώθηκε στο μηχανοστάσιο του καραβιού από πτώση κάποιου αντικειμένου. Χτύπημα στο κεφάλι. Η σχέση τους μάλιστα από δω και πέρα έγινε φανερή. Πήγαινε με τον Δημήτρη παντού: θέατρα, δεξιώσεις, επισκέψεις. Δεν είχε ενδοιασμούς. Άλλωστε λίγο - πολύ οι περισσότεροι του περίγυρού τους ήξεραν για τη σχέση τους. Σε μια από τις επισκέψεις η Αλίκη σύστησε το Δημήτρη σ' έναν καθηγητή της Σχολής του.

Τον ήξερε βέβαια ο Δημήτρης, μα δεν τον είχε καθηγητή. Τον κάλεσε στο γραφείο του. Και ο Δημήτρης πήγε, τον βρήκε και συζήτησαν αρκετά. Εν τω μεταξύ ο καθηγητής είχε συγκεντρώσει όλα τα στοιχεία που αφορούσαν στον Δημήτρη. Έβλεπε σ' αυτόν το νέο ένα λαμπρό μέλλον, μια λαμπρή καριέρα στη Σχολή.

- Σου προτείνω να γίνεις βοηθός μου, του είπε. Έχεις πολλές ικανότητες. Αν συνεχίσεις έτσι θα σε προτείνω για την έδρα μου.

Δέχεσαι να ακολουθήσεις πανεπιστημιακή καριέρα ή θέλεις να πας στην επαρχία σου και να ανοίξεις δικό σου γραφείο;

- Δέχομαι, του είπε χωρίς δισταγμό και υπεκφυγές. Μόλις απολυθώ. Και τον έκανε βοηθό του με μισθό ικανοποιητικό, θέση ζηλευτή, αλλά προπάντων με προοπτική. Το μέλλον του διαγράφονταν λαμπρό. . Πολλοί από τους συμφοιτητές του τον ζήλευαν.

Οι φοιτήτριες τον πολιορκούσαν. Ο καθηγητής όμως τον έβαλε στη θέση που του άρμοζε.

- Όχι τέτοια στη Σχολή. Θέλει και ήθος, όχι μόνο γνώσεις, η θέση του καθηγητή. Μη σε ξελογιάσουν οι φοιτητριούλες και τα τινάξεις όλα στον αέρα. Τον άκουσε και έγινε βράχος ακλόνητος, φρούριο απόρθητο.

Απέκρουε με διακριτικότητα κάθε ερωτική επίθεση, χωρίς όμως να γίνεται απρόσιτος.

Δεν ήθελε να σχηματιστεί εικόνα γέρου-αναχρονιστικού καθηγητή.

Και όλα εξελίσσονταν ομαλά.

Συμβίωση με Αλίκη, δουλειά στο Πανεπιστήμιο, κοινωνική ζωή.

Πέρασαν τα χρόνια. Έγινε ήδη υφηγητής και σ' ένα χρόνο θα γινόταν η ψηφοφορία για την έδρα του καθηγητή, που θα αποχωρούσε αυτή τη χρονιά. Η εκλογή του ήταν σίγουρη. Εκτός του «καθηγητή του» και οι άλλοι καθηγητές τον εκτιμούσαν και τον αγαπούσαν.

Είχε γίνει ήδη 45 ετών. Η Αλίκη στα 59. Και άρχισαν ήδη τα μηνύματα της ηλικίας, γιατί όπως λένε «ου γαρ έρχεται μόνον». Πόνοι στα πόδια, πόνοι στα χέρια, ρευματισμοί της είπαν οι γιατροί. Κόπηκαν οι έξοδοι. Ο Δημήτρης κάπου-κάπου βγαίνει μόνος του ή με κάποιους φίλους του. Μια καφετέρια κοντά στο Πολυτεχνείο έγινε στέκι του.

Ένα απόγευμα έπινε τον καφέ του μόνος του σ' ένα τραπεζάκι.

Κάποια στιγμή μπαίνει μια νεαρή. Την κοιτάζει.

Το σόμα του μένει ανοιχτό. Τα μάτια του ορθάνοιχτα.

- Θεέ και Κύριε! Η Λουκία, είπε μέσα του. Είναι όμως δυνατόν; Αυτό το κορίτσι δεν πρέπει να είναι πάνω από 18 χρονών και η Λουκία θα είναι τώρα... 44. Αδύνατον. Η κοπέλα πέρασε δίπλα του.

- Καλησπέρα, κύριε καθηγητά.

- Κύριε καθηγητά; Ειρωνεία; Μα πέρα απ' αυτό, πού με ξέρει;

- Καλησπέρα, της είπε. Με γνωρίζετε; Είστε φοιτήτριά μου;

- Όχι, δεν είμαι φοιτήτριά σας, εγώ είμαι του Φυσικού Τμήματος.

Έχω όμως παρακολουθήσει δύο φορές παραδόσεις σας, διότι με ενδιέφερε το θέμα, αλλά και διαλέξεις σας στη Σχολή.

Φροντίζω να μαθαίνω, πού γίνονται τέτοιες εκδηλώσεις.

- Θέλεις να καθίσεις στο τραπέζι μου; της πρότεινε.

- Δεν ενοχλώ;

- Όχι. Και κάθισε. Παρήγγειλε τσάι και συζητούσαν διάφορα θέματα: Σχολή, μαθήματα, επιδόσεις. Απ' τα λεγόμενά της φαίνονταν να είναι άριστη φοιτήτρια. Και ήταν. Μπήκε κι αυτή με υποτροφία.

- Μου θυμίζεις τον εαυτό μου, της είπε. Έτσι κι εγώ. Και για να τα βγάλω πέρα εργαζόμουν. Δεν αρκούσε η υποτροφία. Εσύ πώς τα βγάζεις πέρα;

- Εργάζομαι κι εγώ. Παραδίδω μαθήματα σε παιδιά του Γυμνασίου της ελεύθερες ώρες μου.

- Δε σου στέλνουν οι γονείς σου χρήματα;

- Το κορίτσι κατακοκκίνισε. Έμεινε σιωπηλό.
  - Συγνώμην, της είπε, δεν ήθελα να γίνω αδιάκριτος, μα οι γονείς έχουν κάποια υποχρέωση απέναντι στα παιδιά τους, έτσι δεν είναι;
  - Έτσι είναι, αν βέβαια κάποιος έχει γονείς.
  - Εσύ δεν έχεις; Από πού ήρθε στον κόσμο;
  - Ήρθα από το πουθενά. Πειράζει να μη συνεχίσουμε;
  - Όχι βέβαια, και ζητάω και πάλι συγνώμην για την αδιακρισία μου.
  - Με συγχωρείτε, πρέπει να φύγω. Έχω δουλειά σε μισή ώρα. Χάρηκα πολύ που σας γνώρισα και τώρα μάλιστα πιο πολύ, γιατί βρήκα στήριγμα για τα δικά μου όνειρα. Βλέπετε ότι κάπου μοιάζει η ζωή μας.
  - Ναι, το διαπίστωσα κι εγώ. Σου εύχομαι να φτάσεις ψηλά.
- Αν θέλεις και έχεις χρόνο, έλα και άλλη φορά εδώ να τα ξαναπούμε.
- Έχω ένα σοβαρό θέμα για συζήτηση, θα δεις ότι θα σ' ενδιαφέρει και σένα.
- Εμένα; Από πού και ως πού;
  - Έλα και θα δεις. Έφυγε. Το μυαλό του πήγαινε να σπάσει.
- Όση ώρα μιλούσαν την παρατηρούσε. Μια φορά μάλιστα παρά λίγο να τη φωνάξει Λουκία. Λουκία; Μα αυτή πώς τη λένε; Κοίταξε σαστιμάρα, ούτε το όνομά της δε ζήτησε να μάθει. Θα ξανάρθει; Θα το μάθει οπωσδήποτε. Θα λύσει το μυστήριο. Ήρθε την άλλη μέρα κιόλας.
- Κάθισαν στο ίδιο τραπέζι.
- Δε μου είπες το όνομά σου, της είπε, εσύ ξέρεις το δικό μου, αφού λες ότι ήρθε στη Σχολή και παρακολούθησες παραδόσεις και διαλέξεις.
  - Με λένε Άννα, τίποτα παραπάνω όμως.
- Εντάξει, της είπε. Μου αρκεί, να σε φωνάζω τουλάχιστον με τ' όνομά σου. Μίλησαν αρκετή ώρα και ο Δημήτρης συνέχεια την παρατηρούσε. Κάτι πρέπει να συμβαίνει. Η μοίρα μου παίζει κάποιο άσχημο παιχνίδι, σκέφτηκε. Μου έστειλε μετά από τόσα χρόνια ένα σωσία της Λουκίας. Μου έξυσε μια πληγή που νόμιζα πως είχε γιατρευτεί κοντά στην Αλίκη. Και να τώρα! Τρέχει αίμα απ' την πληγή μου.
- Όλο το βράδυ δεν κοιμήθηκε. Στριφογύριζε. Για μια στιγμή μάλιστα κάποια σκέψη του παρά λίγο να τη φωνάξει. Η Αλίκη τον κατάλαβε.
- Τι σου συμβαίνει; Γιατί τόσο ανήσυχος και ξάρυπνος;
  - Τίποτα, της είπε. Ίσως οι έγνοιες για τη Σχολή, για τις εκλογές.
- Το πίστεψε. Την άλλη μέρα πάλι στο καφενείο. Δεν ήρθε όμως η Άννα. Σηκώθηκε να φύγει. Τότε τον πλησίασαν δύο νεαροί.
- Συγνώμην κύριε καθηγητά. Θέλουμε κάτι να σας πούμε, δεν τολμάμε όμως, γιατί δεν έρουμε πώς θα το πάρετε.
  - Μιλήστε ελεύθερα, είμαι αρκετά ανοιχτόμυαλος. Θα άκουσα ότι μου πείτε.
- Είμαστε φοιτητές της ΑΣΟΕΕ. Δε σας έχουμε γι' αυτό δε μας ξέρετε. Εμείς όμως σας έρουμε και σας θαυμάζουμε. Ερχόμαστε κι εμείς τακτικά εδώ για καφέ. Σας είδαμε με τη δεσποινίδα. Τώρα, για ό,τι πούμε, ζητάμε προκαταβολικά συγνώμην. Αν η δεσποινίδα δεν ήταν τόσο μικρή θα λέγαμε ότι είναι η Ερασμία, η π... της Ακομινάτου. Είναι πολύ γνωστή. Αν θέλετε, μπορείτε να το διαπιστώσετε μόνος σας. Ομοιότητα να δείτε!
- Εγώ στην Ακομινάτου! Αν είναι δυνατόν.

- Καταλαβαίνουμε, γι' αυτό κι εμείς κάναμε μια μικρή παρακολούθηση.
Δε μπορούσαμε να το χωνέψουμε.

Θέλαμε μάλιστα να σας προστατέψουμε.

- Τι παρακολούθηση κάνατε; Ποιον κατασκοπεύατε;

- Την Ερασμία, αυτή που σας είπαμε ότι της μοιάζει τόσο πολύ.

Την είδαμε να φεύγει στις 12 από το «σπίτι» και να πηγαίνει σε μια καφετέρια στην πλατεία Βάθη. Κάθετε εκεί ως τη 1.

Φαίνεται πως έχει ρεπό. Την ξαναπαρακολούθησαμε. Το ίδιο πρόγραμμα. Εκεί μπορείτε να πάτε. Είπαν και, αφού τον χαιρέτησαν, έφυγαν. Κάθισε πάλι στην καρέκλα. Παρήγγειλε κι άλλον καφέ.

Σβούρα το κεφάλι του. Πώς; Τι; Γιατί; Καμιά απάντηση. Πήρε απόφαση. Θα πήγαινε να δει και ο ίδιος. Ίσως να έβρισκε κάποια απάντηση στα ερωτηματικά του.

Την άλλη μέρα κιόλας, αφού τελείωσε το μάθημά του στις 11, πήρε το δρόμο για την πλατεία Βάθη. Φόρεσε και το καπέλο του και έτσι δύσκολα θα μπορούσε να τον αναγνωρίσει κάποιος. Πήγε στην καφετέρια και προσεκτικά κοίταξε μέσα απ' τη τζαμαρία. Την είδε. Καθόταν σ' ένα τραπεζάκι κοντά στο μπαρ μόνη της και μιλούσε με το παιδί που ήταν στον πάγκο. Μπήκε με τρόπο και κάθισε σ' ένα τραπέζι να τη βλέπει, αλλά και να μπορεί να κρύβεται στην ανάγκη. Δεν χωρούσε αμφιβολία! Ήταν η Λουκία. Τώρα ήταν που το κεφάλι του πήγαινε να σπάσει. Γιατί; Τι έγινε; Γιατί εδώ η Λουκία; Στη 1 έφυγε, όπως του είχαν πει οι φοιτητές. Δεν τον πήρε είδηση. Πήγε κατ' ευθείαν στη σχολή και ζήτησε για μια βδομάδα αλλαγή προγράμματος λόγω μεγάλης ανάγκης.

Ήθελε από τις 11 ως τις 2 να είναι ελεύθερος. Και ξαναπήγε την άλλη μέρα στην καφετέρια αυτή και μάλιστα γρηγορότερα από τις 12 και στην ίδια θέση. 12 ακριβώς και η Λουκία στην ίδια θέση. Το ίδιο σκηνικό. Το απόγευμα πήγε στο δικό του στέκι. Να και η Άννα.

- Τι έγινε βρε κορίτσι μου, ανησύχησα.

- Μου άλλαξαν το πρόγραμμα. Τώρα με τις εξετάσεις του Ιουνίου θέλουν ειδικό χρόνο τα παιδιά. Λοιπόν, εσείς πώς περάσατε;

- Έγώ πέρασα μετρώντας το χρόνο που θα σε ξαναδώ.

- Γιατί τόση αγωνία, τόσο ενδιαφέρον;

- Δε σου είπα ότι θέλω να συζητήσουμε ένα θέμα που μας ενδιαφέρει και τους δύο μας, πάρα πολύ;

- Θέμα με κοινό ενδιαφέρον; Από πού κι ως πού;

- Και όμως, θα δεις ότι έχω δίκαιο. Θέλω μόνο να με ακούσεις πρώτα προσεκτικά και να μην αντιδράσεις απερίσκεπτα. Ότι και να ακούσεις να συγκρατηθείς, να κάνεις υπομονή μέχρι να τελειώσω.

Έχει μεγάλη σημασία αυτό.

- Εντάξει, του είπε. Θα υπακούσω, γιατί ξέρω ότι είστε μετρημένος και συνετός.

- Αν σε έφερνα αντιμέτωπη με μια κυρία, που αν τη δεις θα νομίσεις ότι βλέπεις τον εαυτό σου στον καθρέφτη, τι θα έλεγες;

- Σας παρακαλώ κ. Καθηγητά.

- Μου υπόσχεσαι ότι θα δεχτείς αυτό το μαρτύριο;

- Μου είναι πολύ δύσκολο.

- Και μένα μου είναι εξίσου δύσκολο. Κι εγώ θα υποφέρω όσο και εσύ.

- Εσένα; Γιατί;
  - Δε μπορείς να φανταστείς το γιατί. Σου ζητάω σαν τη μεγαλύτερη χάρη που θα σου ζητούσε ο πατέρας σου.
  - Ας γελάς. Ο Πατέρας μου! Μα δεν έχω πατέρα.
  - Μπορεί να έχεις. Δε μπορεί εσύ να γεννήθηκες χωρίς πατέρα.
  - Εντάξει, δέχομαι, γιατί ξέρω ότι είστε σοβαρός καθηγητής και δε μπορεί να παίζετε παιχνίδια σε βάρος άλλων. Λοιπόν, τι θέλετε από μένα;
  - Θέλω αύριο να πάμε για καφέ στην καφετέρια Βε-Βε στην πλατεία Βάθη. Είναι δυνατόν;
  - Ναι, αλλά ποια ώρα;
- Ξέρετε, έχω μάθημα και το απόγευμα φροντιστήρια, μόνο το μεσημέρι ευκαιρώ.
- Ακριβώς, το μεσημέρι, στις 12 ακριβώς. Εντάξει;
  - Εντάξει.

Έφυγαν. Το βράδυ ο Δημήτρης πάλι δεν κοιμήθηκε. Κατάστρωνε σχέδιο, κατάστρωνε διαλόγους. Έπιανε όλα τα δεδομένα.

Φανταζόταν όλες τις πιθανές αντιδράσεις. Τα έβαζε όλα σε σειρά. Μόνο που δε σηκώθηκε να τα καταγράψει.

- Πω, πω! Πώς αργεί να ξημερώσει! Για δεν περνάει η ώρα;
- Την άλλη μέρα τελείωσε την παράδοση στις 11, όπως είχε κανονίσει και κατηφόρισε προς την πλατεία Βάθη. Στάθηκε λίγο πιο μακριά.
- Ήθελε πρώτα να βεβαιωθεί πως θα πήγαινε η Λουκία. Και πήγε.
- 12 ακριβώς. Λες και είχε ραντεβού με το χρόνο, με τη Μοίρα. 12.15'.
- Να και η Άννα. Ψάχνει να βρει καφετέρια. Της κάνει νόημα.

Έρχεται κοντά του.

- Για μια ακόμη φορά. Τα επαναλαμβάνω, για να βρούμε και οι δύο άκρη.
- Με βάζεις σε ανησυχία. Τι άκρη να βρούμε; Τι σχεδιάζεις;
- Μου υποσχέθηκες να φερθείς λογικά, καμιά αντίδραση, εντάξει;
- Εντάξει, πάμε μέσα.

Προχωρούν προς το τραπέζι που κάθεται η Λουκία.

Μιλάει με τον μπάρμαν, δεν τους αντιλαμβάνεται. Η Άννα κέρωσε λύγισαν τα πόδια της. Δεν είναι δυνατόν. Αυτή η κυρία είναι... Αυτή.

Πιάστηκε απ' το μπράτσο του Δημήτρη για να μη πέσει.

- Κυρία Λουκία, μπορούμε να σε απασχολήσουμε για λίγο;
- Λουκία; Πού το βρήκες αυτό το όνομα; Ερασμία με λένε.
- Λουκία, σε παρακαλώ γύρισε προς το μέρος μας.

Γυρίζει, δε μιλάει, δε μπορεί να μιλήσει. Έγινε μόνο κατακίτρινη.

Και αφού πέρασαν λίγα δευτερόλεπτα, συνήλθε και κατάφερε να αρθρώσει.

- Δημήτρη, εσύ;

- Ναι, εγώ, και από δω η κόρη σου.

Η Άννα λιποθύμησε. Λίγο νερό, φώναξαν το γκαρσόν. Την έβαλαν σε μια καρέκλα και της έβρεξαν το κεφάλι. Φάνηκε να συνήλθε. Κάτι ψέλλισε.

Τι έλεγε;

- Η μάνα μου, η μάνα μου!
  - Ναι, της είπε ο Δημήτρης, η μάνα σου. Ακολουθεί ώρα χωρίς να μιλάει κανένας. Βλέμματα απλανή, μάτια βουρκωμένα και στραμμένα στο άπειρο
- Τέλος ο Δημήτρης σπάει τη σιωπή.
- Λουκία, θέλεις να μας μιλήσεις, θέλεις να μας εξηγήσεις;

- Δε μπορώ. Φύγετε, φύγετε, δε μπορώ.
- Δε φεύγουμε. Να ξέρεις ότι γνωρίζω πολλά. Λίγα μου ξεφεύγουν και θέλω από σένα να μου συμπληρώσεις τα κενά.
Η Άννα κάθισε πιο πέρα. Έβαλε το κεφάλι της στα δυό της χέρια. Τι συμβαίνει; Τι όνειρο βλέπει; Είναι ξύπνια; Κοιμάται; Δε μπορεί να βγάλει κανένα συμπέρασμα, δε μπορεί να βάλει σε τάξη αυτά που συμβαίνουν. Ένας καθηγητής. Μια γνωριμία, εντελώς τυχαία. Μια μάνα. Τι σημαίνουν όλα αυτά; Κανένα συμπέρασμα. Και πώς να το βγάλει.
Το μυαλό δε λειτουργεί, άδειασε. Μόνο ακούει.
- Εντάξει λοιπόν, ίσως ήρθε η ώρα της κάθαρσης, για μένα τουλάχιστον. Θα γυρίσω πίσω, θα τα πω όλα. Κρίνετε και αποφασίστε.
Ότι και να μου καταλογίσετε, θα το υποστώ.
Ζούσαμε στο σπίτι σου, Δημήτρη, ευτυχισμένοι. Τίποτα δεν έδειχνε ότι θα σκίαζε το μέλλον μας, την ευτυχία μας. Να όμως που μια μέρα ανακάλυψα πως ήμουν έγκυος. Δε σου είπα τίποτα. Λάθος; Δεν ξέρω. Περίμενα καιρό για να σκεφτώ περισσότερο τι να κάνω.
Ήταν η περίοδος εκείνη που έβγαιναν τα αποτελέσματα από τις εξετάσεις σου και ερχόσουν χαρούμενος το βράδυ λέγοντας:
Κι άλλο 10άρι! Τότε σκέφτηκα ότι εγώ με το μικρό θα σου στεκόμασταν εμπόδιο στην εξέλιξή σου. Και πήρα τη μεγάλη απόφαση:
να φύγω μακριά σου, να μη σου σταθώ εμπόριο. Πόνεσα πολύ, μα μπροστά στη δική σου καριέρα δε λογάριασα τον εαυτό μου. Έμεινα στο σπίτι μιας συμφοιτήτριάς μου. Όταν η κοιλιά μου μεγάλωσε, με πήραν είδηση στη Σχολή. Με κάλεσαν και μου ζήτησαν να απομακρυνθώ αμέσως, γιατί αποτελούσα κακό παράδειγμα. Δε με απέβαλαν οριστικά. Θυμάσαι, ήμουν καλή φοιτήτρια. Το σεβάστηκαν αυτό. Μου είπαν ότι διατηρώ το δικαίωμα να συνεχίσω τις σπουδές μου αργότερα. Και έφυγα. Έπρεπε όμως να βρω δουλειά. Τα κατάφερα κι εκεί. Πέτυχα σε καλούς ανθρώπους που έδειξαν κατανόηση στο πρόβλημά μου.
Γέννησα το κοριτσάκι. Βρήκα εν τω μεταξύ ένα σπιτάκι. Η σπιτονοικοκυρά, μια φτωχή γυναίκα, ανέλαβε μάλιστα να φυλάει το μικρό, όταν ήμουν στη δουλειά. Μετά από 2 χρόνια γνώρισα έναν νεαρό. Εργαζόταν κι αυτός εκεί που δούλευα κι εγώ. Του είπα την κατάστασή μου. Δεν τον πείραζε.
Έλεγε πως, όταν θα μαζεύουμε λίγα χρήματα, θα παντρευόμασταν και θα φτιάχναμε δικό μας σπίτι. Στην αρχή πήγαιναν όλα καλά.
Μια μέρα ήρθε μεθυσμένο. Άρχισε να βρίζει, να με απειλεί ότι θα με σκοτώσει για την απιστία μου. Έπεσα απ' τα σύννεφα. Ποια απιστία;
Όπως έμαθα μετά, κάποιοι «φίλοι» του του έβαζαν λόγια για μένα κι αυτός τα πίστευε. Επαναλήφθηκε πολλές φορές η σκηνή αυτή.
Απειλούσε να μας σκοτώσει και τις δύο. Φοβήθηκα.
Έψαχνα να βρω ευκαιρία να απαλλαγώ. Μια μέρα έφυγε γρηγορότερα απ' τη δουλειά. Εγώ είχα ρεπό. Βρήκα λοιπόν την ευκαιρία που ζητούσα.
Μια Κυριακή πήγαν όλοι στην εκκλησία.
Εγώ προσποιήθηκα την άρρωστη. Και εξαφανίστηκα αφήνοντας πίσω τη μικρή. Θα σας στέλνω χρήματα. Σύντομα θα γυρίσω και θα την πάρω.
Τους έστελνα χρήματα. Έπιασα δουλειά άλλη, όχι εκεί που δούλευα.
Έφυγα μακριά να μη με συναντήσει ο φίλος μου.
Μα βρήκα εκεί την τιμωρία μου.

Γνώρισα άλλον άντρα. Δεν του είπα τίποτα για το παρελθόν, αν και έλεγε ότι δεν τον ένοιαζε. Στην αρχή ζούσαμε καλά.

Τα Σαββατοκύριακα συναντιόμασταν σε μια ταβέρνα με κάτι φίλους του και πίναμε το κρασάκι μας. Μια φορά ήπιαμε πολύ, εγώ κυρίως. Με πήραν αγκαλιά δυο φίλοι του και πήγαμε όλοι στο σπίτι μας. Ο δικός μου ερχόταν πιο πίσω με δυο άλλους και γελούσαν.

Μόλις μπήκαμε μέσα, θυμάμαι πολύ λίγο τη σκηνή αυτή, οι δύο φίλοι του με ξέντυσαν και με έβαλαν στο κρεβάτι.

Ξεντύθηκαν κι αυτοί και ξάπλωσαν μαζί μου. Θυμάμαι ότι φώναζα λίγο, όχι όμως αρκετά, λόγω της μέθης μου. Έτσι δε προκάλεσα, φαίνεται, μεγάλη φασαρία. Αφού τελείωσαν, ντύθηκαν και ήταν έτοιμοι για να φύγουν. Δεν ξέρω πώς, αλλά εκείνη τη στιγμή ανασηκώθηκα από το κρεβάτι και κοίταξα προς τα μέρος τους. Δε μου έδωσαν, φαίνεται, προσοχή. Είδα κάτι όμως που μου έμεινε βαθειά τυπωμένο, όχι προϊόν παραισθήσεων, γεγονός πραγματικό. Και οι δύο τους έβγαλαν λεφτά και τα έδωσαν στο δικό μου. Τότε δε κατάλαβα τίποτα. Την άλλη μέρα, Κυριακή, πάλι δύο επισκέπτες στο σπίτι μας. Εγώ ήμουν ακόμη στο κρεβάτι. Το κεφάλι μου βούζε. Νάτοι κι αυτοί στο κρεβάτι μου. Άρχισα να φωνάζω. Ήρθε ο δικός μου και μου έκλεισε το στόμα. Πάλι τα ίδια. Πάλι χρήματα. Όταν έφυγαν, μου είπε:

Πιάνεις πολλά λεφτά, δε χρειάζεται να δουλεύουμε.

Με δυο - τρεις πελάτες την ημέρα θα μαζέψουμε πολλά λεφτά και θα φύγουμε από την Αθήνα σε κάποια επαρχιακή πόλη. Δε θα μας ξέρει κανένας. Θα παντρευτούμε κιόλας. Δεν ήξερα τι να πω! Ήταν δουλειά αυτή; Ήταν αυτός ο άνδρας που θα με παντρεύταν; Τι μπορούσα να κάνω; Έπρεπε να βρω τρόπο να ξεφύγω, αλλά πως; Αυτός από τότε δεν έφευγε από το σπίτι. Με το τηλέφωνο έκλεινε πελάτες. Εγώ φυλακισμένη αναγκάστηκα να ανεχτώ όλη την κατάσταση. Μετά από καιρό με πήγε στην Ακομινάτου. Εδώ, είπε, θα είσαι πιο ασφαλής. Με πήγε σε γιατρούς, μου έβγαλε ταυτότητα. Για να μην έχουμε τραβήγματα, είπε. Πέρασαν λίγα χρόνια. Αυτός πάντα έξω από την πόρτα, για να μη δραπετεύσω. Το βράδυ με ταξί στο σπίτι. Μια μέρα έξω από την πόρτα έγινε μια φασαρία. Εγώ από πάνω δε μπόρεσα να δω τίποτα. Αργότερα έμαθα πως αρπάχτηκε με κάποιους τύπους για χρήματα είπαν, και στον καυγά τους μαχαίρωσε. Ο ένας νεκρός, ο άλλος βαριά τραυματισμένος.

Τον συνέλαβαν. Καταδικάστηκε σε 18 χρόνια. Έκλεισε ήδη τα 10. Εγώ δώ. Μάζεψα τα πράγματά μου και στο χωριό. Είπα κάποια ψέματα στους γονείς μου και ιδίως ότι θα εμένα κοντά τους. Πού να πήγαινα άλλωστε; Σε ποια κοινωνία θα μπορούσα να ζήσω; Ήταν η μοίρα μου και την ακολούθησα. Δεν έπαψα όμως να στέλνω χρήματα στο χωριό, χωρίς διεύθυνση φυσικά. Νέα τους όμως δεν είχα ποτέ. Και πώς να μάθαινα; Συγκέντρωσα αρκετά χρήματα. Είχα σκοπό να εγκαταλείψω την Αθήνα, να πάω κάπου μακριά, κάπου που να μη με ξέρει κανένας. Φοβόμουν άλλωστε μη βγει κι αυτός απ' τη φυλακή. Θέλω να απαλλαγώ οριστικά απ' τη ζωή αυτή.

Αυτή είναι η ζωή μου. Ξέρω, πλήγωσα πολλούς.

Δεν το έκανα για δικό μου κέρδος. Συγχωρέστε με, αν βέβαια το αξίζω. Το ξέρω ότι είναι δύσκολο.

Ανέβηκα έναν Γολγοθά. Θα υποστώ και τη σταύρωση.

Δε θα σας κατακρίνω αν δε με συγχωρέσετε. Μου αξίζει. Και γυρίζοντας προς την κόρη της: Αυτός είναι ο πατέρας σου.

Αν σε θέλει, μείνε κοντά του.

Εγώ θα εξαφανιστώ απ' τη ζωή σας, δε θα σας γίνω εμπόδιο.

- Δεν έχεις να πας πουθενά, προς το παρόν, είπε ο Δημήτρης.

Αν η Άννα θέλει, θα σας νοικιάσω ένα σπίτι κοντά στο δικό μου μέχρι να βρούμε μια λύση, αν και εγώ την έχω βρει ήδη. Τι λες Άννα;

Τη θέλεις τη μάνα σου και ας είναι αυτή που είναι;

- Ναι, λέει Ψιθυριστά. Δεν ήξερα τίποτα, ούτε για την ύπαρξή της, ούτε για το δράμα της. Ήξερα μόνο ότι με εγκατέλειψε. Πόνεσα πολύ.

Ο πόνος όμως μου βγήκε σε καλό. Με πείσμασε. Με έκανε γενναία, καλή μαθήτρια και καλή φοιτήτρια. Θέλω όμως να τελειώσω τις σπουδές μου. Θα μείνω λίγο ακόμα στην Αθήνα, να πάρω το πτυχίο μου.

- Μα φυσικά, αυτό εξυπακούεται. Και τα έξοδα από δω και πέρα δικά μου. Εγώ εν τω μεταξύ θα κανονίσω τις δικές μου υποθέσεις και μετά θα φύγουμε όλοι μαζί.

- Όχι, είπε η Λουκία. Δε θα γκρεμίσω τώρα αυτό που τόσα χρόνια έχτισες με αγώνα. Θα φύγω μόνη μου. Αν μετά θέλει και η Άννα ας έλθει να με βρει και να μείνει μαζί μου.

Εσύ όμως θα μείνεις εδώ, θα μείνεις στη θέση σου.

- Καλά, καλά, θα τα πούμε αργότερα. Πάμε τώρα σ' ένα ξενοδοχείο να μείνετε προσωρινά. Εγώ θα ψάξω για σπίτι. Εσύ Άννα τη δουλειά σου. Βρήκε ένα δυάρι κοντά στη Σχολή Ευελπίδων, όπου και εγκαταστάθηκαν. Καθημερινά τις επισκεπτόταν. Δεν τις άφησε περιθώριο για άλλες αποφάσεις. Μίλησε με την Αλίκη. Της είπε όλη την ιστορία, χωρίς ψέματα. Της είπε την απόφασή του να εγκαταλείψει τα πάντα και να ζήσει μαζί τους κάπου μακριά απ' την Αθήνα. Τι μπορούσε να κάνει η Αλίκη; Δεν είχαν παντρευτεί δεν τον έδενε τίποτα πια μαζί της. Η καρδιά του πια ανήκε αλλού, θα ήταν άσκοπο να τον διεκδικήσει. Συμβιβάστηκε με την κατάσταση. Και μια μέρα μάζεψε τα πράγματά του και πήγε στο σπίτι τους. Εν τω μεταξύ υπέβαλε και την παραίτησή του από τη Σχολή. «Ο κύβος ερρίφθη» είπε.

Σε λίγο καιρό, αφού πήρε και η Άννα το πτυχίο της, έφυγαν για την επαρχία, σε μια πόλη μακριά από τα μέρη τους. Με τα πτυχία του και την πείρα του άνοιξε μεγάλο λογιστικό γραφείο. Δεν άργησε να γίνει πασίγνωστος και περιζήτητος. Η Άννα διορίστηκε καθηγήτρια στην περιοχή εκείνη. Κάθε Σαββατοκύριακο ήταν στο σπίτι τους.

Οι τρεις μαζί πια έσβησαν με μια μονοκονδυλιά το παρελθόν, ξόρκισαν τα φαντάσματά του. Κοιτάζουν τώρα όλοι στην Ανατολή. Μια νέα μέρα, μια νέα ζωή ξημερώνει. Κατακάθαρος ο ορίζοντας. Έχουν ακόμη μέλλον. Έχουν δικαίωμα στη ζωή, έχουν όραμα για μια νέα ζωή. Και την έζησαν.

Δημοτικό τραγούδι

Σίγουρα δεν είμαι ο καταλληλότερος χριτής των δημοτικών τραγουδιών αλλά έχω άποψη γιατί γεννήθηκα και μεγάλωσα με το κλαρίνο στ' αυτί. Ο μακαρίτης ο πατέρας μου το είχε κάτω από το προσκέφαλο δίπλα στη μπουκάλα με τη ραχί και όταν είχε κέφι το άρπαξε ξαφνικά, το χάιδευε και άρχιζε πάντοτε μ' εκείνο το «Κόφτην Ελένη την ελιά κι ας ζουρλαθούνε τα παιδιά...». Μιλάω και γράφω από εμπειρία. Καταλαβαίνετε, νομίζω, πως εμείς οι παλαιότεροι ζήσαμε και μεγαλώσαμε με το δημοτικό τραγούδι από το νανούρισμα της μάνας μας στη σαρμανίτσα μέχρι τώρα.

Συνοψίζοντας αυτά τα λίγα θα ήθελα να σας πω ότι το δημοτικό τραγούδι δε γράφεται. Αρχίζει με λίγους στίχους χαράς, λύπης, πόνου, αγάπης και θαυμασμού και σιγά - σιγά με το χρόνο συμπληρώνεται, στολίζεται και κάποια στιγμή έχουμε το απόσταγμα που είναι ένα ποτήρι ξέχειλο από αγάπη, χαρά, πόνο, νοσταλγία και ιστορία! Με όλα αυτά θα ήθελα προτού σας πω ένα τραγούδι να σας διηγηθώ μια στάλα ιστορικής θύμησης από τα μικρά μου χρόνια. Ήμουνα μεταξύ των πεντέξι ακροατών εκεί στην άκρη της χωραφιάς στον πλάτανο του Ζαχαρή και σε συζήτηση που είχαν οι μεγαλύτεροι για τα παντρολογήματα ο μακαρίτης Γληγόρης Πάνος (Γρηγόριος Πάνος) είπε πως γινότανε παλιά τα προξενιά. Είπε ότι βάζανε την κοπέλα καθάλα σ' ένα γάιδαρο και αυτός που τον έσερνε και γύριζε στους δρόμους (σοκάκια) του χωριού φώναζε δυνατά: «Κόρη, καλή κόρη, μα τι κόρη!». Ήθελε τα παιδιά του χωριού να γνωρίσουν αυτό το κορίτσι και να το παντρευτούν! Η εποχή ήταν δύσκολη, πολύ δύσκολη ιδιαίτερα για τα κορίτσια.

Υπήρχαν οικογένειες σκορπισμένες από το Αλών Γιώργη, Στενό, Γκιούρο, Παμπάλαια, Αφροζούμ, Ξηροπήγαδο, Σταυρός, Πολιτσά και σε πολλές άλλες τοποθεσίες που μόνο την Πασχαλιά (Λαμπρή) διέποντας άντρες και κορίτσια και τότε γνωρίζονταν.

Έπρεπε τα καημένα τα θηλυκά να τα ίδιον και να τα γνωρίσουν τα παιδιά για να σμίξουν να παντρευτούν και να φτιάξουν οικογένειες.

Άκουσα πολλές ιστορίες ζωντανές από πολλές βάβες να μολογάνε καημούς και χαρές χωρίς τελειωμό.

Και όμως επιζήσαμε πληθύναμε και σήμερα γεμίσαμε τον τόπο μέσα και έξω από την πατρίδα μας.

Είπα πολλά μωρέ παιδιά για να φτάσω στο ψαχνό και να σας ειπώ το τραγούδι που μέσα από λίγους ελάχιστους στίχους μας ξεναγεί στο ταξίδι της αγάπης!...

Τόσο γλυκά και τόσο όμορφα που κανένας μόνος του δεν θα τα κατάφερνε να τα βάλει στη σειρά αλλά, ο λαός (ο δήμος) όλος μαζί αγάλια-αγάλια, με το πέρασμα των γενεών και των χρόνων, μέσα από την εξέλιξη της ανθρώπινης ζωής και της φυσικής ομορφιάς, της συμπεριφοράς των ανθρώπων είδε, σκέφτηκε διάλεξε και αποφάσισε πως θα κάνει τη ζωή του πιο όμορφη, χαρούμενη και παραγωγική για την περαιτέρω εξέλιξη των ανθρώπων.

Ένας ο σκοπός, το ζευγάρωμα.

Και τώρα διαβάστε παρακάτω λίγους στίχους, το απαύγασμα της ομορφιάς και της αγάπης.

Όποιος θρει παρόμοιο, πιο σύντομο και πιο περιεκτικό κείμενο αγάπης γραμμένο από ανθρώπινο χέρι ας μας το γράψει εδώ στον «ΚΑΘΡΕΦΤΗ» να μείνει αιώνια στη μνήμη μας και στην καρδιά μας!...

Και τώρα το τραγούδι
Για εμπάτε αγόρια στο χορό,
κορίτσια στα τραγούδια,
να ιδείτε και να μάθετε
πως πιάνετε η αγάπη.
Από τα μάτια πιάνεται
στα χεῖλη κατεβαίνει
και από τα χεῖλη στην καρδιά
ριζώνει και δεν δημιουργεί!...

ΥΠ.

Υπάρχει τάχα πιο σύντομος ύμνος της αγάπης

«Αλαταριάς»

Τα λιγόημερα

(Τραγούδι από την Αθηνά της θειάκος μου της Γιωργοσπύραινας)

Σήμερα θέλω να κατεβώ
κάτω στην κρύα βρύση,
Για να' βρω την αγάπη μου
να την παρασκανιάσω.
Την βρήκα και τη σκάνιασα
νισάφη δεν της κάνω.

Εγώ ήβρα κι αρραβώνιασα
αν θες και συ παντρέψου!
για δεν μου λες να χαθώ
και άγρια βουνά να πάρω;

Κόρη μ' κι αν θέλεις να χαθείς
κι αν θέλεις να πεθάνεις
πάρε την άκρη του γιαλού
την άκρη το ποτάμι.

Μάσε της δάφνης τον καρπό¹
της πικρουλιάς το φύλλο
γαλακτισέτα με καπνιά
και πιέστα με το ξύδι.

Παρασκευή της τώλεγε
Σάββατο γίγκε αλήθεια
την Κυριακίτσα το πρωί
την βλάχα παν να θάψουν.

Τα τίνος είν' τα φλάμπουρα
τα πράσινα κρεβάτια: (ρωτάει ο γαμπρός)
της βλάχας είν' τα φλάμπουρα
τα πράσινα κρεβάτια! ...

Χρυσό μαχαίρι άδραξε
στα στήθη του το μπάζει.
Πάισαν και τα κιβούριασαν
τα δυο σ' ένα κιβούρι.

Το 'να φυτρώνει κάλαμος
και τα άλλο κυπαρίσσι!

Βεργολυγάει ο κάλαμος
φιλάει το κυπαρίσσι!

Για δες τε τα λιγόημερα
τα λιγοζωηζμένα!
πως αγαπιούνται ζωντανά
αγαπιούνται πεθαμένα!

Σημείωση:

Σκανιάζω: κάνω κάποιον να σκάσει.

Τραγούδι της τάβλας

Η βρυσούλα

Βρυσούλα με το κριό νερό
με την ιτιά μπροστά σου,
τίποτα δεν σου ζήλεψα
μόν' την γειτόνισσα σου.

Που 'χει τον άσπρο το λαιμό,
το μάγουλό της μήλο
ν' αγκάλιαζα τη λεμονιά
να φίλαγα τα μήλα.

Αυτά τα μήλα τα όμορφα
έχουν κακό δραγάτη,
όποιος τα κόψει κόβεται
κι όποιος τα φάει πεθαίνει...

Κι όποιος τα πάει σπίτι του
ρίζα δεν απομένει.
Εγώ τα κόβω κι ας τα κοπώ
τα τρώω και ας πεθάνω.

Και εγώ τα πάω σπίτι μου,
ρίζα μην απομείνει...

ΥΓ.
Κι αυτό από την Αθηνά την
εξαδελφή μου
Φλοκάτα: Το συγκούνι

Μάνα και γιος εμάλωναν
για μια αρβανιτοπούλα.
Μάνα μου θα την πάω εγώ
την αρβανιτοπούλα...

Πάρτηνε γιόκα' μ-πάρτηνε
κι από το σπίτι μ' φεύγα...
Διώξε με μάνα μ' διώξε με
με ξύλα με λιθάρια...

Θέλει σαπεί η φλοκάτα σου
κάθοντας στα σοκάκια,
θα σκάσει το χειλάκι σου
ρωτώντας τους διαβάτες!...

Διαβάτες που διαβαίνετε
τηράτε που περνάτε,
μην είδατε το γιόκα μου
το μοναχό παιδί μου! ...

Πέρα σ' εκείνο το βουνό
και στ' άλλο παραπέρα,
μαύρα πουλιά τον έτρωγαν
κι άσπρα τον τριγύριζαν...

Φάτε, φάτε πουλάκια μου
και εσείς χελιδονάκια,
κι αφήστε τη γλωσσούλα μου
και το δεξί μου χέρι.

Θέλω να γράψω μια γραφή
κι ένα καημένο γράμμα,
να στείλω της μανούλας μου
να μη με περιμένει!...

«Αλαταριάς»

ΕΙΔΗ ΦΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΗ

Επιμέλεια Γιάννη Χρ. Σπύρου

Το κείμενο που δημοσιεύεται κατωτέρω, αναφέρεται στην επικινδυνότητα των (15) ειδών φιδιών, που υπάρχουν στην ελληνική φύση.

Αντιγράφηκε από το διαδίκτυο (ιστοσελίδα του αγροτουρισμού) και καταχωρίζεται, ως έχει, στο περιοδικό μας. Έκρινα σκόπιμο, πως ενόψει μάλιστα της Άνοιξης και του Καλοκαιριού, όταν βοηθήσει τις νοικοκυρές που ασχολούνται με τους κήπους των σπιτιών τους, τους ψαράδες, κυνηγούς και κτηνοτρόφους, καθώς και κάθε άτομο, που θέλει να εμπλουτίσει τις γνώσεις του, για τα επικίνδυνα δηλητηριώδη φίδια.

Ακόμη μερικές οδηγίες σχετικά με τις πρώτες βοήθειες, που μπορούν να παρασχεθούν σε κάποιον που τον έχει δαγκώσει ένα επικίνδυνο δηλητηριώδες φίδι.

Τι να προσέχετε

Η επικινδυνότητα των φιδιών εξαρτάται από την παρουσία ή όχι αδένων με δηλητήριο που καταλήγει στα δόντια τους μέσω σωλήνα ή αύλακα, αλλά και από τον τρόπο που είναι διατεταγμένα τα δόντια τους στη σιαγόνα τους. Έτσι, χωρίζονται σε:

Άγλυφα: φίδια με δόντια, χωρίς δηλητήριο, ακίνδυνα.

Οπισθόγλυφα: φίδια, που τα δόντια τους είναι στη βάση των σιαγόνων και έχουν δηλητήριο, είναι όμως ακίνδυνα για τον άνθρωπο και τα μεγάλα ζώα, καθώς η θέση των δοντιών είναι τέτοια που δεν βυθίζονται στο δέρμα όταν δαγκώνουν.

Πρωτερόγλυφα: φίδια των οποίων τα δόντια με το δηλητήριο βρίσκονται μπροστά στη σιαγόνα και είναι ιδιαίτερα επικίνδυνα. Στην Ελλάδα πρωτερόγλυφα είναι μόνο οι οχιές.

Πρώτες βοήθειες

Σε περίπτωση που σας δαγκώσει μια οχιά, πρέπει πρώτα να κάνετε μια όχι πολύ σφιχτή επίδεση λίγα εκατοστά πάνω από το τραύμα και κατόπιν να επισκεφθείτε την κοντινότερη νοσηλευτική μονάδα, για να σας χορηγηθεί αντιοφικός ορός.

Ο ορός πρέπει να χορηγείται μόνο στην περίπτωση που το δάγκωμα προέρχεται από οχιά.

Αυτό μπορείτε να το συμπεράνετε από το σχήμα της πληγής. Εάν υπάρχουν δύο έντονα αποτυπώματα δοντιού, κι όχι απλές εκδορές, τότε πρόκειται σίγουρα για οχιά και χρειάζεστε ορό. Αποφύγετε να κόψετε την πληγή και να ρουφήξετε το δηλητήριο, καθώς το κόψιμο διευκολύνει το δηλητήριο να διεισδύσει ταχύτερα στην κυκλοφορία του αίματος. Επίσης προσπαθήστε να μείνετε όσο το δυνατό πιο ήρεμοι, καθώς το άγχος επιταχύνει την κυκλοφορία του αίματος και, μαζί, και του δηλητηρίου στον οργανισμό σας. Το δηλητήριο χρειάζεται (σε υγιή οργανισμό) τέσσερις με έξι ώρες για να αποβεί θανατηφόρο.

Ίσως τα συναντήσετε:

Από τα 21 είδη που υπάρχουν στην Ελλάδα, τα 15 που αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα είναι εκείνα με τη συχνότερη παρουσία στην ελληνική φύση.

Κοινή ονομασία	Εξάπλωση	Περιγραφή	Επικινδυνότητα
Τυφλίτης	Σε όλη την Ελλάδα	Ατροφικά μάτια, σώμα μαλακό, μήκος 40 εκ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Μικρός βόας	Σε όλη την Ελλάδα	Απότομο κόψιμο της ουράς, μεγάλο στόμα, μήκος 50 εκ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Σπιτόφιδο	Σε όλη την Ελλάδα	Κοκκινόχρωμες κηλίδες ή ταινίες στη ράχη που στο κεφάλι καταλήγουν σε ένα σχηματισμό σαν στέμμα, μήκος 1 μ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Λαφιάτης	Σε όλη την Ελλάδα	Τέσσερις σκουρόχρωμες γραμμές κατά μήκος της πλάτης, μήκος 2,5 μ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Δενδρογαλιά	Ηπειρωτική χώρα, Κέρκυρα, Κρήτη, Κύθηρα	Πράσινη, γκρι ή καφέ ράχη με μικρές σκουύρες κηλίδες και λεπτές γραμμές, κοιλιά κίτρινη ή άσπρη, μήκος 1,5 μ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Σαΐτα	Ηπειρωτική χώρα, Κυκλαδες	Έντονη λέπτυνση στο λαιμό, σκουρόχρωμες κηλίδες, μήκος 2 μ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Νερόφιδο (δύο είδη στην Ελλάδα)	Σε όλη την Ελλάδα εκτός από Κρήτη	Κίτρινο ή λευκό κολλάρο γύρω από το λαιμό. Ζουν κοντά στα νερά. Ποικιλία χρωματισμών, μήκος 2 μ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Μαυρόφιδο	Σε όλη την Ελλάδα	Βαθουλωμένα μάτια, μεγάλο μέγεθος σώματος, μήκος 2,5 μ.	οπισθόγλυφο (ακίνδυνο)
Αγιόφιδο	Πελοπόννησος, Κυκλαδες, Κρήτη	Κάθετη κόρη ματιού, μοιάζει με οχιά, μήκος 80 εκ.	οπισθόγλυφο (ακίνδυνο)
Ασινόφιδο	Βόρεια Ελλάδα	Μαύρες γραμμώσεις στο κεφάλι, μήκος 80 εκ.	άγλυφο (ακίνδυνο)
Οχιά, Αστρίτης	Σε όλη την Ελλάδα πλην των περιοχών εξάπλωσης των άλλων οχιών και την Κρήτη	Φουσκωμένα μάγουλα, γραμμή ζιγκ-ζαγκ στην πλάτη, έπαρμα σαν κέρατο στο κεφάλι, μήκος 90 εκ.	πρωτερόγλυφο (επικίνδυνο)
Οχιά της Μήλου	Μήλος, Κίμωλος, Σίφνος	Φουσκωμένα μάγουλα, γραμμή ζιγκ-ζαγκ, χωρίς έπαρμα, μήκος 90 εκ.	πρωτερόγλυφο (επικίνδυνο)
Οχιά, Βουνόχεντρα	Νησιά Ανατολικού Αιγαίου Έβρος	Φουσκωμένα μάγουλα, γραμμή ζιγκ-ζαγκ, χωρίς έπαρμα, πιο αδύνατο σώμα από την οχιά της Μήλου, μήκος 1,2 μ.	πρωτερόγλυφο (επικίνδυνο)
Οχιά, Αστρίτης	Βόρεια Ελλάδα	Φουσκωμένα μάγουλα, χωρίς έπαρμα, σκουύρο χρώμα σώματος (γραμμή ζιγκ-ζαγκ δυσδιάκριτη), μήκος 80 εκ.	πρωτερόγλυφο (επικίνδυνο)
Οχιά, Νανόχεντρα	Βόρεια Ελλάδα	Φουσκωμένα μάγουλα, γραμμή ζιγκ-ζαγκ χωρίς έπαρμα, μικρότερο μέγεθος από τις υπόλοιπες οχιές, μήκος 60 εκ.	πρωτερόγλυφο (επικίνδυνο)

Η ΨΩΡΟΚΩΣΤΑΙΝΑ

Ήταν μια πλούσια που φτώχεψε και πλούτισε με το παράδειγμά της τις σελίδες της ιστορίας μας. Ήταν μια καρδιά που ράγισε απ' τον πόνο και τη δυστυχία, αλλά δεν έπαψε ποτέ ν' αγαπά τον άνθρωπο και την πατρίδα.

Ήταν μια γυναίκα που έχασε τα λογικά της, για να διδάσκει μέσα στην παράκρουσή της γενεές γενεών τιμωρία του Σταυρού του Χριστού.

Λεγόταν Πανωραία Χατζηκώστα, μια αρχόντισσα με μεγάλη περιουσία από τις Κυδωνιές της Μικράς Ασίας, σύζυγος του Κώστα Αϊβαλιώτη, του πάμπλουτου έμπορου της μικρασιατικής γης.

Ήταν ο χρόνος που ξέσπασε η Ελληνική Επανάσταση. Το 1821. Τη χρονιά που καταστράφηκαν ολοσχερώς οι Κυδωνιές της Μικράς Ασίας μετά την αποτυχημένη επαναστατική κίνηση που επιχειρήθηκε εκεί. Όσοι επέζησαν απ' αυτήν ανάμεσά τους και η Πανωραία- μετέβησαν όπως-όπως στα Ψαρά. Με τις σκληρές της σφαγής του συζύγου της και των παιδιών της να κάνουν τον ύπνο της εφιάλτη και τα μάτια της βρύσες όταν ήταν ξύπνια, προσπαθεί να επιζήσει παντέρημη στο ξερονήσι των Ψαρών.

Ολομόναχη, φτωχή και ανήμπορη γυρίζει στο μικρό ψαροχώρι. Σύντομα ο τόπος καταφυγής της και το όνομα του συζύγου της της χαρίζουν το πρώτο παρασούκλι: **Ψωροκώσταινα!** Καλά που βρέθηκε ο λόγιος δάσκαλος της Ακαδημίας των Κυδωνιών και Φιλικός Βενιαμίν Λέσβιος μαζί με άλλους συντοπίτες της να τη βοηθήσουν και να τη συνδράμουν.

Όμως δεν άντεξε πολύ στα Ψαρά.

Δεν μπορούσε να ατενίζει απέναντι τη χαμένη γη της.

Σύντομα εγκαταστάθηκε στην τότε πρωτεύουσα του Ελληνικού Κράτους, το Ναύπλιο.

Εκεί ζούσε από τις υπηρεσίες που προσέφερε στον δάσκαλο Βενιαμίν Λέσβιο, ο οποίος και αυτός είχε καταφύγει στο Ναύπλιο και παρέδιδε μαθήματα για να ζήσει.

Το 1824 ο Βενιαμίν Λέσβιος πεθαίνει από τύφο και από τότε αρχίζει ένα άλλο μαρτύριο για την Πανωραία. Μόνη και άγνωστη βγάζει το ψωμί της, πότε κάνοντας την αχθοφόρο, πότε την πλύστρα και πότε ζητώντας ελεημοσύνη.

Παράλληλα με τη ζωή της Πανωραίας πορεύεται και η Επανάσταση των Ελλήνων.

Εκείνη την περίοδο δοκιμάζονταν αρκετά εξαιτίας της επελάσεως του Ιμπραήμ ο οποίος στο πέρασμά του άφηνε εκατοντάδες ορφανά, που συγκεντρώνονταν στον Ναύπλιο.

Το δράμα των ορφανών συντάραξε την ευαίσθητη καρδιά της Πανωραίας. Στα πρόσωπά τους είδε τα δικά της παιδιά που το ίδιο χέρι τα κατέσφαξε. Ζήτησε και πήρε υπό την προστασία της τα ορφανά παιδιά! Για να τα θρέψει, περνούσε από σπίτι σε σπίτι και ζητιάνευε.

Είχε παραμελήσει σε τέτοιο βαθμό τον εαυτό της που τα αλητάκια της παραλίας την πείραζαν και αντί Ψωροκώσταινα κοροϊδευτικά την αποκαλούσαν Ψωροκώσταινα.

Το 1826 έγινε έρανος στο Ναύπλιο, για να βοηθήσει το μαχόμενο Μεσολόγγι. Στήθηκε ένα τραπέζι στην πλατεία, αλλά λόγω της γενικής φτώχειας και εξαθλίωσης κανένας δεν πλησίαζε να προσφέρει.

Τότε η φτωχότερη όλων, η Ψωροκώσταινα του Ναυπλίου, πλησίασε, έβγαλε το ασημένιο δαχτυλίδι που φορούσε στο δάχτυλό της κι ένα γρόσι που είχε στην τοέπη της και τα παρέδωσε στην ερανική επιτροπή λέγοντας: «Δεν έχω τίποτε άλλο απ' αυτό το δαχτυλίδι κι αυτό το γρόσι. Αυτά τα τιποτένια προσφέρω στο μαρτυρικό Μεσολόγγι». Ύστερα από αυτή τη χειρονομία κάποιος από το πλήθος φώναξε: «Για δέστε η πλύστρα Ψωροκώσταινα, πρόσφερε τον οβιόλό της!» Κι αμέσως το φιλότιμο του Έλληνα ξύπνησε. Άρχισαν να προσφέρουν λίρες, γρόσια και ασημικά. Από τότε βαφτίστηκε κι επίσημα στην τοπική κοινωνία του Ναυπλίου ως Ψωροκώσταινα!

Λίγο αργότερα όταν ο Καποδίστριας ίδρυσε Ορφανοτροφείο, προσφέρθηκε ηλικιωμένη πια και με σολεμένο το νου από τον πόνο και τις στερήσεις να πλένει τα ρούχα των ορφανών χωρίς καμία αμοιβή. Εκεί τη βρήκε ο θάνατος.

Οι επίσημοι δεν την τίμησαν.

Την τίμησαν όμως με τον καλύτερο τρόπο τα παιδιά του Ορφανοτροφείου, συνοδεύοντάς την στην τελευταία της κατοικία με λυγμούς και αναφιλητά.

Αυτή ήταν η γυναίκα που χάρισε το παρατσούκλι της σ' όποιον θέλει να περιγράψει την ανέχεια και τη φτώχεια.

Ή σ' όποιον θέλει να μιλήσει απαξιωτικά για κάποιον, προσδιορίζοντάς τον ως τον «φτωχό συγγενή» ενός συνόλου ή τον «τελευταίο τροχό της αμάξης». Χαρακτηρισμός που και την εποχή του Καποδίστρια σε κάποια συνεδρία της Συνελεύσεως κάποιος απέδωσε στο ελληνικό δημόσιο και κατόπιν το 1942 σε άλλη συνεδρίαση της Βουλής κάποιος βουλευτής απέδωσε στην Ελλάδα. Τούτες τις ώρες που το έθνος μας περνά δύσκολες στιγμές και πολλοί συνανθρωποί μας βρίσκονται στα όρια της απόγνωσης, χρειάζονται ψυχές σαν την απλή Ψωροκώσταινα, να νοιαστούμε για τον συνέλληνα, τον πατριώτη και για το μέλλον της φτωχής μας Πατρίδας.

Να στερηθούμε για χάρη των φτωχών των ανέργων και των πεινασμένων.

Να σταθούμε με ανθρωπιά και κατανόηση στους πάσχοντες συνανθρώπους μας. *Να μιμηθούμε την Ψωροκώσταινα!...*

Σημείωση:

Στοιχεία του παρόντος άρθρου

Έχουν ληφθεί από το θρησκευτικό

Περιοδικό «Ο Σωτήρ»

«Αλαταριάς»

Αναμνήσεις: Ο πλούτος της ζωής

Γράφει ο Χρήστος Γ. Σπύρου

Επιμέλεια κειμένων: Γιάννης Χρ. Σπύρου

συνέχεια προηγούμενης έκδοσης περιοδικού ΚΑΘΡΕΦΤΗ του Γενάρη 2011

Ήταν Μάρτιος 1935.

Ήμουν τότε (12) χρονών. Θυμάμαι το εξής περιστατικό.

Κάθονταν αρκετοί γέροντες χωριανοί στην πλατεία του χωριού μας, εκεί περίπου, που είναι σήμερα το μνημείο των πεσόντων. Κάποια στιγμή έρχονταν από το μαγαζί ο Γιαν' Μπαλωμένος με τον Χρήστο Πατσούρα, είχαν βέβαια ρουφήξει κάμποσα ποτήρια κρασί. Για πες μας ρε Γιάννη για τον Βενιζέλο τον πείραξε ο Χρήστος. Αχα να σας πω. Βενιζέλε που θα πας, βγήκε ο Τραχανάς να φας και η κυρία Βενιζέλου ξέχασε και το καπέλλο.

Αρκετοί γέροντες χαμογέλασαν, όμως ο Κώστας Γεωργάκης, ο Βασιλ' Παπαδημήτρης και ο Μήτσος Γιωτάκης, κούναγαν το κεφάλι τους απογοητευμένοι. Οι τρείς αυτοί γέροντες διάβαζαν εφημερίδες και ήξεραν για τη φυγή του Βενιζέλου στη Γαλλία.

Το χωριό μας είχε δύο καλόγερους, τον Κύριλλο και τον Ανανία.

Όταν ήμουν Αντάρτης στο Παχτούρι, λίγο πριν τη Μεσοχώρα, ένας καλόγερος στο Μοναστήρι της Αγίας Κυριακής μου είπε, πως εδώ στο Μοναστήρι, είναι οι τάφοι των Καλογέρων από τα Τζουμέρκα.

Ρώτησα τη μάνα μου και μου είπε.

Ο Κύριλλος ήταν από το σόο του πατέρα μου και ο Ανανίας ήταν από το σόο της Μήτσου Βασίλαινας.

Το δάσος του Αμαζονίου έπιασε φωτιά.

Όλα τα ζώα άρχισαν να τρέχουν προς την αντίθετη κατεύθυνση για να σωθούν. Ελέφαντες, λιοντάρια, λύκοι, αλεπούδες κ.λπ.

Ένα σπουργιτάκι που είχε τη φωλιά του σε ένα έλατο, όχι και μεγάλο, βούτηξε στο νερό, γέμισε το στοματάκι του, γύρισε στο έλατο, έριξε το νερό στη φωτιά και ξαναγύρισε στο ποτάμι να ξαναπάρει νερό.
- Τότε το ρώτησαν τα άλλα ζώα και πουλιά.

- Τι κάνεις εκεί να καείς μαζί με το έλατο; Το σπουργιτάκι απάντησε:
- Κάνω το καθήκον μου, όση δύναμη έχω, τόσο νερό φέρνω να σβήσω τη φωτιά. Αν κάνατε και εσείς το ίδιο θα είχε σβήσει η φωτιά.

Η ΠΑΠΑΛΙΑ

- Θα ήθελα Λιάκο να μας περιγράψεις κάπως και την Παπάλια, το θερινό οικισμό κάτω από τον Προφήτη Ηλία.
- Τι μου θυμίζεις τώρα! Είπε ο Λιάκος.
- Η νοσταλγία αρχίζει να διαλύεται, φέρνοντας μου ένα γλυκό χτυποκάρδι, στο άκουσμα της λέξης «Παπάλια».

Με την φαντασία μου φτάνω στην Αγία Τριάδα και από εκεί στο Λαιμό. Από εκεί αντικρίζεις ολόκληρο τον οικισμό της Παπάλιας. Το τοπίο είναι τόσο γνωριμό, καταδικό μου θάλεγα. Υπάρχουν κάπι σπιγμές από τη μοίρα κορυφαίες.

Γραφικές ραχούλες και λαγκάδια πνιγμένα στο πράσινο, με το ρυάκι να κυλά γαργαριστό, σχηματίζοντας στο πέρασμα του, μικρές λιμνούλες με πεντακάθαρο νερό.

Εκεί, τα λιγοστά μας πρόβατα, που έβοσκαν στις γύρω πλαγιές της Μπέτσιας, της Λάσκας και της Αγριομηλιάς, έτρεχαν, πρώτα στις πλακανίδες να γλύφουν το αλάτι που τους είχε βάλει η βοσκοπούλα και ύστερα στις λιμνούλες με το νερό.

Ακούστηκε πιο πέρα το τραγούδι της Μυρτώς «... πόσο πουλιέται το φελί (φιλί) στη Δύση στην Ανατολή!!»

Ήταν μια παραφωνία στην τόσο όμορφη ατμόσφαιρα. Ας ήταν όμως διότι το «φελί» Μυρτώς χάνονταν στα ακούσματα της πετροπέρδικας και του πετροκότυσφα.

Στο απέναντι βραχάκι, ο πιστικός τριγυρνούσε την πιτσικάτα και σκόρπιζε χαρούμενα και με σκέρτσο το κελάνδημα του.

Πώς να μην νοσταλγείς αυτά τα ακούσματα!

-Άκουσα να λαλούν πέρδικες πρώι πρώι στη Λάσκα, είπε ο Γιώργης, πρέπει να κοιτάξουμε τις τσιόπνες, θα πιάστηκε καμιά πέρδικα κι αν την αφήσουμε μέχρι το δειλινό θα βρωμίσει.

Αφήσαμε τα πρόβατα να βόσκουν στην πλαγιά στα αγρίδια και κατηφορίσαμε προς την Λάσκα.

Πράγματι είχαν πιαστεί δυο πέρδικες και ένα περδικόπουλο.

Η χαρά μας ήταν απερίγραπτη, πήραμε από μια πέρδικα εγώ και ο Γιώργης και το περδικόπουλο το δώσαμε στο Γιάννη που δεν μετείχε στην παρέα με τις τσιόπνες.

Βγάλαμε τα έντερα από τις πέρδικες να μην μυρίσουν και ρίξαμε κλήρο ποιος θα τις πάει στο σπίτι μας και ποιος θα καθίσει στα πρόβατα. Έτσι γινόταν πάντα.

Τα πρόβατα ήταν ήσυχα ζωντανά, δεν έφευγαν μακριά μας και εμείς με τη φλογέρα παίζαμε ρυθμούς με στόχο το τραγούδι του χωριού μας την «κολώνα στο στενό» και πόσο πουλιέται το «φελί» της Μυρτώς!!

- Την είδα να κλαίει, καθισμένη στα ίσκια της κερασιάς στην αγριομπλιά.
- Τι έπαθες Μυρτώ και σκούζεις; Τη ρώτησα, βάζοντας όση γλύκα μπορούσα στη φωνή μου.

Γιατί με κοροϊδεύετε με το τραγούδι μου, εγώ έτσι το άκουσα από το γραμμόφωνο του Νικόλα Πατσούρα. Μου είπε.

- Μυρτώ μου, δεν έλεγε «φελί» η τραγουδίστρια, έλεγε φιλί, μόνο εκεί κάνεις λάθος. Θέλεις να σου δώσω ένα φιλί να το καταλάβεις πως το εννοεί η τραγουδίστρια;
- Σαν δεν ντρέπεσαι, ήταν η απάντηση της Μυρτώς και κοκκίνισαν τα μάγουλα της σαν παπαρούνα.
- Μην πεισμώνεις Μυρτώ μου, εγώ για καλό το είπα.
- Θα μας δουν, ήταν η απάντηση της και κατέβασε το βλέμμα της.
- Ποιοι θα μας δουν, τα πρόβατα αυτά δεν καταλαβαίνουν από τέτοια φερσίματα.

Ήταν το πρώτο μας φιλί, δεν ξέρω τι ένιωσα, ήταν σα αν με έκαψαν με κάτι γλυκό, χωρίς πόνο. Καθίσαμε στον ίσκιο της κερασιάς.

Έβλεπα την εξαίσια γάμπα και το στήθος της Μυρτώς όμορφο και τσιτωμένο να τρέμει κάτω από τη νεανική ματιά μου. Ως εκεί όμως, ούτε το χέρι να πλησιάσει, ούτε φιλί να ξανατολμήσει ο δικός μας.

Η Παπάλια είχε την ξεγνασιά της, είχε όμως τις δυσκολίες, τη φτώχια και τη μιζέρια.

Ήταν όμως όλοι στην ίδια μοίρα και οι δέκα περίπου οικογένειες που κατοικούσαν εκεί το καλοκαίρι.

Η Παπάλια ήταν ένας μικρός οικισμός με λιγοστά σπίτια, χτισμένα στην άκρη της χαράδρας της Τσούκας. Τα σπίτια, μικρές αγροικίες, είχαν ένα ή και δύο δωμάτια, χωρίς πάτωμα και ταβάνι, χωρισμένος ο χώρος με ξυλόδεμα, χωρίς εσωτερική πόρτα, χωρίς σοβάτισμα.

Στην Παπάλια ανέβαιναν από την Πολίτσα το καλοκαίρι (Ιούνιος, Ιούλιος μέχρι τις 15 Αυγούστου) οι Πατσουραίοι, οι Σιωταίοι και οι Κοκκιναίοι. Τα σπιτάκια λιγοστά και στην άκρη τους τα μαντριά για τα γιδοπρόβατα και τις αγελάδες. Ανάμεσα στα σπίτια των Πατσουραίων, το αλόνι, σε περίοπτη θέση, με θαυμάσια θέα. Από εκεί βλέπεις την Τσούκα με τους απότομους γκρεμούς που φτάνουν μέχρι την Πλατανιά της Πολιτσάς. Το Καλοβράσι και το φιδωτό και απότομο δρομάκι του, που ξεκινά από τα χριστογεωργαϊκά της Πολιτσάς. Βλέπεις από εκεί τη μισή χαράδρα του Αράχθου από τη σμίξη μέχρι την Κωστελάτα και την Κλίφκη.

Προς την ανατολική πλευρά την Αγία Τριάδα και τον Προφήτη Ηλία με το πευκοδάσος και το ελατόδασος, καταπράσινα στολίδια των Ραφταναίων και του Αμπελοχωρίου.

Την Παπάλια την διασχίζει ένα ξερολάγκαδο που χωρίζει τα αμπέλια με τις κερασιές της νοτιοανατολικής πλευράς και τα μικρά αλλά καρπερά πεζούλια της βορινής πλευράς, που στην κορυφή της είναι κτισμένα τα σπιτάκια.

- Μετά το δεκαπενταύγουστο πηγαίναμε για λίγες μέρες στην Πολιτσά, να μαζέψουμε το καλαμπόκι, τα σταφύλια, τα σύκα κ.λπ. είπε η κυρά Αποστόλαινα.

Τα σύκα που μαζεύαμε, τα ανοίγαμε, τα απλώνανε οι νοικοκυρές στον ήλιο και στη συνέχεια με λίγο μέλι φτιάχναμε τις περίφημες σκομαΐδες για το χειμώνα.

Πρώτη μας δουλειά ήταν να μεταφέρουμε τα βαρέλια στα αναθρυστικά και αφού τα γεμίζαμε με νερό και ρίχναμε δυο τρεις μεγάλες πέτρες στον πάτο τους, να μην τα πάρει το ποτάμι σε περίπτωση μεγάλης βροχής και κατεβασιάς τα αφήναμε εκεί μερικές μέρες ώσπου να φουσκώσουν οι δόγες και κρατούν, χωρίς απώλεια, το μούστο.

Όλα ήταν δύσκολα, ακόμα και το μάζεμα των σταφυλιών, αφού ήταν κρεμασμένα τα τσαμπιά στις πανύψηλες μελικοκιές και στα πουρνάρια. Εκεί ήταν η δουλειά των παιδιών, που ανεβαίναμε σαν τα σκιουράκια στα δέντρα, με τα καλάθια δεμένα με τριχιά, τα γεμίζαμε με τα σταφύλια τα κατεβάζαμε από τα δέντρα και οι κοπέλες τα άδειαζαν στα βαρέλια, αφού πρώτα τα ζουμπούσαν να βγάλουν το χυμό τους.

Τα αφήναμε εκεί στα βαρέλια μέχρι του Αν Δημήτρη που θα φέρνανε το ρακοκάζανο της Γιαννόταινας να βγάλουν το τσίπουρο.

Έλεγαν ότι η ρακή (τσίπουρο) της Πολιτσάς ήταν η καλύτερη από το τσίπουρο του χωριού, διότι τα σταφύλια της ήταν πολύ γλυκά, είχαν ζάχαρο και ήταν καθαρά και μυρωμένα.

Να μην σου τύχει να σε ανεβάσουν σε κανένα πουρνάρι να μαζέψεις σταφύλια, επειδή το κορμί σου, αν είχες βγάλει το πουκάμισο και τα πόδια σου γινόταν κατακόκκινα από τα τσιμπήματα των φύλλων του. Ας ήταν όμως, όταν το καλάθι σου το περίμεναν δυο τόσο όμορφες κοπέλες, όπως ήταν αυτές οι δύο αδερφές, που η μια ήταν ομορφότερη από την άλλη, τι θα έκανες θα έλεγες όχι στο κάλεσμα τους να τις βοηθήσουμε να τρυγήσουν τα σταφύλια από τα δύο πουρνάρια και να προλάβουν να γυρίσουν τα βράδυ στο χωριό;

Δεν ήταν σωστό να τις αφήσουμε αβοήθητες, ούτε να ανέβουν στα πουρνάρια, άλλωστε οι γυναίκες δεν ήταν πρέπον να ανεβαίνουν στα δέντρα για ευνόητους λόγους.

- Αυτή η μικρή, είναι πολύ όμορφη, μα τόσο όμορφη σα νεράιδα του παραμυθιού, είπε ο Βάγγος.

- Και η μεγαλύτερη της είναι εξίσου όμορφη, γιατί τις ξεχωρίζεις; Του είπα.

- Θα σου θυμίσω, είπε ο Βάγγος, αυτά που μου διάβασες από το βιβλίο του Χριστοβασίλη για τη Λεϊλά, όταν την περιέγραφε σαν εξαίσια ομορφιά με τα μαύρα της τα μάτια, με τα μακρυά και δοξαρωτά φρύδια της, τα κλαδευτερωτά ματόκλαδα της, τα κοραλένια χειλή της, το ασπροκάθαρο μέτωπό της, τα μακρυά σκούρα μαλλιά της, το λαμπαδένιο κορμί της ... πως αλλοιώς θέλεις να την περιγράψω, αυτή είναι η μικρή μας ομορφιά που μας καλεί να τρυγίσουμε τα σταφύλια της από τα δύο πουρνάρια της!!!

Είναι δυνατόν να πούμε όχι;

- Έχεις δίκαιο, του είπα, αλλά και η μεγαλύτερη έχει όλες αυτές τις χάρες που τόσο όμορφα τις περιγράφει ο Χριστοβασίλης και μπράβο σου που έμαθες απέξω αυτό το κείμενο.

Ανεβήκαμε με το Βάγγο στα πουρνάρια, μαζέψαμε τα σταφύλια και τα κατεβάσαμε στα καλάθια. Ευτυχώς δεν ήταν πολλά, το κορμί μας όμως έγινε κατάστικτο από τα πουρναρόφυλλα, επειδή βγάλαμε τα πουκάμισα μας να μνη τα σκίσουμε και έτσι από τη μέση και πάνω είμασταν γυμνοί. Θέλαμε να δείξουμε και παλικαροσύνη στα δύο όμορφα κορίτσια, τρομάρα μας.

Όταν κατεβήκαμε από τα πουρνάρια και καθίσαμε στον ίσκιο να ξεκουραστούμε, εγώ έβλεπα το κατακόκκινο κορμί του Βάγγου και κρυφογελούσα, το ίδιο έκανε και ο Βάγγος.

Τα κορίτσια είχαν ξεκαρδιστεί στα γέλια και προσπαθούσαν με ένα άσπρο πανί να καθαρίσουν τον ιδρώτα μας.

Το άγγιγμα του χεριού της στο κορμί μου, έφερε μια γλυκιά ανατριχιλά πρωτόγνωρη στην πλειά μου.

Ας ήταν όμως και άλλο πουρνάρι με σταφύλια να είχαν θα πήγαινα ευχαρίστως να τα τριγύσουμε αρκεί να ήταν μαζί μας οι όμορφες κοπέλες.

Μπερδεμένο πράγμα η ψυχή του ανθρώπου, δεν ξορκίζεται με τίποτε η επιθυμία και ιδιαίτερα ενός έφηβου αμούστακου παιδιού.

Το μάζεμα των καλαμποκιών, ήταν και αυτό ένα όμορφο πανυγήρι. Οι κοπέλες έκοβαν τα καβάκια και τα αγύρια πιο γερά και δυνατά τα μετέφεραν στις αυλές των σπιτιών για το ξεφλούδισμα.

Το ξεφλούδισμα γινόταν κυρίως τα βράδια και όταν είχε φεγγάρι ήταν σκέτο πανυγήρι.

Συνεζίζεται ...

Αμπελοχωρίτικο κρασί

Το αμπέλι από το οποίο παράγεται το κρασί έχει ιστορία εκατομμυρίων χρόνων. Όπως αναφέρεται η οινοφόρος άμπελος πρωτοεμφανίστηκε και αναπτύχθηκε μεταξύ Ευξείνου Πόντου και Κασπίας θάλασσας και Μεσοποταμίας, όπως καλλιεργείται σήμερα σε διάφορες ποικιλίες. Το αμπέλι είναι πολυνετές φυτό ο βιολογικός κύκλος είναι ετήσιος και η ποιότητα του σταφυλιού εξαρτάται από πολλούς παράγοντες.

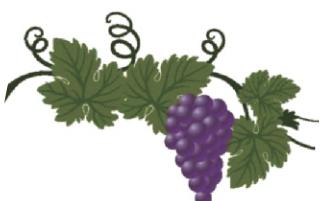
Οι βασικότεροι είναι η ποιότητα του εδάφους και οι καιρικές συνθήκες γι' αυτό το κρασί που παράγουμε στο χωριό μας δεν ήταν πάντα το ίδιο ποιοτικώς. Το σημαντικότερο όμως ρόλο στην παραγωγή του κρασιού παίζει η ποικιλία. Η ποικιλία των αμπελιών του χωριού μας ήταν καλή. Το έδαφος επικλινές κατάλληλο για αμπέλια γι' αυτό παράγαμε εκλεκτό κρασί αποτέλεσμα της ποιότητος ήταν το πρώτο βραβείο της Διεθνούς Έκθεσεως Θεσσαλονίκης.

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλές επιστημονικές μελέτες και απέδειξαν ότι το κόκκινο κρασί που παραγόταν και στο χωριό μας έχει ιδιαίτερη ευεργετική επίδραση στην υγεία μας, όταν πίνεται με μέτρο και δεν γίνεται κατάχρηση δηλαδή ένα με δυο ποτηράκια την ημέρα κάνει καλό.

Οι καιροί όμως αλλάζουν. Το χωριό μας που ήταν γεμάτο αμπέλια εξ ού και το όνομά του Αμπελοχώρι είβγαζε το καλύτερο κρασί της περιοχής και από τα καλύτερα της Ελλάδας και κάθε σπίτι είχε στο υπόγειό του βαρέλια γεμάτα κρασί όλον τον χρόνο σήμερα κατάντησε να αγοράζει σταφύλια από την Πελοπόννησο για να φυιάξει λίγο κρασί για το σπίτι. Τα αμπέλια έχουν εγκαταλειφθεί και η περιοχή γέμισε δέντρα και αγριογούρουνα μιας και απαγορεύεται το κυνήγι. Έμεινε όμως το όνομα για να θυμίζει στις μελλοντικές γενεές ότι κάποτε σ' αυτόν τον έρημο τόπο ήταν τα αμπέλια.

Χρ. Δ. Anastasiou

Mia αληθινά πονεμένη ιστορία

Κ

ταν πολύ μικρό και στα χρόνια και στο σώμα.

Ντυμένο με μια φουστίσα, φτιαγμένη από σακούλα μάλλινη (σακί), μισότριβη, χωρίς μανίκια, χωρίς «ισουράπια» (κάλισες), κουρνιασμένο κοντά στη γωνιά με το τζάκι αναμμένο για να μπν κρυώνει πολύ, αφού ήταν χειμώνας.

Ορφανό από τη μανούλα του που χάθηκε κάπου εκεί στους Κωστακιούς Άρτας, που ξενοδούλευε για λίγο καλαμπόκι και λίγο σιτάρι, και τις ελεύθερες ώρες μαζεύαν μαζί με την αδερφή της στάχυα, που έμεναν μετά το θερισμό, για λίγο σιτάρι.

Πέθανε αβούθητη στην άκρη του χωραφιού, με την μικρότερη αδερφή της να κλαίει βουβά, αφού καμιά βούθεια δεν υπήρχε και δεν μπορούσε να της προσφέρει κάτι τι που να την γλιτώσει από το θάνατο.

Τις μάζεψαν οι κάτοικοι του χωριού και την μεν πεθαμένη την κίνδεψαν εκεί στο χωριό, τη δε άλλη, αφού της έδωσαν λίγο αλεύρι και λίγο λάδι, την έστειλαν στο χωριό της.

Ήταν συγκινητική η στιγμή, όταν κατακουρασμένη από τον ποδαρόδρομο έφθασε ένα μεσημέρι στην Παπάλια. Εκεί ήταν η οικογένεια της, επειδή ήταν καλοκαίρι και τα παιδιά της με τον παππού τους είχαν φύγει από την Πολιτσά και είχαν εγκατασταθεί για τους καλοκαιρινούς μήνες στην Παπάλια με τα λίγα ζωντανά τους.

- Έφερες αλεύρι, μάνα; Ήταν η πρώτη φωνούλα που άκουσε από τον μικρό της γιό, αφού είχε αρκετές μέρες να δει ψωμί και το γάλα το έπινε χωρίς λίγο ψωμάκι.

Το γάλα ήταν που τα κρατούσε στη ζωή και τα αυγά από τις δικές τους κότες. Είχαν όμως και πατάτες που είχαν βγάλει στην «Αγρομπλιά», ήταν αρκετές αυτή τη χρονιά και ήταν νοστιμότατες, όταν η θειά Ρίβα τους έδινε και λίγο αλάτι, δυσεύρετο την εποχή εκείνη.

- Αλεύρι έφερα παιδάκι μου, την αδερφή μου δεν έφερα, μου την πάρε ο χάρος και την άφοσα εκεί στον κάμπο και δε θα την ξαναδώ!!

Άρχισε να κλαίει με γογγυτά και σε λίγο από την εξάντληση και τον αβάσταχτο πόνο λιποθύμησε. Έτρεξε η κόρη της να φέρει λίγο νερό κρύο, να την περιβρέξει, να της τρίψει τα χέρια με ρακί, οινόπνευμα δεν υπήρχε, και σε λίγο συνήλθε, ανάσανε βαθιά, ήπιε λίγο νερό και αφού συνήλθε, μας διηγήθηκε τα βάσανα της και τον χαμό της αδερφής της.

Όλοι κλαίγαμε και έτσι ξεχάσαμε την πείνα μας. Οι κοπέλες της χάιδευαν τα χέρια και ο γιός της είχε κουρνιάσει στην αγκαλιά της.

Η σκηνή ήταν συγκινητική και δεν περιγράφεται!

Δεν υπάρχουν λόγια να περιγράψει κάποιος την πονεμένη εκείνη στιγμή!

Ας έρθουμε όμως στον μικρούλι που κουρνιασμένος στην άκρη του περίμενε πότε η Μπτριά θα βγάλει την καλαμποκίσια κουλούρα από την γαστρούλα (μικρή τριγωνική γάστρα) να του δώσει ένα κομματάκι ψωμάκι, που τόσο το ήθελε, αφού πεινούσε και η κοιλίτσα του «διαμαρτύρονταν» με το γλου-γλου που έκανε. Η θεία του θα του έφερνε λίγο γάλα από την αγελάδα, αλλά ακόμια δεν είχε φανεί, κι αυτό κοιτούσε μια την πόρτα πότε θ' ανοίξει να φανεί η θεία με το γάλα και μια την γαστρούλα με την κουλούρα. Τελικά η σκληρή και άκαρδη Μπτριά που ποτέ της δεν είχε αποκτήσει παιδιά αν και είχε παντρευτεί πολλές φορές, έβγαλε την κουλούρα και την απίθωσε πάνω στο φτιαγμένο από πλεγμένα ξύλα τραπέζι.

Για ένα πεινασμένο παιδάκι ήταν πρόκληση η αχνισμένη κουλούρα κι έτσι άπλωσε το χεράκι του να την αγγίξει, πιστεύοντας ότι μπορεί να κόψει ένα κομματάκι.

Mn ακούσθηκε άγρια η φωνή της Μπτριάς. Θα καείς, του είπε.

Γύρισε στη γωνίτσα του και κοιτούσε παρακλητικά τον πατέρα του.

Τα χέλια (ζαπόχελα) τηγανίζονταν στη φωτιά και άφοναν μια διαφορετική και βαριά μυρωδιά, πρωτόγνωρη στο σπίτι.

Άνοιξε η πόρτα και μπήκε στο δωμάτιο η θεία του, η οποία έφερε το λίγο γάλα για το παιδί. Αναθάρρυνε ο μικρούλης πεινασμένος και ξαναδοκίμασε να πάρει λίγο ψωμάκι.

- Mn σου είπα, ακούσθηκε και πάλι η φωνή της Μπτριάς, θα καείς και θα σκούζεις.

Μαζεύτηκε και πάλι στη γωνίτσα και άρχισε να κλαίει με αναφίλπτά.

- Τι ζητάει το πεινασμένο παιδάκι, της είπε η θεία του, δεν ζητάει χέλια, γιατί δεν ξέρει τι είναι, ούτε μπορεί να φάει ξεροτηγανισμένο ζαπόχελο, λίγο ψωμάκι προσπαθεί να πάρει και εσύ τον μαλώνεις με την αγριοφωνάρα σου. Λίγο φιλότιμο δε βλάπτει. !!!

Αυτά είπε και πήρε μόνη της ένα κομματάκι ψωμί, το έριξε μέσα στο γάλα και το έδωσε στο παιδάκι να φάει για βραδινό.

Η δυστυχία ήταν διάχυτη και η έλλειψη της μανούλας του, ήταν ακόμα πιο βαριά, ασήκωτη για την πλικία του. Τα δάκρυα έτρεχαν από τα ματάκια του και ο αναστεναγμός τσάκιζε και την πιο άποντ και σκληρή καρδιά, εκτός φυσικά από της Μπτριάς και του άκαρδου πατέρα, που καθόταν στην άλλη άκρη του tzakioύ με ροκόφυλλο για φύλλο και λίγο αλύσφακο, επειδή καπνός δεν υπήρχε, το πολύ λίγο που διέθετε τον ανακάτευε με φύλλα από αλύσφακο και έτσι «έστριβε» το τσιγάρο του.

Τώρα με νόμο προσπαθεί η κυβέρνηση να απαγορεύσει το κάπνισμα.

Δεν πιστεύω να πετύχει, αφού δεν το πέτυχε η ανέχεια και η φτώχεια, είναι αδύνατο να τα καταφέρει ο νόμος της απαγόρευσης.

Αυτά τα περιστατικά φώλιασαν για τα καλά στη μνήμη μου και είναι δεμένα με τα zώα στην Πολιτσά.

Θ. Πατσούρας

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΠΕΛΟ

Μια μέρα, σ' ένα κατάστημα με ενδύματα ανδρικά και γυναικεία μαντήλια, καπέλα κ.ά. μπαίνει ένας κύριος γύρω στα 60 και μια δεσποινίδα όχι πάνω από 25.

Μόλις μπήκαν, η δεσποινίδα κατευθύνθηκε σ' ένα τμήμα που κρέμονταν κάποια πολύχρωμα φουλάρια και ο κύριος προς τον πάγκο που καθόταν ένας νεαρός.

- Τι θα θέλατε; Του λέξι ευγενικά.

- Θα ήθελα μια ρεπούμπλικα σε γκρι σκούρο χρώμα, να ταιριάζει με κάποια κοστούμια μου. Θέλω καλή ποιότητα, να την έχω για πολλά χρόνια.

Κατεβάζει ο νεαρός μερικές σε διάφορα νούμερα.

Δοκιμάζει τη μια ο κύριος, του ερχόταν μεγάλη.

Δοκιμάζει άλλη ήταν στα μέτρα του. Αυτή θα πάρω, είπε.

Εκείνη τη στιγμή ακούγεται η φωνή της δεσποινίδας.

- Αγάπη μου, έλα να δεις, μου πάει αυτό;

- Πηγαίνει προς τα κει ο κύριος, τη βλέπει, της δίνει ένα φιλί και της λέει Είσαι κούκλα.

Ο νέος έμεινε ξερός, άλαλος. Άλλο και τούτο. Αγάπη μου, φιλί.

Γυρίζει ο κύριος. Είναι η γυναίκα μου λέει.

Είμαι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο. Την είχα φοιτήτρια.

Αγαπηθήκαμε και πριν από ένα μήνα παντρευτήκαμε.

Λοιπόν το καπέλο μου. Να, ετούτο θα πάρετε, λέει ο νεαρός.

Το βάζει πάλι στο κεφάλι ο κύριος και το κατέβηκε ως τα αφτιά.

- Μα αυτό είναι μεγάλο, δε μου κάνει.

- Δεν είπατε ότι το θέλετε για πολλά χρόνια;

- Ναι.

- Τότε αυτό θα πάρετε. Μπορεί φέτος να μη σας κάνει, από του χρόνου όμως...

- Μα τι θα γίνει, θα μεγαλώσει το κεφάλι μου;

- Το κεφάλι σας σίγουρα δε θα μεγαλώσει, τα κέρατα όμως θα γίνουν τέτοια που πιθανόν και αυτό να σας κάνει στενό.

N. Δ. Αναστασίου

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ
ΕΔΡΑ: ΑΓΝΑΝΤΑ ΑΡΤΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
Εκδηλώσεις της Ι.Λ.Ε.Τ. το 2014

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Τζουμέρκων έχει προγραμματίσει για το έτος 2014 τις ακόλουθες εκδηλώσεις:

1. Συνάντηση (ετήσια) των Υπευθύνων και των μελών των Ομάδων Έρευνας (ΟΕ) της Ι.Λ.Ε.Τ., που θα γίνει την 1 Αυγούστου 2014, ημέρα Παρασκευή και ώρα 10.00' π.μ., στους Κτιστάδες στην αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου Κτιστάδων του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων.
  2. Συνδιοργάνωση με την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδος και την Ομοσπονδία Τζουμερκιών, επιστημονικής ημερίδας με θέμα: «Τζουμέρκα: Ανάπτυξη και Πολιτισμός», που θα πραγματοποιηθεί στις 2 Αυγούστου 2014, ημέρα Σάββατο και ώρα 10.00 π.μ., στην Άγγαντα, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Γυμνασίου Λυκείου Αγγάντων (Δάφνη).
  3. Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση (Απολογιστική) των μελών της Ι.Λ.Ε.Τ., που θα συγκληθεί στις 3 Αυγούστου 2014, ημέρα Κυριακή και ώρα 10.00 π.μ., στο Βουργαρέλι, στο Αμφιθέατρο του Δημαρχείου Κεντρικών Τζουμέρκων.
  4. Συνδιοργάνωση με τον συνεργάτη της Ι.Λ.Ε.Τ. κύριο Νικόλαο Μανούση, Έκθεσης φωτογραφίας με θέμα: «Με το βλέμμα της καθημερινότητας», η οποία θα λειτουργήσει από τις 20 Ιουλίου έως τις 20 Αυγούστου 2014, στο Βουργαρέλι.
  5. Στις προθέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας είναι η πραγματοποίηση της 3^η Συνάντησης του Θερινού Σχολείου Τζουμέρκων και Ν.Α. Πίνδου, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και λοιπούς Φορείς της περιοχής, εφόσον εξασφαλιστεί η αναγκαία χρηματοδότηση.
- Παρακαλούνται θερμά τα μέλη της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Τζουμέρκων και όλοι οι Τζουμερκιώτες και φίλοι της Εταιρείας (Ι.Λ.Ε.Τ.) Να συνδράμουν ουσιαστικά στην επιτυχία των ανωτέρων εκδηλώσεων.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τηλ. Για επικοινωνία:

2103826232 - 6976687076 (Κων. Μαργώνης)
26510 32996 - 6932997380 (Αθαν. Μπαζούκας)
2310 438889 - 6977068951 (Παύλος Σμύρης)

Η απαθήσ αντιμετώπιση του Θανάτου

Εδώ και καιρός έχω αρχίσει να νιώθω στο πετσί μου τα γερατειά!...
Τι να σας ειπώ και από να αρχίσω...

Μια χούφτα χάπια παίρνω την ημέρα, από το πρωί που χαράζει η μέρα μέχρι και το βράδυ! ... Τι να πρωτογιατρέψω Θεέ μου, τη μέση, το σβέρκο, τις κλειδώσεις, τις ζαλάδες, τα αυτιά που δεν ακούω καλά, τα μάτια που πρέπει να χειρουργηθώ γιατί δεν βλέπω καλά ή τα ποδάρια που άρχισαν και αυτά και δεν μ' ακούν εδώ πατάς κι αλλού βρίσκεσαι...

Άμα τα πάρεις στα σοβαρά και φοβάσαι και λίγο, σουρχεται να βάλλεις το σκουσμό...

Όταν συναντάς φίλους εκεί ν' ακούσεις διάλογο:

Ούν, έχω καιρό να σε ιδώ, τι κάνεις ωρέ, είσαι καλά;

Καλάμια ... δεν γλιέπς σβαρνιέμαι;

Έλα μωρέ, μη το βάζεις κάτω ... το ξέρεις ότι μεγαλώσαμε, κοντεύουμε τα ογδόντα, μην τα θέλουμε και όλα δικά μας;

Δε λες δόξα το Θεό που ακόμα βρίσκουμε την πόρτα και γυρίζουμε στο σπίτι;

Δεν βλέπεις κάθε μέρα στην τηλεόραση πόσοι ηλικιωμένοι χάνονται και τους ψάχνουν!...

«Φουρτούνα μας τι μας περιμένει».

Μπορεί να μη θέλουμε να το πιστέψουμε αλλά όλοι μας το ξέρουμε πως ο βιολογικός θάνατος είναι η συνέχεια των γηρατειών, όσο και να προσπαθήσει ο άνθρωπος δεν μπορεί να το αλλάξει, γέρασες πέθανες, πάει και τελείωσε! .. Εύμαστε βέβαια και προνομιούχοι! Απ' όλα τα ζωντανά πάνω στη Γη είμαστε οι μόνοι που ξέρουμε ότι μια μέρα θα πεθάνουμε.

Τα ζώα και τα φυτά δεν το γνωρίζουν. Εκεί που στερούμαστε εμείς οι άνθρωποι είναι ότι δεν την πείρα του θανάτου γιατί ο θάνατος είναι ανεπανάληπτος!

Φαντάζεστε τι θα γινόταν αν ανεβοκατεβαίναμε δυο τρείς φορές! Θεός φυλάξοι! «... Μέγας είσαι Κύριε, πάντα εν σοφίᾳ Εποίησες!». Και τώρα ας σκεφτούμε πως μπορούμε ν' αντιμετωπίσουμε το θάνατο που μας περιμένει, σ' αυτή την τελευταία αποχαιρετιστήρια φάση της ζωής μας... Εγώ λέω είναι μια κι οξω καλά είναι, αν όμως πέσεις κάτω και βασανίζεσαι να σου βγει η ψυχή, τότε τι κάνεις;

Ποιος σε κολοπανίζει... Βοήθησέ με Παναγιά μου!... Εδώ που τα λέμε είναι πολλοί εκείνοι που αντιμετωπίζουν το θάνατο με ηρεμία, με θάρρος και αξιοπρέπεια γιατί έχουν συνειδητοποιήσει ότι η φυσική ανάγκη η πορεία προς το θάνατο!... (Αν όμως έχεις πόνους τι γίνεται; Τι να το κάνει το θάρρος ... και την αξιοπρέπεια.

Το καλό είναι να μη σου λάχει γιατί τότε ... κατούρατα ... - με το συμπάθιο ...).

Μαρία γρήγορα .. τη μπουκάλα με το τσίπρο!... Είναι το μόνο φάρμακο που παριγοριέμαι, ας είναι ευλογημένο!...

Στην εκκλησία, όταν πεθαίνει κάποιος και τον διαβάζουν (ψέλνουν), ακούς εκείνο το «Θρηνώ και οδύρομαι όταν εννοήσω το θάνατο...» σου κόβονται τα πόδια και τσερμιάζεις ολόκληρος γιατί, εδώ που τα λέμε, είναι αλήθεια πως είμαστε δεμένοι με τα εγκόσμια, αφήνουμε πίσω μας παιδιά, εγγόνια, αγαπημένους!... Είναι φυσικό επίσης να αισθανόμαστε φόβο, αγωνία και λύπη μπροστά στο μεταφυσικό κόσμο του άγνωστου που μας περιμένει.... Τον ερχομό του θανάτου δεν μπορεί κανένας να τον εμποδίσει, το φόβο όμως μπορεί (αν έχει τα κότσια!...). Αν τον δεχτείς με γαλήνη τότε σίγουρα τον έχεις νικήσει! ...τς. Καλά είναι «να ζεις, ν' αγαπάς και να πεθαίνεις», σ' αφήνουν όμως οι διαόλοι...

Εγώ σαν Χριστιανός πιστεύω πως ο θάνατος είναι μια άλλη όψη της ζωής είναι η συνέχεια και εδώ που τα λέμε ο θάνατος είναι γνωστός, ποτέ του δεν κρύφτηκε. Αν είναι κρυφός είναι γιατί τον κρύβουμε εμείς... Γι' αυτό πρέπει να ζούμε την κάθε στιγμή που έχουμε μπροστά μας και μας τη χάρισε ο Θεός. Τελικά ο θάνατος δεν είναι κάτι τρομερό, γιατί ότι είναι φυσικό πρέπει να θεωρείται καλό!

Ο Χριστός με το θάνατό του και την Ανάσταση του απέλευθέρωσε τον άνθρωπο από τον φόβο του θανάτου (θανάτω θάνατον πατήσας και τοις εν τοις μνήμασι ζωήν χαρισάμενος!...).

Χάρισε τη ζωή και στους πεθαμένους, τους νεκρούς...

Ο Απόστολος Παύλος και οι πατέρες της εκκλησίας πιστεύουν ότι ο θάνατος κρύβει μέσα του το στοιχείο της ζωής και της Ανάστασης και ότι η παρουσία του έχει ευεργετικό χαρακτήρα.

Για φανταστείτε λιγάκι να μην υπήρχε θάνατος! που θα ζούσαν όλοι οι άνθρωποι που πολλαπλασιάζονται σαν τις μύγες; Θα υπήρχε ένας συνεχής εμφύλιος πόλεμος, ένας όλεθρος, ένα καθημερινό μακελειό...

«Κύριε πάντα εν σοφίᾳ εποίησες».

Η ζωή λοιπόν και ο θάνατος είναι όπως το ποτάμι με τη θάλασσα. Το ένα αποτελεί συνέχεια του άλλου.

Η επιστήμη παραδέχεται ότι ο θάνατος και η ζωή είναι αδέλφια. Δεν πρέπει συνεπώς να φοβόμαστε την έλευση του θανάτου, αυτό δηλαδή που χωρίζει την ψυχή από το σώμα, αλλά αυτό που χωρίζει την ψυχή από τον Θεό.

Πρέπει λοιπόν να πιστέψουμε ότι ο θάνατος δεν μας αφαιρεί τίποτα, είναι ένα συμπλήρωμα, είναι όπως λέει ο ποιητής Τάκης Βαρβιτσιώτης, «Μια ήρεμη του αιωνίου προσμονή».

Και να μην ξεχνάμε, όσο πλησιάζουμε το θάνατο τόσο πιο κοντά βρισκόμαστε στην αθανασία, που είναι η αιώνια φάση της νέας μας ζωής όπου βασιλεύει η διαρκής ειρήνη, η αγάπη και η αρμονία...

«Αλαταριάς»

Σημείωση:

σκονσμό = κλάματα

γλιεπς = βλέπεις

Σβαρνιέμαι = σέρνομαι

όξω = έξω

κολοπανίζω = καθαρίζω

διάσολος = διάβολος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γάμοι

- Η Δέσποινα Γ. Σκέντου, κόρη της Ελένης Κ. Σιώτου, παντρεύτηκε στη Θεσσαλονίκη στις 14-02-2014 τον Τραϊανό Αλμπανούδη από τα Γιαννιτσά.
- Ο Ιωάννης-Αλέξανδρος Μπαλωμένος του Χαριτάου, παντρεύτηκε την Παρασκευή Φασουλιώτη από την Αρκίτσα Φθιώτιδας

ΝΕΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ Επιτυχόντες στα ΑΕΙ - ΤΕΙ 2013

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Στον αγαπημένο μου εγγονό Κων/νο Αθανασίου του Βαγγέλη Αθανασίου και της Νατάσας Κων/νου Τόλη που πέρασε στο Τμήμα Περιβάλλοντος του Πολυτεχνείου Ξάνθης, του εύχομαι συγχαρητήρια για την επιτυχία του και καλές σπουδές.

Ελευθερία Κ. Τόλη

Η Ευγενία Χατζηστεργίου (εγγονή Βασ. Χ. Νίκου) πέρασε στο Οικονομικό Ιωαννίνων.

Η συντακτική επιτροπή και το Δ.Σ. συγχαίρουν τους επιτυχόντες και τους εύχονται καλές σπουδές.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Αυτοί που έφυγαν

Τον χρόνο που πέρασε πέθαναν οι παρακάτω συγχωριανοί μας:

- Η Ελευθερία συζ. Χαριλάου Χρ. Γέροντα πέθανε στα Γιάννενα την 1-2-2013 και κηδεύτηκε στο Αμπελοχώρι.
- Ο Κώστας Χρ. Γέροντας πέθανε στην Άρτα στις 6-8-2013 σε ηλικία 69 ετών και κηδεύτηκε στα Πράμαντα.
- Ο Απόστολος Ι. Γέροντας πέθανε στα Γιάννενα στις 14-8-2013 σε ηλικία 74 ετών και κηδεύθηκε στο Αμπελοχώρι.
- Ο Δημήτριος Ι. Γιωτάκης πέθανε στην Αθήνα στις 17-8-2013 σε ηλικία 78 ετών και κηδεύθηκε στην Αθήνα.
- Ο Κώστας Π. Βλάχας πέθανε στα Γιάννενα στις 28-10-2013 σε ηλικία 84 ετών και κηδεύθηκε στο Αμπελοχώρι.
- Ο Χρήστος Ν. Νικολάου πέθανε στην Αθήνα τον Αύγουστο του 2013 σε ηλικία 82 ετών και κηδεύθηκε στην Αθήνα.
- Ο Απόστολος Δ. Σιώτος πέθανε στα Γιάννενα στις 16-11-2013 σε ηλικία 79 ετών και κηδεύθηκε στο Αμπελοχώρι.
- Η Μαρία Νικ. Γέροντα - Ντάσιου πέθανε στα Γιάννενα στις 26-9-2013 σε ηλικία 84 ετών και κηδεύθηκε στο Αμπελοχώρι.
- Η Αριστέα Γρ. Αντωνίου σύζυγος Γεώργου Αναστασίου πέθανε στην Αθήνα και κηδεύθηκε στην Αθήνα.
- Η Βασιλική συζ. Γεώργου Εξάρχου το γένος Ευθυμίου πέθανε στην Αθήνα σε ηλικία 89 ετών και κηδεύθηκε στην Αθήνα.
- Ο Λάκης Στεργίου σύζυγος της Ρινούλας Νατσοπούλου πέθανε στα Γιάννενα στις 9-1-2014 και κηδεύθηκε στα Γιάννενα.
- Ο Κώστας Αλεξάνδρου Δημητρίου πέθανε στο Αμπελοχώρι στις 3-1-2014 και κηδεύθηκε στο Αμπελοχώρι.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Αυτοί που έφυγαν

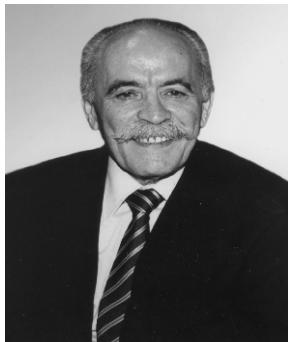

ΛΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Ο Λάκης Στεργίου σύζυγος της Ρινούλας Νατσοπούλου πέθανε στα Γιάννενα στις 9-1-2014 και κηδεύθηκε στα Γιάννενα.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ι. ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ο Απόστολος Ι. Γέροντας πέθανε στα Γιάννενα στις 14-8-2013 σε ηλικία 74 ετών και κηδεύθηκε στο Αμπελοχώρι.

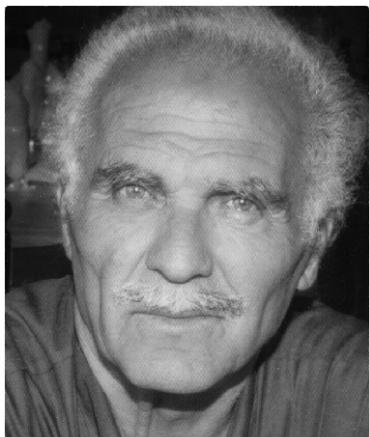

ΜΑΡΙΑ Ν. ΓΕΡΟΝΤΑ

Η Μαρία Νικ. Γέροντα - Ντάσιου πέθανε στα Γιάννενα στις 26-9-2013 σε ηλικία 84 ετών και κηδεύθηκε στο Αμπελοχώρι.

Δημήτριος Ι. Γιωτάκης

Στις 15 Αυγούστου 2013 έφυγε από τη ζωή ο Δημήτριος Γιωτάκης.

Ο Δημήτριος Γιωτάκης, (ο Μήτσος) ήταν το δεύτερο από τα έξι παιδιά του Γιάννη Γιωτάκη και της Αγλαΐας Ξεκάρφωτου. Ήταν εγγονός του Δημήτρη Γιωτάκη και του Στέλιου Ξεκάρφωτου.

Ο Μήτσος γεννήθηκε στο Αμπελοχώρι το 1935.

Λίγα χρόνια αργότερα η πατρική του οικογένεια εγκαταστάθηκε στα Γιάννινα.

Εκεί ο Μήτσος τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο, το Γυμνάσιο και την Παιδαγωγική Ακαδημία, ύστερα από επιτυχείς εξετάσεις και έγινε δάσκαλος.

Υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία και το 1959 διορίστηκε δάσκαλος στην Παλιούρια Γρεβενών. Ύστερα από μετάθεση υπηρέτησε σε χωριά του Ν. Ιωαννίνων: Πύργο Κόνιτσας και Μικρό Περιστέρι.

Το 1961 νυμφεύτηκε τη συνάδελφό του Μαρίνα Κ. Παπασπύρου, από την Καστρίτσα και απόχτησαν δύο παιδιά: την Αγλαΐα (Λιάνα) και το Γιάννη, που τα χαίρονται όσοι τα γνωρίζουν.

Από τα παιδιά τους ο Μήτσος και η Μαρίνα έχουν πέντε εγγόνια.

Το 1973 ο Μήτσος και τον επόμενο χρόνο η γυναίκα του μετατέθηκαν στην Αττική. Υπηρέτησαν σε σχολεία του Ιλίου όπου εγκαταστάθηκαν δεκατέσσερα χρόνια. Το 1987 αποσπάστηκε σε Ελληνικά Σχολεία της Γερμανίας, περιοχή Βρέμης, όπου και υπηρέτησε μέχρι το 1992 που επανήλθε στο Ίλιον και συνταξιοδοτήθηκε.

Ο Μήτσος ήταν άνθρωπος με όλη τη καλή σημασία της λέξης: εργατικός, τίμιος, ηθικός, υπεύθυνος. Άνθρωπος με κατανόηση και διανόηση.

Άνθρωπος του «μέτρου» και όχι της υπερβολής ή της έλλειψης.

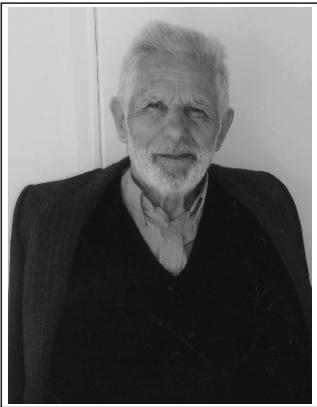
Άνθρωπος της σκέψης. Άνθρωπος υψηλεπτής, αλλά και προσγειωμένος. Άνθρωπος που δε δίσταζε να εκφράζει τη γνώμη του, αλλά που ήξερε και να ακούει. Άνθρωπος με καλλιτεχνικές ευαισθησίες στη ζωγραφική και στη ποίηση.

Ο Μήτσος ήταν πολύ καλός δάσκαλος, πολύ καλός σύζυγος και γονέας, πολύ πολύ καλός παππούς, αλλά και πολύ καλός φίλος.

Η ταφή του έγινε στο Νεκροταφείο των Αγ. Αναργύρων Αττικής.

Συγγενείς, φίλοι, γνωστοί και μαθητές του θα τον θυμούνται.

Απόστολος Δ. Σιώτος

Ο Απόστολος Σιώτος του Δημητρίου και της Ελένης ήταν ο μεγαλύτερος αγωνιστής, ο πιο αξιοπρεπής, δυνατός και ευφυής άνθρωπος που γνώρισα ποτέ.

Στο χωριό του γεννήθηκε τον Απρίλιο του 1934 και μεγάλωσε σε δύσκολα χρόνια.

Καμία δυσκολία δεν στάθηκε ικανή να τον αποτρέψει από το να αναπτύξει μια αντίληψη για τον κόσμο ξεχωριστή, να συλλάβει ιδέες επαναστατικές και να οραματιστεί μια κοινωνία με υψηλά ιδανικά.

Τα όρια του χωριού του ήταν μικρά, αλλά για ένα πανέξυπνο άνθρωπο αυτό δεν αποτελεί εμπόδιο για να παλέψει.

Στην πλατεία του χωριού του παντρεύτηκε την Αικατερίνη Πατσούρα και απέκτησαν δύο κόρες, τη Χρυσούλα και τη Λένη. Η ευφυΐα του του επέβαλε να παραμερίσει τις δυσκολίες και να σπουδάσει και τα δυο του παιδιά και η υπευθυνότητά του τον έκανε να βγάλει στην κοινωνία δύο σπουδαίους ανθρώπους.

Η πρώτη είμαι τυχερή να είναι μάνα μου και η δεύτερη είμαι καταδικασμένη να μου λείπει μια ζωή, μιας και έφυγε πολύ νωρίς αφήνοντας ένα μεγάλο κενό στην οικογένειά μας και μια βαθιά πληγή στην καρδιά εκείνου.

Στον πλάτανο του χωριού μας δέθηκε για χάρη των ιδεών του μαζί με τον συναγωνιστή του Γιώργο Πάνο τον Απρίλιο του 1967.

Το ότι ήταν ένας περήφανος αριστερός στα χρόνια της Χούντας σήμαινε ότι είχε και ένα τίμημα να πληρώσει.

Έτσι, ένα βράδυ συνελήφθη και μεταφέρθηκε στις φυλακές της Άγναντας και ύστερα στην Άρτα. Εκεί, υπερασπιζόμενος την ταυτότητά του, βασανίστηκε και αφέθηκε με βαριά τραύματα, σωματικά και ψυχολογικά, και ένα μεγάλο ποσοστό αναπηρίας το οποίο, αν και αντιμετώπισε όπως πάντα με αξιοπρέπεια, τον ακολούθησε στο υπόλοιπο της ζωής του.

Στο χώμα του χωριού του επέστρεψε για το τέλος.

Έφυγε στις 16 Νοεμβρίου 2013 και, σαν να το διάλεξε, μας χαιρέτησε στις 17 Νοέμβρη. Στη μέση του χειμώνα μας χάρισε μια μέρα σαν από καλοκαίρι για να τον χαιρετήσουμε, ώστε να μην δυσαρεστήσει κανέναν ούτε την τελευταία στιγμή.

Παππού μου.

Τι να πω για σένα;

Δεν υπάρχουν αρκετές λέξεις στον κόσμο για να περιγράψω πόσο υπέροχος άνθρωπος είσαι.

Όσοι σε αγαπούν ξέρουν.

Το μόνο που νιώθω ότι πρέπει να κάνω είναι να σου πω ευχαριστώ.

Ευχαριστώ που άντεξες και με άφησες να σε γνωρίσω.

Ευχαριστώ που μου έμαθες τι πάει να πει αγώνας κι ας χρειάστηκε να είναι αγώνας για σένα κάθε μέρα που ξημέρωνε.

Ευχαριστώ που μου δίδαξες την πραγματική αξιοπρέπεια και το ήθος.

Ευχαριστώ που ένιωσες περήφανος για μένα.

Ευχαριστώ που έγινες παράδειγμα να τη ζωή μου.

Ευχαριστώ που μου έκανες την τιμή να είμαι παιδί σου.

Έφυγες κι εσύ και μεγάλωσε κι άλλο η παρέα εκεί πάνω.

Είναι σαν να ακούω τα γέλια που κάνεις με το θείο Χρήστο και είμαι ήσυχη γιατί σε προσέχει η Λένη τώρα.

Όσο για μας, μπορεί να άδειασε η αυλή μας στο χωριό, γέμισε, όμως ο ουρανός.

Εξαιτίας σου θα έχω πάντα το κεφάλι ψηλά και όταν με ρωτάνε στην πλατεία «τίνος είμαι» εγώ θα φωνάζω ότι είμαι δική σου.

Θα σε αγαπώ και θα σε σκέφτομαι κάθε μέρα της ζωής μου.

Καλό ταξίδι
Αλεξία

